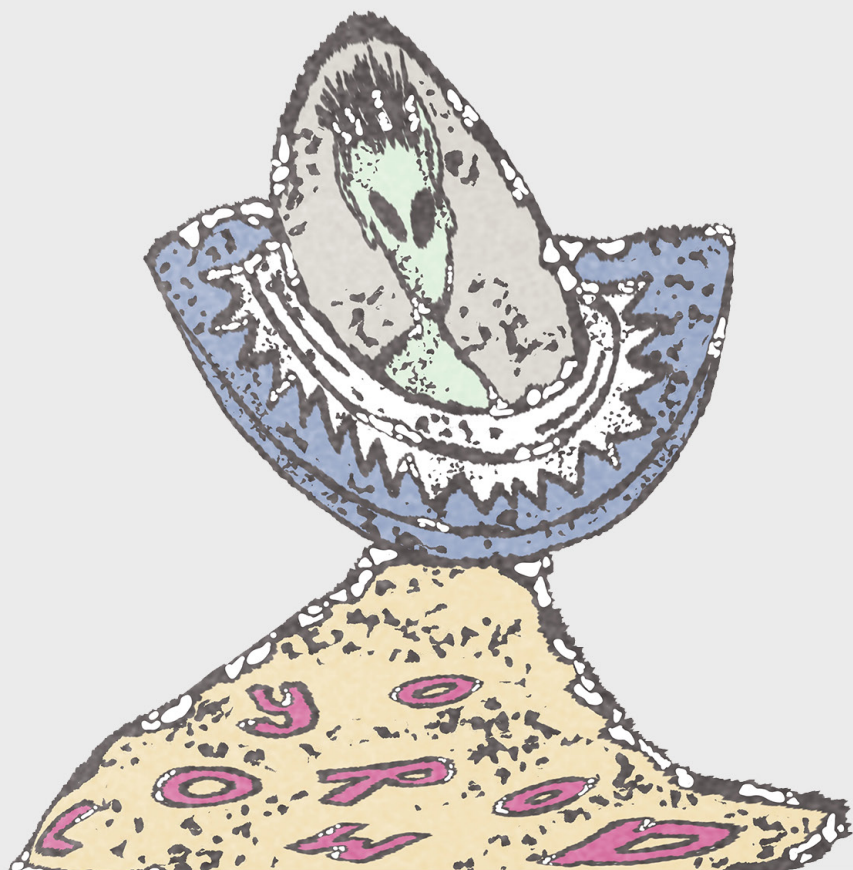

PANELFIŮN

Jan Hlavička

Panelfišn

Jan Hlavička

Vybral a sestavil Zdeněk Rampas

Znění tohoto textu vychází z díla [Panelfiřn](#) tak, jak bylo vydáno nakladatelstvím Nová vlna ve spolupráci s Winston Smith v Praze v roce 1990.

Podle [předlohy](#) z fondu [Moravské zemské knihovny v Brně](#).

§

Text díla (Jan Hlavička: Panelfiřn), publikovaného [Městskou knihovnou v Praze](#), je vázán autorskými právy a jeho použití je definováno [Autorským zákonem](#) č. 121/2000 Sb.

Vydání (obálka, upoutávka, citační stránka a grafická úprava), jehož autorem je Městská knihovna v Praze, podléhá licenci [Creative Commons Uvedte původ-Nevyužívejte komerčně-Zachovejte licenci 4.0 Mezinárodní](#).

Verze 1.0 z 10. 7. 2026.

OBSAH

KNIHA PRVNÍ – KAPRALIANA.....	5
Naši draci, to jsou hoši.....	6
Řetězová reakce.....	13
Panelfižn	22
Poslední povídka robovoda Boguskiho.....	33
Sudba Petra Mylera	38
Kterak Ludovicus Rumpfbrecht demonstroval	44
O tom, co se vskutku stalo.....	53
Ludovikův času stroj	60
KNIHA DRUHÁ – HÁDKY O POHÁDKY.....	73
Z tiskové konference	74
Staropanenská	79
Začít znovu	87
Rozkošná paralelka.....	94
KNIHA TŘETÍ – PŘÍBĚHY Z ONOHO ČASU	109
Nedopsaná	110
Protekce	113
Tak tohle zas, potomečkové, ne!.....	120
Solitér	126
Nevěřím	138
Jsme tady doma	146
Optimista	160
Kniha poslední, kteráž slove Thanatos	163
KNIHA ČTVRTÁ – KORESPONDENCE.....	164
Cena za cenu za cenou	165
Několik odstavců aneb o jedné cestě časem.....	173
Rozhovor s Honzou Hlavičkou (místo doslovu)	176
Bibliografická poznámka	187

KNIHA PRVNÍ

KAPRALIANA

Naši draci, to jsou hoši

J. N. Kaprála jsem znal z článků, které občas publikoval v tehdejší Vlasatici, ale poprvé jsem ho spatřil až na zasedání v restauraci U Supa v úterý 18. února 1997.

Na ten den si pamatuji naprosto přesně, protože od rána sněžilo a soused, který vlastnil běžky, přišel až za soumraku, a to už bylo málem pozdě.

Hnal jsem se na nich jako zběsilý a zdálo se, že dorazím včas, jenže na Kačerově mě stavěli ozbrojení dozorčí. Podezřívali mě, že chci vniknout do podzemí a provádět tam rejdy. Když jsem jim vysvětlil, kam jedu, a když to konečně pochopili, zavrtěli hlavou, vrátili mi doklady i hůlky a omluvili se. Měl jsem vzteka. Každá půlhodina byla drahá.

K Supovi jsem tedy doběhl, když už bylo zasedání v plném proudu. Opřel jsem běžky o zeď a spěchal ke stolu, kde mi kolegové drželi místo. Tu běžky sklouzly a třísky o dlaždice. Mohl jsem se propadnout hanbou. Později jsem viděl, že podobná vyrušení byla dosti častá. Výčepní Venca totiž neustále pendloval mezi sálem a ulicí, kde měl na chodníku sudy, a pravidelně o lyže zakopával. Pro nás to bylo aspoň znamení, že máme rychle dopít. Když před nás stavěl půllitry, potichu, zato však hodně sprostě nadával. Byl zkrátka taková letora. K jeho cti ale slouží, že lyže pak vždycky postavil.

Kaprála jsem si nikdy nepředstavoval tak prťavého a tak plešatého. Muselo mu být kolem padesáti. Nemotorně vylezl na přenosné pódium, z kapsy nepadnoucího sáčka vystrchal pomuchlaný papírek, ve svitu petrolejky do něj krátce nahlédl, strčil ho zpět do kapsy, odchrchlal si a začal.

Uvádím jeho řeč v původním, neupraveném znění podle vlastního těsnopisného záznamu. Můžete si ji porovnat s verzí nedávno vydanou ve sborníku Kapraliana II a sami se přesvědčit o medvědí službě editorských kosmetiků dílu Velkého Poustevníka.

Vážení kolegové!

Shromáždili jsme se, abychom si zaprotestovali proti nedávným pokusům, zamysleli se nad nimi a vyjádřili své obavy nad jejich možnými důsledky. Nerad bych nosil dříví do lesa. Kolegové, kteří hovořili přede mnou, analyzovali stávající situaci nadmíru výstižně. Přejdu proto rovnou k věci. Obávám se totiž, že se již stalo to, čeho se obáváme.

Ve většině mýtů a bájí jiných kultur roznášejí plazi lidstvu oheň a poznání. Touto otázkou se obsáhleji zabýval John Michell ve studii *The Flying Saucer Vision*. Šel však, jak vyplývá z titulu, jinou cestou a snažil se dokázat umělý a mimozemský původ draků, saní, hadů, červů a jim podobných. Nevylučuji, že by jinde tomu tak nebylo, ale v našem případě jde o něco zcela jiného, ač nevěřím, že bychom byli taková ořezávátka a nezmohli se na malá, ale naše blízká setkání ať už jakéhokoli druhu.

Ano, kolegové, i my máme své plazy!

Naše pohádky saněmi a draky přímo oplývají. Leč saní, tím „dlouhým ještěrem bez křídel“, který „nesmí se másti s drakem“, se zabývat nebudeme, a to již z toho prostého důvodu, že nelétá. Podíváme se trochu na zoubek drakům a nejdříve si krátce shrneme, co všechno o nich víme.

Jak známo, jsou to báječná zvířata ukrutného pohledu, mající tři, sedm, devět, někdy i dvanáct hlav, jejichž tlamy chrlí jedy a oheň. Vlastní pár křídel dostatečných k tomu, aby se mohli pře-

místovat na libovolné vzdálenosti od svých bydlišť, jimiž bývají jeskyně, sluje a různé díry v hlubokých lesích či nepřístupných horách.

Dračí srdce připravené na černé omáčce je prý skvělou pochoutkou, mezi gourmety známou jako coeur du dragon, a navíc dává dar rozumět řeči všeho, co běhá, plave či létá. Mast připravená z dračí krve činí lidskou kůži mechanicky nezranitelnou. Drak bývá považován za strážce pramenů, pokladů a panen.

A pak je tu ještě ona směšná teorie, že pověst o dracích má svůj původ v nálezů kosterních pozůstatků prehistorických ještěřů.

Ale teď už vážně. Když zalistujeme v pohádkových knížkách, když nás již bolí ústa od věčného předcítání lačným dětem, když si pak nad mytím nádobí nebo v klidu u stolu, kdy ticho ruší jen kapání vody, vzpomeneme na to, co jsme předcítali, napadne nás jediné: *Naši draci poznání nenosí!*

Zčistajasna zakrouží nad královstvím, kde až dosud panovala nuda nud, snesou se ve vhodné lokalitě a spásají skopové a chrlí oheň. Občas se jim do tlamy přimotá nějaký ten pasáček. Draci tak přicházejí na chuť i masu lidskému, ač je to s podivem, neboť lidské maso, jak známo, chutná mdle a nasládle jako zdejší koprovka.

Vývoj však vždy směřuje dál a dál, někdy klikatě, nicméně neomylně a prý i zákonitě. Maso pasáčků je dozajista křehoučké, leč mladé dívky, pokud možno ještě panny, jsou křehčí. A jednoho dne se drak začne vysmívat důstojnému smutku královského otce a z toho plynoucímu, rovněž upřímnému, jak jinak, zármutku celého národa. Dračím zrakům i soukeníkům, lahodí pohled na sídelní město potažené černým sukem. Král se však zlému osudu nepoddává pasivně. Chlapsky si zjedná chrabrého reka, aby ve shodě se svatojiřskou tradicí uvedl dračisko na pravou míru. Což

se v závěru pohádky zdaří a princezna, už už k nakousnutí, přichází o věnec, o který by, nebýt statečného juna, nikdy nepřišla.

Tolik pohádky.

To, že nás mystifikují, je všeobecně známo z mých dřívějších studií¹ kde jsem naprosto přesvědčivě vysvětlil mystifikace všeho druhu. Hodlám se proto nad tímto faktem pohoršit jen mlčky...

?
, - !
?
! !
, ,
nebudeme a nesmíme!

Zase mi to ujelo, promiňte.

Proč tedy naši draci poznání nenosí?

Přišel jsem na to letos v létě čirou náhodou a prostým pozorováním dění kolem sebe.

Bylo to na samotě poblíže Čelměřic. Ležel jsem na lehátku v zahradě nevlastní matky mé neteře a pročetl si znovu některé pasáže z neprávem opomíjené Fantastiky 81, když ticho protrhl děsivý rámus. Otevřel jsem oči, vzhlédl od rozevřených stránek a pohlédl vlevo k lesu, odkud se záhy nízkým letem vynořila zelená nestvůra.

Prasýnečkové, hrající si až doposavad pokojně u odkryté senkrubny, se kvůli obyčejnému vrtulníku rozplakali a práskli sebou břichem na zem, jako by je měl v prádle podporučík Květoň, který mi na vojně dělal velitele čtyř.

1 Chytrá horákyňe a stroj času, Kdo je tu vlastně mutant?, Nymfomanky našich lesů, Hádky o pohádky aj. in: Kapraliana I (pozn. vyd.).

Zasmál jsem se a křičel na ně: „Tak ne! Úsunem vlevo a šedesát stupňů na nízko letící cíl – pal!“

Pak jsem se ale zamyslel. Vás by to u tříletých děcek neudivilo, zvláště když jste se již druhou generaci úspěšně bránili hromadným sdělovacím prostředkům? Dospěl jsem k závěru, že musí jít o atavismus, který bych populárně definoval slovy našich rodičů: kde se to v tom parchantovi bere? Po kom to dítě je?

Vrtalo mi to hlavou ještě večer, když jsem jel s vozíčkem do čelměřické hospůdky pro basu piva na neděli. A právě tam jsem našel klíč, který otevřel vrata, jimiž jsem prošel do tísnivého tušení souvislostí.

Drahnou dobu jsem musel čekat u výčepního pultu, než hostinský sebere prázdné püllitry, roztočí pivo, nechá sednout pěnu, dotočí a roznese nápoj žíznícím. Ze zdi se na mě barevně smály vlaječky fotbalových klubů, provokovaly pijácké průpovědky, nespěle se vbízel předloňský program místního kina a nad kamny se exhibovala černovláška s holbou plzně (kdo by jí odolal?). V polici nad výčepem stály sklenice štamgastů polepené obtisky polonahých vampů medících si ve společnosti kočkovitých šelem.

Při takovém čekání se jen stěží ubráníte neslyšet zřetelné výkřiky poletující nad jinak nesrozumitelným šumem těch několika stolů.

V rohu seděl Tonda Folta, syn starého Folty, co dříve šmelil s hnojem. Tonda, známý výtržník a pijan, před několika lety narukoval a k úlevě mnohých to podepsal. Dlouho po něm nebylo vidu ani slechu. Až teď.

Byl v rozepjaté košili s rukávy vyhrnutými skoro až k náramníkům a nesl pivo k odulým rtům.

„... a vlasy, ty prasata, jen si to představte, si mazali máslem, aby se jim prej leskly. A když jsme tu špindíru smradlavou vykoupali, tak byla docela apetýtlích.“

Mohutně si zavdal, praštil púllitrem o stůl a stůl zahalasil:

„A co ty vostatní?“

Tonda si setřel pěnu a zařval: „Jozéf! Pivo!“ Pak pomalu vytáhl z krabičky cigaretu. Ihned k ní vystřelilo několik ochotných zapalovačů.

Tonda vyfoukl kouř a spustil.

Zde se již ostýchám jeho vyprávění tlumočit. Hoši se zkrátka poměli, že se nám ani nesní. Byla to havaj. Zmizeli i s vrtulníkem v nějakém čtverci E 9, přistáli a pak to šlo jak na drátku. Ztrácely se ovce, protože srny a zajáci se před samopalem moc hýbají. Ztráceli se pasáčkové, protože mrtvý svědek, žádný svědek. Ztrácela se děvčata, protože tělo to žádá, tělo to potřebuje. Historka o stařešinově dceři byla velmi pikantní, ale to sem nepatří.

Tak je to, kolegové.

Jenže Tonda zřejmě nevyprávěl všechno. Je tu ještě jedna pohádka, na kterou mě nedávno upozornil zde přítomný kolega Rambas. Drak se zavázanýma očima a s Honzou na hřbetě letí nad lesem a ptá se Honzy, co že je pod nimi. Honza mu odpoví, že je tam město, drak mu uvěří a sežehne plameny les. Netřeba komentáře.

Jak mohou lidé takových morálně volných vlastností nosit nějaké poznání? Co vůbec pohledáváme v minulosti? Zastavte pokusy a potrestejte nadrotmistra Antonína Foltu aspoň za vyzrazení vojenského tajemství!

Uklonil se a vracel se ke svému stolu. Potlesk ho zastihl na půli cesty, ten závěr byl na nás příliš náhlý.

Pak hovořil delegát z budoucnosti, jakýsi doktor Tůma, o vlivu chronoturistiky na zvýšení počtu svobodných matek v cílové době. Plácal něco o sociálních a ekonomických důsledcích, ale já

ho neposlouchal. Nějak mi ten náš boj proti cestám v čase začal připadat uhozený. Sklapl jsem notes, sebral se a šel.

Ploužil jsem se čerstvě napadlým sněhem k Jižnímu Městu a říkal si, co nás to čeká za budoucnost, když se takhle vrtáme do minulosti. To by se mohlo nakrásně stát, že nakonec nebudou už ani lyže.

Orión se na nebi popadal za břicho, na němž jiskřily tři nadrotmistrovské hvězdičky.

1982

Řetězová reakce

pondělí večer

Bláhová: Kdes byl tak dlouho?

Bláha: Zdržel mě Mašek. Co je k večeri?

Bláhová: To uvidíš. Co máš v tom balíku? Taťko! Že ty zas někam pojedeš?

Bláha: Jdi mi k šípku s cestama. Naposled mi to dalo zabrat. Byl jsem rád, že jsem vyváz se zdravou kůží.

Bláhová: Ale byla za to barevná televize. Tak hrozný to snad nebylo. Jiní jezděj častěji, a taky jsou pak v balíku... Jo, co máš v tom balíku?

Bláha: Kuklu, klok, sukni, mantlík a nohavice.

Bláhová: Takže přece jen někam pojedeš?

Bláha: Ale ne! Tentokrát přijede někdo sem. Nabíd jsem se Maškovvi, že to pro tlumočníka vypereš.

Bláhová: Tak ty ses nabíd, že já to vyperu. To je teda paráda! To na to nemáte lidi?

Bláha: Ale Blaženko! My to potřebujeme do středy. Mašek se mi určitě bude revanšovat. Třeba mě pošle někam blíž a za jeden secesní obraz bysme mohli mít nový auto.

Bláhová: Na tom něco je.

Bláha: To bych řek.

Bláhová: A třeba ti taky přidá a všimne si, kolik let jsi jenom samostatnej referent.

Bláha: Moje řeč. A kde je mladej?

Bláhová: Šel někam s kamarádama.

Bláha: Jen aby, jen aby. Ještě sběračku, maminko.

úterý ráno

V jedné místnosti pochmurné budovy, zaklíněné do dlouhé řady domů podobně neradostného vzhledu, se ozvalo ohlušující zaburácení vody, cvakla klika, ze dveří se vynořil talířek se šálkem, pak ruka a nakonec vyrovnaný obličej referenta Bláhy.

Odstavil prázdný šálek na kraj umyvadla, stočené noviny sevřel mezi kolena, předklonil se a v tomto pro jiné snad prazvláštním postoji si dlouze myl ruce. Ještě si přihladil řídnoucí vlasy a pracovní den mohl začít.

Na chodbě potkal vedoucího Maška.

„Čest, Bláha. Bude to zítra?“

„Samozřejmě, soudruhu vedoucí, už se to suší, stará to hned vyprala.“

„Máte to u mě. Kdyby něco, jsem na poradě. Čest!“ zahalekal, svižně vyběhl po schodech a zmizel v druhém patře.

Bláha pokračoval na své pracoviště.

Z jedněch bočních dveří se vyřítil rozchichotaný čtyřicetiletý diblík. Málem ho porazila, vypískla, sklouzla po dlaždicích, vyrovnala balanc a řvouc smíchy uháněla dál.

Krávo jedna blbá, lekl se Bláha. Úkolů je tolik, že člověk neví, kde mu hlava stojí, a málem by ještě přišel o šálek po babičce.

Vešel do kanceláře, odložil šálek na parapet, noviny strčil do aktovky a usedl za psací stůl. Pod sklem se na něho šklebil syn, když mu bylo ještě dvanáct, a přísně se dívala manželka, když jí bylo ještě čtyřicet.

Bláha vytáhl lejstra a fotografie zmizela. Pak sáhl do zásuvky pro větrové cukrátko. Papírek zmuchlal a hodil do koše. Minul. Zvedl se, šel pro papírek, znovu si sedl a povolil si opravný hod.

Koš!

Podíval se na hodinky. Do deseti by měl být klid. Vytáhl si rozečtenou detektivku, vložil ji do oběžníku „Pokyny ředitele úřadu pro provádění služebních styků referenty“ a přestal pro tento svět existovat.

Úderem deváté vstoupili vedoucí odborů do sekretariátu ředitele Andršta.

„Musíte chvíli počkat. Soudruh ředitel ještě čeká soudruha poradce. Už tady měl být před půlhodinou,“ řekla kudrnatá sekretářka, aniž by zvedla hlavu od stroje, pouze na chvíli přestala psát, aby se pak o to zuřivěji obořila do kláves.

„Von se bez toho poradce ani neuprdne. Stejně by mě zajímalo, odkud se ten chlap bere,“ zašeptal jeden vedoucí druhému.

„Odkud? Z budoucnosti přece,“ odpověděl druhý rovněž šeptem a dodal: „Von sem prej jezdí hlavně za nějakou zpěvačkou. Je tady skoro denně a...“

Otevřely se polstrované dveře a ředitel vystrčil hlavu.

„Stále nic, Jarmilko?“

„Ne, soudruhu řediteli,“ otočila se sekretářka od stroje.

„Nu, co naděláme, to už asi dneska nepřijde. Čest práci, soudruzi. Tak pojdte dál, mám toho veľa.“

Jarmilka vstala, aby vyvětrala zápach cigaret, a všichni pánové v duchu blahorečili světlu vnikajícimu oknem do sekretariátu, protínajícimu se na své cestě letními šatečky, a promítajícimu tak na jejich sítnice obraz nad jiné příjemný.

„Ehm... soudruzi, takže...,“ zval je Andršt do své pracovny. „A vy, Jarmilko, pojdte taky. Uděláte mi zápis.“

Zasedli dle neměnného zasedacího pořádku. Ředitel v čele, po jeho pravici sekretářka, pak provozní, technický, zahraniční, proti řediteli vzdělávací středisko, řetězec ukončoval pravěk, starověk, středověk a novověk.

Ředitel si zapálil kentku, vyfoukl dým, rozhlédl se po přítomných. Náhle cigaretu vztekle zamáčkl do kytičkovaného popelníku a se sklopenýma očima procedil ke svému protějšku:

„Tohle si, soudruhu Krausi, nech na jinam. Za první – chci, aby mi ta další chutnala. Za druhé – vyměň si místo se soudruhem Šítkem, aby tě to náhodou zase nesvádělo.“

Vedoucí vzdělávacího střediska zvedl svých sto osmdesát pět centimetrů a vyměnil si místo s vedoucím oddělení novověku.

„A Jarmilku mi taky nefixíruj, ty sportovče jeden,“ zavrčel ředitel.

Jarmilka pro jistotu upřela pohled do poznámkového bloku a doufala, že má zapnutý knoflíček.

„Tak co máme dělat dneska? Málo času. Jako obyčejně. Takže jedem. Soudruhu Vrkoči, jak to vypadá s těmi Němci?“

Vedoucí zahraničního oddělení odtrhl pohled od hrdličky promenující se za oknem.

„Němci... Němci přislíbili, že ve čtvrtém kvartálu by mohla být volná kapacita. Teď prý maj plný ruce práce s nějakým svým pracovníkem. Kaspar Mauser nebo Hauser se jmenuje, v tom telefonu to děsně prská. Poslali ho na sklonek pětačtyřicátýho do Norimberku, jenže jim to nějak sklouzlo a dostal se tam o sto dvacet sedm let dřív. Je v tom taky nějaký dopis. Ten chlap tam vykřikuje, že se chce stát vojákem jako jeho otec. Prej má amnézii, ale já si myslím, že zblblnul, protože...“

„Jestli to zas není nějaká výmluva,“ přerušil ho ředitel. „Do tý Kostnice nás nechtěj pustit už několik let.“

„Tentokrát bych tomu věřil,“ skočil jim do řeči vedoucí technického provozu. „Ty jejich ZM-11 jsou značně poruchový. Při té příležitosti bych rád připomněl, že místo těch našich SČ-20 bysme měli zakoupit anglický TM-4, který...“

„S tím mi dej pokoj. Copak si tykám s ministrem financí?“ vyštěkl ředitel a už klidnějším hlasem řekl Vrkočovi: „Dobrá. Veď to v patrnosti a průběžně mě informuj. A jak to vypadá s akcí Domšík?“

Vedoucí oddělení středověku Mašek poposkočil na židli a hbitě spustil:

„Janek Domšík bude patnáctýho června 1420 přešlapovat před svým domem U Zvonu na Starém Městě pražském a čekat na manželku Magdalenu a dceru Kunhutu, aby pak společně šli na kázání...“

„Přípravnou zprávu jsem čet taky. Kdo ho bude čekat?“

„Krákora a Sajdl, soudruhu řediteli.“

„To tam nemáte nikoho jinýho?“

„Všichni jsou na služebních cestách. Zbývá jenom Bláha, ale ten...“

„Tak je aspoň upozorni, ať jednaj šetrně. Moc nerad bych zažil podobnej malér, co mi udělal novovek s tím Valdštejnem. Tentokrát už dvojníka shánět nebudu a odnese si to vedoucí oddělení. Jasný?“

„Ano, soudruhu řediteli.“

„Žádný pitominky. Cíl je jasný. Reakce středověkýho měšťana na naše století. Především vysledovat, co ho ohromí nejvíc a co ne, co nepochopí a tak dál. Jasný?“

„Ano, soudruhu...“

„A před návratem nezapomenout vymazat vzpomínky, soudruhu Krausi. Á propos, a co odborná příprava?“

„Sehnali jsme profesora Boublíka,“ odpověděl lenivě Kraus. „Přednáší na univerzitě staročeštinu. Kapacita. Bude tlumočit a taky bude první, s nímž by se měl náš Domšík setkat. Trochu ho uvede do situace a měl by zamezit nejhoršímu šoku. Zde je graf předpokládané...“

„To si prohlídnu potom. Předpokládám, že jste zajistili oděv i pro tlumočníka,“ obrátil se ředitel k vedoucímu provozu.

„Soudruhu řediteli, vzhledem k jistým obtížím... prádelna totiž na poslední chvíli...“

„To je v pořádku,“ zasáhl Mašek. „Ty zaprášený hadry, co se v nich Bláha vrátil od Lipan, vypere Bláhova žena. Sám se nabídl. Ráno tady budou.“

„Já bych se ještě rád vrátil k tý odborný přípravě,“ řekl Kraus a díval se do stropu. „Krákora a Sajdl dostali hypnopedicky nezbytný minimum staročeštiny. Hypnotizoval jsem je osobně.“

„Fajn. Musíte si uvědomit, že této akci přikládáme prvořadý význam. Její dosah si ani neumíme představit. Je to vlastně poprvé, že si sem vezmeme člověka z minulosti. Rád bych byl při tom. Na všechno dohlídnu. Oběd bude doufám na prvním patře?“

„Ano, soudruhu řediteli.“

„Jarmilko, poznamenejte si, že zítra kolem poledního tady pro nikoho nejsem. Abych nezapomněl... ne aby někoho napadlo zapálit si před tím Domšíkem bez mého svolení. Nejsem žádnéj lidožrout, ale ujišťuji vás, že by to byla vaše poslední cigareta v tomhle hambinci. Jasný? Jedeme dál. Co to máme... Jo! Jaká je letošní kvóta jáchymovských tolarů a jak se měla říšská marka v šestatřicátým k libře?“

„Letošní kvóta jáchymovských tolarů, kterou nám ministerstvo na základě loňského čerpání stanovilo o plných...“

středa ráno

Ani odložit si nestačil a už zvonil telefon. Skočil ke stolu, až převrhl židli.

„Bláha,“ vydechl.

„Máte?“

„Ano, soudruhu vedoucí, zrovna jsem chtěl...“

„Tak mi to šupem přineste!“

Bláha popadl vyžehlený a navoněný balík a vyběhl na chodbu. Mašek už stál ve dveřích své kanceláře. Vytrhl mu šatstvo z rukou a zařval:

„Máte to u mě, Bláha!“

Dveře zapadly a Bláha si otřel upocené čelo. Pak si přihladil vlasy a zvolna se vracel. Tyhle ranní fofry jaksi nesnášel.

Když zahrnul za roh, spatřil u výtahu dva muže ve středověkém oděvu. Červenobílé nohavice svíraly zelenohnědé nohavice a celá ta změt supěla a vykřikovala.

„Razi tobě, stul kabelku a chutně jdi ote mně!“

„Nic sa ti nestanie, enem jseš, kruci jak je to, v roku ot narozenie božieho tisiec devet sta...“

Poznal Sajdlův hlas. Sajdl nedokončil, protože zelenohnědé nohavice se vymrštily a odhodily ho.

„Mlčiž, lotře ohavný, mluvieš nějakú zmatenú řečí! Ej, nebudu sě meškati s šielencem!“

Na ta slova se dal Domšík na útěk – rovnou do náruče Krákory, který se vynořil od schodiště. Nešťastník se zakrátko zmítal mezi dvěma vazouny, vlečen k Maškově kanceláři.

To jsou věci, to jsou věci, vrtěl hlavou Bláha a rychle zalezl do bezpečí svých čtyř stěn.

čtvrtek večer

Bláhová: Co jsi takovej rozzářenej?

Bláha: Hádej, co je novýho?

Bláhová: Pošlou tě na služebku.

Bláha: Ne.

Bláhová: Tak tě povýšili.

Bláha: Taky ne, ale možná to nebude už dlouho trvat. Já tě nebudu napínat, maminko. Představ si, že náš sekční Mašek dostal od direktora Andršta výpověď a možná bude muset odejít i Andršt. Je tam u nás komise od zemský správy.

Bláhová: A copak?

Bláha: Děsnej malér. Ten středověkej člověk jim umřel. Prej umíral celou noc, říkal vrátnej, a vykřikoval, že ho otrávil. Doktor povídal, že těch vlivů muselo bejt najednou moc. Šok. Kyslíčnick siřičitej nebo co to je v tom vzduchu. Dusičnany ve vodě, nějaký organofosfáty a kdovíco ještě. Andršt běhá po baráku a každému si stěžuje, že se mu to vepřový hned zdálo mdlý chuti, jako by to prase chcíplo na přehřátí. Co ti budu povídat, maminko. Parádní šrumeč.

Bláhová: Myslíš, že tě povýšej?

Bláha: Jen si to spočítej na prstech. Mašek je pryč. Krákora se Sajdlem odejdou do týdne. Vyšetřuje se. Škatule se budou hejbat.

Bláhová: Kolik by dělala první hodnostní ročně?

Bláha: Bratru takovejch šest sedm tisíc zlatejch.

Bláhová: Nechci ti kazit radost, ale měl by ses taky věnovat synátorovi.

Bláha: Copak? On je doma?

Bláhová: Dostal zase pětku z dějepisu.

Bláha: A já mu to furt říkám. Uč se, uč se, když se nebudeš učit, chytneš v nejlepším případě místo v nějaký blbý kolonii. Co jsi to zas neuměl?

Bláha ml.: Kdy byla bitva na nějaký Bílý hoře.

Bláha: To je ta šarvátka, kde dal Václav VI. na frak Bavorákům, ne? Na tom sice svět nestojí, ale že to bylo v roce 1620 by sis pamatovat moh. A přitom se to pamatuje tak snadno. Bylo to přesně sto let před objevením Austrálie, kterou objevil kdo?

Bláha ml.: Zdislav Velečín z Malměřic.

Bláha: Mstislav Velečín z Malměřic. Dál je to dvě stě let před anexí Uher a tři sta let před objevením teorie relativity. Kým?

Bláha ml.: Karlem Šimáčkem.

Bláha: Tak vidíš, že to umíš. Hezky popros pana profesora, ať tě znovu vyzkouší. Teď už si to budeš pamatovat. Dějepis se dá přece naučit. Minulost, ta se přece nemění.

1983

Panelfixn

Ted' v zimě je tady v lokále dobře, moc dobře. Možná bych měl dělat něco venku, pohyb je zdravý, ale ne v zimě, pane. A pak, já jsem už v důchodu a bojím se, že zmrznu. Že se v zimě prací zahřejete, to se vám pouze zdá. Tělo tak neuváženě vydává energii, kterou mu neduživé zimní slunce nijak nemůže nahradit. Jenom blázen maká a maká jako šroub – a ztuhne.

A tak sedím tady. V pivu je naděje, pane. Sedím a těším se na léto, až holky zas nebudou vědět, co by ještě svlékly, a přitom zůstaly oblečený. To je tak jediný, na co se dneska ještě můžu těšit. Až se oteplí, vyrazím do Města, nasadím si na nos tyhle brejle, pevně si je zaklesnu za uši a tenhle drát od bicyklu zachytím jedním koncem za nárameník košile a druhým koncem za pravou nožičku brejlí. Nožičkám se odborně říká stranice. Ptal jsem se na to v optice a říká: „Vážně? Stranice?“ a on ten optik se vám na mě osopí: „A co? Maj to snad bejt postranice?“ A pak už můžu na levou nožičku připevnit zpětný zrcátko, protože ten drát od kola mi udrží brejle v rovnováze. Takže vidím všechno. A na to všechno se těším nejvíc. Mě to snad nikdy nepřestane těšit. Sleduju slečny protijdoucí, slečny zamnoujdoucí i ony slečny původně protijdoucí a nyní odemějdoucí, jak pohupují boky a tak přeladně. A když si dám do pravý kapsy tuhle plochou baterii a vyvedu od ní drát k červený žárovičce, kterou našroubuju tady na pravou stranici, a žárovička se rozsvítí, tak všichni známi, co se ke mně na ulici jen hrnou a obtěžují mě zbytečnými řečma, tak ti se ke mně už vůbec nehlásej, viděj, že si nepřeju být obtěžován. A já si jdu, nerušeně si přemýšlím a sleduju ten nádhernej cvrkot kolem sebe. To je tak jediný, pane, na co se dneska můžu těšit. Nic

už holt není jako dřív... Kde jsou ty časy, kdy pod svícnem bývala tma a syrový dřevo vzplávalo v kamnech přímo výbušně... Já to znám, pane, jako dítě jsem byl párkrát na venkově. Zbyl pouze ten věchýtek ve větru změn zmítaný ode zdi ke zdi a pak sem tam něco.

Ne, to není nostalgie. Ono vážně není nic jako dřív. Nebo aspoň skoro nic. Zato jsou zas jiný smrady, že jo? Asi záleží na tom, jak se ten zmítanej věchýtek dokáže s tím vším vyrovnat.

Tenkrát, když to všechno začalo, byl takový ten teplý suchý listopad. Na parkující vraky usedal hnědošedý prach, slunce bylo den ode dne ospalejší a Vánoce téměř na krku.

Seděl jsem zabořenej do tmavohnědýho křesla. Na ulici už byla tma, ale lustr nad hlavou mi nasvěcoval rozevřený stránky Seneky. Irena háčkovala. Co se dcera od nás odstěhovala, stále jen něco plete, háčkuje, drhá, dělá takový ty frivolitky a já nevím ani, jak se to všechno jmenuje. Já usrkával z broušený sklínky hnědavou tekutinu. Alkohol nám tenkrát dodával Švarc z třetího patra, no přece ten, co se mu prej dědeček ztratil v nějaký popelnici, kdysi to prý bývala pěkně zazobaná rodina. To byl ještě alkohol zdравej. Věřili jsme, že likviduje senilní mozkový buňky, posílá je na zasloužilý odpočinek, a tak jakýmsi cerebrálním darwinismem dává příležitost mladším. Dnes je tomu jinak, jen se podívejte na ty vyhlášky kolem. Teď piju doma zlatohnědej čaj z rýžovýho porcelánu. Máme hnědou rádi. U nás je hnědo. „Je to taková teplá barva,“ říkává Irena a háčkuje. U nás je klid. Žijeme si jako rybičky v akváriu.

„Nechal jsi v kuchyni kapat vodu,“ poznamenala ten večer Irena. Ani nezvedla hlavu. Věděla, že vstanu a půjdu se do kuchyně podívat.

Vstal jsem a přešel do sousední místnosti. Skleničku s hnědým teplem v levý ruce, knihu v pravý a palcem jsem si přitom zakládal stránku.

Dno dřezu bylo hotová Sahara, až na tu zaschlou mastnotu po poledním mytí nádobí. Kapalo jakoby ve zdi a za tou zdí máme záchod.

Uvolnil jsem si ruce.

Za mísou je taková šachta plná trubek, kterou potkan dobrodružnější náтуры občas prošplhá až do bytu a kterou zhusta proznívá dění bytů spřízněných jednou stoupačkou.

Po trubkách stékala teplá voda.

To jsem se nasmál, když jsem zjistil, že závada je o patro výš, u Kaprálů. Zazvonil jsem, Kaprál mi otevřel, vyslechl mě, rozevřel dvířka za hajzl mísou a nahlédl. „Je to u mě,“ řekl spokojeně, skoro vítězoslavně. Z trubky chlístalo jedna radost, jenže dostatečně nízko, takže měl záchod mokrej jenom tam, kde má být. „To je maličkost. Zavřeme vodu a utěsníme to,“ rozhodl.

Vyrazili jsme za správcovou. Řítili jsme se po schodech dolů jako malí kluci. No jo...

Usmálo se na nás štěstí. Její šamstr nebyl zrovna doma, a tak nám vcelku slušně vysvětlila, že klíč ode dveří, za nimiž by se mohl, jak připustila, kýžený uzávěr vody ukrývat, už přes rok nemá, protože ho nějací řemeslníci nevrátili, takže, pokrčila s úsměvem rameny, se nedá, pánové, nic dělat, a zavřela dveře.

Z telefonní budky jsme si požalovali dispečerovi na pohotovosti a do dvou hodin přijeli dva asi třicetiletí frajeři, kterým už tenkrát koukala vyčůranost z očí jako dneska kdekomu.

A šlo se znovu za správcovou. Vynadala nám. Pohotovost jen pokrčila rameny, voda si tekla dál a my se vraceli do svých bytů schlíplí, že při veškerém vzdělání nedokážeme hned napoprvé pochopit, že ona ty klíče nemá a nemá a že ji to nezajímá, a že když jsme takoví inteligenti, ať si nějak pomůžem sami. A frajeři odjeli. Nějakej ten benzín tenkrát ještě byl.

Stěžovat jsme si mohli, jak se nám zachtělo, třeba až do alelujá. Ale stížnosti zapadaly jako kamínky vhozený do řídkýho bahna. Už tehdy to byla všechno jedna pakáž, táhli za jeden provaz a podmazávali se navzájem.

Třetí den, tedy v úterý, se Kaprál naštvál, i když jemu z bytu pouze teklo.

Kaprál byl takovej zvláštní, vy jste ho asi neznal. Já ho vlastně taky moc neznal. Pochybuju, že ho vůbec kdo znal. Prej oželel svůj vůz znehybněný s ostatními vozy, vykašlal se na něj, ponechal jej uličníkům a různým těm bandám na pospas, že on prej na tu občanskou gardu platit nebude, protože benzínu už stejně nikdy nebude dost pro všechny. O volnejch sobotách a nedělích navštěvoval prej nejen Vnitřní Město, ale pouštěl se i za hranice Vnějšího Města a Sídliště, daleko za Skládku, kde začíná venkov. Jednou jsem je viděl odcházet. Kaprál v zeleným nepromokavým hacafraku a za ním Kaprálka taky v zeleným nepromokavým hacafraku a za nima tři Kaprálata v zelených nepromokavých hacafráčcích. To je zajímavý, jak pozdě ty děti museli mít... Bylo jim oběma nejmín čtyřicet. Všichni měli na zádech červené batohy a batůžky. Jak tak šli za sebou, připomínali krátkou zelenočervenou housenku. Říkalo se o nich, že choděj hrabat na Skládku. Nevím, vždycky vypadali čistě, třebaže omšele. Čím se živil, nevím. Každopádně ne obchodem, to by se tady vědělo. Nejspíš byl něčím od řemesla, protože časně zrána odcházel s brašnou přes rameno a vracíval se někdy ke čtvrtý. Prý chytal kachny, co se u nás toulaly kolem kontejnerů, když jim vypustili ten rybník u dřívějšího lesa. Ale tomu moc nevěřím.

Kaprál byl takovej koumes. Vynalézal. Ale nebyl to zase žádněj perpeťák, obesílající různý ty akademie věd a podobný učený společnosti svými zneuznanými přínosy k obohacení života spo-

lečnosti. Nic si nedával patentovat, protože jeho výtvořby by stejně nikdo nevyráběl, když nikdo v té době nebyl schopen uplatnit mnohem důležitější vynálezy a zlepšováky. Tyhle brejle mám od něho...

Ten den, co se naštvál, ho chytil vynálezčovskéj rapl. K vynalézání ho musela dohnat nutnost, a ještě bičem! Tyhle brejle například vyvinul krátce poté, co mu jeden žárlivec a sobec sobecká udělal hysterický výstup, že prej příliš okatě pokukoval po jeho ženě. Aby ne, když ta potvora byla skoro nahatá. Chytil ho teda vynálezčovskéj rapl. Zapálil si silnou francouzskou cigaretu bez filtru, ty zas dodával Novotný z osmýho patra, a zamyslel se. Kaprál by, abyste věděl, cigaretu s filtrem nevzal do pusy ani za nic. To radši kolem sebe plival tabák, ten černej tabák z Francie. Zdraví mu bylo přednější. Filtrovaný zplodiny prej plíce stačej přijímat levou rukou, ale pod nárazem jeho oblíbených žitánek se jen zachvějou a veškerý to zrádný svinstvo vodrazej zpět do dutiny ústní a nosní.

Myslel, až se kolem něho namodrale a našedle kouřilo. Halil se do dýmu stále víc a víc jako kouzelník do svého hávu, až jeho paní mlčky, se rty sevřenými do nudličky, rázně prošla pokojem, ta dovedla mít krok jako kyrysar, a dokořán otevřela dveře na balkón. A jak se ta mlha rozplývala do záclon a do volného prostoru a jak nám chlad zachvacoval nohy nazuté do otřepaných a natržených trepek, dostal nápad: „Budiž to dálkový ovlivňovač!“ Přesně tak to řekl. Doslova, pane.

A dal se do díla. Já byl rád. Protože já se vody bojím. Voda je vlastně hořlavina. Když hodíte do kamen syrový poleno, hoří líp než poleno suchý, neboť voda se teplem, jak jistě víte, rozkládá na dva díly vodíku a jeden díl kyslíku, což velmi příznivě ovlivňuje hoření. Voda je tudíž hořlavina, ne-li dokonce třaskavina. Zkoušel jste to někdy se syrovým polenem? Že ne? Tak jděte do padous, vy

teoretiku jeden, a nepřete se. Nadarmo se přeci neříká, že povodeň je horší než požár. Požár neznám. U nás vedou po zdi takový trubky, co v zimě hřejou. Kamna nemáme. Ale povodeň jsem zažil jako kluk. Ten nekonečný zpěněný burácející proud mi připomínal meltu s mlíkem... A k meltě vždycky patřil bramborák se škvarkama. A někdy mi babička upekla boží milosti, to je takový křupavý vdolkový těsto osmažené ve tvaru kundiček, co zdobějí všechny zdi tady v okolí...

Onen důmyslný přístroj měl ovlivňovat myšlenkové proudy – jako když někdo nechce, tak chce a zase naopak.

Měl jsem to štěstí, že jsem byl svědkem prvního a jediného a zároveň posledního pokusu. Když byl ovlivňovač pokupě, seřídili jsme si s Kaprálem hodinky. Ano, ano, jako ve filmu, páni důstojníci, seřídte si čas. Přesně tak. On zůstal doma, aby ovlivňoval, a já vyrazil za odpovědným referentem, abych pozoroval a jednal.

Úderem osmé jsem vstoupil do kanceláře odpovědného referenta. Ne, nepil káfičko, nežertoval dvojsmyslně s kolegyněmi, byl tam sám. Ani nespál. Obrýlený mladík s vlasy na ramena a s vousy málem až na prsa bral jeden telefon za druhým, psal si do značně opotřebovaného sešitu, sliboval, až se hory zelenaly, vysvětloval, zapřísahal se a pro samou práci nemohl nic vyřizovat. Nevšímal si mě.

Čtvrt hodiny jsem nerušeně čučel do kouta, v němž se choulilo kytarové pouzdro. Díval jsem se na ně a říkal si, že když tomu kristákovi padne, tak si vezme kytaru a je z něho úplně jiný člověk. Pak jsem si chvíli představoval, jak mu nezvoní žádný telefon, protože všechno jde jako na drátkách, protože všichni jsou spokojení, a mladík si drnká, prsty se mu v drnkačkách perlejí po strunách a on si zpívá a zpívá. Kluky s kytarou jsem vždycky obdivoval a záviděl jim, jak se na ně lepily holky.

V osm patnáct měl Kaprál uvést ovlivňovač do chodu.

V osm patnáct se na mě ten Kristus podíval. V osm patnáct a nějakou tu vteřinu se z mraků vyhoupllo slunce, prosáklo – nevím, jak to vůbec mohlo dokázat – špinavou okenní tabulkou a usadilo se mu na vlasech jako svatozář. Pohlédly na mě modré oči. Telefony vyzváněly jako zvony při atomovém poplachu a on se mnou promlouval. Chápali jsme jeden druhého a byli jsme si blízcí i přes věkový rozdíl.

Odpoledne už voda netekla a my jásali. Kaprál otevřel flašku zapáchající cujky, ale v té radosti nám to nevadilo a pili bychom cokoli. Byl neobyčejně tolerantní ke svému okolí. Irena se nad háčkováním usmívala a paní Erika měla krásné, smyslně plné rty. Nemaširovala jako granátník, ale chodila tiše, ladně jako laň. Přesto se jí podařilo rozšlápnout ovlivňovač pohozený na vybledlém koberci. Kaprál jenom mávl rukou: „Postavím novejš. Hlavně že už nechcáká.“

Jásali jsme, protože jsme netušili, že pozitivně ovlivněný jedinec je něco jako dobře utajený syfilitik v promiskuitní společnosti. V 08.15 začal Kristus šířit nákazu. Řetězová reakce byla však pouze jednorázová díky Irminým pětapadesáti kilogramům, a tak štafeta jednoho dobrého skutku v rámci popisu práce proběhla závratnou rychlostí městem, zemí, světem a ztratila se kdesi v prostoru, kde možná řádí dodnes, ale tak daleko, že nás to vzhledem k nekonečnu nemusí bolet. Ale nějaké výsledky ten ovlivňovač měl, když odpočítám tu naši vodu.

Stalo se, že začal jezdit výtah a bába Švejdomá si opět mohla po libosti bloudit mezi patry v marné snaze najít to své.

Stalo se, že už nebylo vzácností dostat se autobusem do Města. Vyprávěly se o něm hotové divy. Davy na ulicích, houkající auta – ano, auta! –, blikající semaforey, cinkající tramvaje, průvan v tunelech podzemní dráhy, obchody nabitě zbožím a kapsáři. Dneska

vám to připadá jako normální, ale tenkrát jsme něco takového viděli po dost dlouhé době.

Stalo se, že sousedi začali odněkud nosit kanystry benzínu, smývali prach z těch okopaných a pošlapaných vraků odložených u chodníků.

To už byl teplý a suchý prosinec a Vánoce na spadnutí. Odněkud se vyrojili Mikulášové, andělé a čerti a přinášeli užaslým dětem ořechy, pomeranče, mandarinky, italskou směs a hygienický mlíko a rodičové se s nimi vyrovnávali pomačkanými bankovkami a mnohde i sklenkou, to na tu štrapáci od bytu k bytu, z domu do domu. Mikulášům povlávaly bělostné vousy, andělům sedaly do blond vlasů hvězdičky z oblohy, těm andělům, kterým se tak trochu pletly nohy a kteří se neustále chichotali fistulkou. A čerti, ti byli fujtajblovi, zlí, černí a vyplazovali jazyk na členy občanské gardy, kterým z levé ruky šlehal paprsky svítilen, zatímco v pravé třímali pro všechny případy obušek.

Pak přišlo jaro a jednu neděli většina vozů nastartovala a naše ulice byla najednou jako vylidněná. Jen tu a tam nějaké auto, jinak jen šedá vozovka, popukaná, místy vyhánějící trávu, zanesená u obrubníků smetím a odpadky, které už kontejnery nestačily pohltit. Na prašném dětském hřišti, kde se zeleni nikdy dlouho nedařilo, sebou pocukávaly v mírném vánku cáry papíru.

Pak jednoho dne zahájila provoz tahle pivnice. Uznejte, že to tady není špatný. Konečně mám kam zajít na pivo. Jenže do čistírny to máme tři stanice autobusem a na poštu jakbysmet. Ale pivo tady nemají zrovna nejhorší. Co chcete...

O něco později otevřeli samoobsluhu. Všechno se obracelo k lepšímu, všichni jsme byli spokojeni a čekali další a další obraty.

Jenom Kaprál chodil jako morous.

„Všechno je nějak jinak,“ posteskl si jednou. „Zajděte někdy na chvíli.“

A tak jsem šel.

„Představte si, že pod svícnem už není tma,“ řekl. Popadl hrnec za obě ucha a podržel ho pod okrasnou svíčkou. Byla to tmavá dívčí hlava. Na nos a na oči jí stékaly slzy. Slzy, zpočátku fialové, se svižně přehupovaly přes okraj svíce, pak bledly a zpomalovaly a zpomalovaly, až ztuhly. Oprýskaný našedlý smalt kastrolku se rozzářil, bylo vidět i zaschlý žloutek po míchaných vajíčkách. „A teď se podívejte znovu!“ Zvedal hrnec pomalu jako kněz svátost a podržel ho nad svíčkou. Hrnec byl plný tmy, plný tmy až po okraj, málem přetékal, pane. „Vidíte?“ Odložil hrnec a sklonil se ke svíci, jako by tu nešťastnou zklamanou dívku chtěl políbit. Tvář mu oranžově zamihotala. Prudce foukl. „Všechno je jinak,“ řekl do tmy a čmoudu a rozsvítil.

Porozhrnul závěs u okna a díval se na protější blok, který svítil jako zábavní parník.

„Onehdy jsem si udělal kapesní detektor lži,“ řekl. „Myslíte si, že mi byl k něčemu? Sháněl jsem obyčejnou hrachovku v kostce. Prodavačka mi odsekla, že nemá. Vedoucí se zadušoval, že nemají. Já tvrdil, že ji mít musej, ale co naplat. Ať jsem detektor zkoušel kdekoli, všude mi lhali do očí...“

„Musíte věřit víc lidem než technice,“ namítl jsem.

„Lžou jako cigáni,“ trval na svém, umíněně jako malé dítě.

„A vy si myslíte, že se dřív tolik nelhalo?“

„Aspoň ne tolik.“

„Ale lhalo, lhalo, jenže jste o tom nevěděl...“

„Teď vím, že lžou,“ přerušil mě, „že podváděj, že z nás dělaj voly, ale,“ trochu se rozradostnil, „kdo z jinýho vola dělá, sám je vůl!“

„To je sice hezký, ale tu hrachovku v kostce jste stejně nedostal.“

Neodpověděl. Obrátil se ke mně zády a pomalu přešel do kuchyně. U odpadkového koše se zastavil. Sešlápnutím ho otevřel. Víko třesklo o zeď. Podržel detektor, takovou šedou krabičku, nad šlupkami od brambor a pak ho pustil, pomalu, pomalinku. Zdálo se mi, že v okolí koše je slabší gravitace, tak zvolna ten nešťastnej detektor lži padal. Víko zaklaplo.

„Někdy mám pocit, že jsem najednou v téhle zemi sám. Že nestačí nebýt pouze vlkem mezi vlky, že nestačí být sám slušnej, držet se nějakýho mravního kodexu, který už zřejmě dávno neplatí. Časem začnete pochybovat, jestli vůbec kdy takový kodex platil. Co se to s těmi lidmi stalo? Jsem já vůbec normální? A co vy? Jste normální nebo nenormální?“ zeptal se mě s očima upřenýma na víko koše.

Něco jsem zakoktal a rozloučil se.

Napříště jsem se mu radši vyhýbal. Zanedlouho se někam odstěhovali a už nikdy jsem je neviděl. Paní Erika se mi moc líbila... měla takový krásný smyslný rty.

Svět kolem nás se změnil. Začali jsme se lépe oblékat, začali jsme lépe jíst, dráže pít a kouřit voňavější cigarety. A nikoho nezajímalo, kde na to berem. Naštěstí. Je mi taky divný, že už není tma pod svícnem, ale nad ním. Pod svícnem je až příliš mnoho světla. A taky mám v poslední době pocit, že lidi lžou, sotva otevřou ústa. Lidi jsou možná stále lidmi. Čím to je, nevím. Třeba vám taky lžu. Třeba lžu a nevím, že lžu...

Mám hlad. To mám z toho myšlení. Jsem tak málo zvyklej přemýšlet, že z trochy myšlení dostanu svírávej pocit v žaludku, kterej mi nedovoluje dál myslet. A zase když se najím – tak je s myšlením taky utrum, to se mi chce spíš spát. Bašty máme plnou chladničku, chválabohu. Přejdu si tou kosou domů. Do teplíčka. Za Irenkou. Ta přestane háčkovat a dá mi najíst a všechno půjde zas nějak dál. Až

příště poteče zas nějaká voda... Ať si teče! Voda má týct, vod toho je vodou, co?

Tak to chodí u nás na Sídlišti. Žijeme tu v domech a bytech podobných si jako vejce vejci, vsazených do krajiny zpustošené jejich zrodem. Sídliště by nám mělo být domovem, ale nenávidí nás. A my mu to oplácíme a nadáváme mu do nocleháren, do králíkáren, nic k němu necítíme. Vzhlížíme k Městu, ale v něm bysme už taky žít nemohli. Nastěhovali nás sem a pustili nás z hlavy, odškrtli si nás. Bydlíme, přestali jsme je zajímat, přestali jsme pro ně existovat. Chtěli jste byt? Tak tady ho máte. Bydlete si! No, do smrti to už nějak vydržíme. Nemám pravdu, pane? Tak já jdu zase bydlet.

1984

Poslední povídka robovoda Boguskiho

„Smally a Prim, roboti sedmé kategorie, vzlínali v kyselině již právě čtrnáctý rok, když Smally dostal ten výborný nápad a spustil ten směšný, prastarý Van Hoogenův regenerátor,“ opakoval si snad už podesáté robovod Boguski a vrtěl hlavou. „Pořadatelé literárních soutěží už nevědí roupama co dělat. Nejenže omezují počet stran a příspěvků, nejenže vymezují věk autorů a určují vhodnost témat, ale teď už dokonce vnucují i první větu, a navíc ještě podivně stylizovanou. Dvakrát ,ten‘ skoro těsně za sebou a pak ta vazba ,již právě! Jak může robot vzlínat, a ještě k tomu v kyselině? Sedmou kategorií bych chápal. Robot vyšší kategorie by nemohl mít čtrnáctiletý vedení,“ pokračoval Boguski v samomluvě, kterou na základně Titan 9 trpěla většina posádky.

Zavadil okem o obrazovku a zjistil, že ve čtverci C2 mažou roboti Bert, Man, Drigo a Nald karty.

Zapnul komunikátor:

„Pánové, kdybyste se laskavě ráčili odebrat na svá místa.“

Roboti poslušně vstali, každý si do brašny na opasku zasunul své karty, a ztratili se v krytech palpostů. Bylo zřejmé, že i pro roboty je čekání na nepřítele, který se vši pravděpodobností ani neexistoval, stejně otupující jako pro lidské vojáky.

V ostatních čtvercích bylo aspoň na pohled všechno v pořádku. Asi tam byli chytřejší a lépe se zašili. Boguski v tom radši nešťoural.

Boguski měl jiné starosti, vznešenější.

„Co nám napovídá úvodní věta,“ povídal si. „Smally je robot menších rozměrů, lépe mu to myslí a je podřízený Primovi. Jsou na nějakém opuštěném, zapomenutém místě. Van Hoogenův re-

generátor je proto směšný, protože pokrok za těch čtrnáct let šel mílovými kroky vpřed. Jak jinak ostatně. V kyselině vzlínají proto, protože jsou rozpustní. Během vzlínání jejich intelekt vyspívá a po čtrnácti letech má Smally dost rozumu na to, aby obmyl čidla toho směšného Van Hoogenova regenerátoru a uvedl proces do chodu. Smally a Prim se materializují, kyselina vytéká z nádrže a rozežírání... to je ono!... a rozežírání stroj času. A roboti se ocitají daleko v minulosti...”

Boguski psal rád už od školních let. Největší potřebu psaní však dostal, když ho povolali do vojenské služby, protože, říká se, pochyboval o existenci mimozemských agresorů. Rok propsal na výcvikové základně Luna 7 a čtyři roky na různých základnách na Dione, Ganymedu a Titanii, až ho převedli na Titan 9, kde se zároveň dozvěděl, že i jemu prodloužili základní službu o dalších pět let. Říkalo se tomu hořce služba pro pokročilé. I když psal a psal, nebyla jeho tvorba nijak zvlášť rozsáhlá – asi šestnáct povídek, které rozeslal po různých soutěžích, a sešit s několika desítkami básní, se kterými se radši nikam necpal.

Tentokrát Boguski cítil, že by se mu výjimečně mohlo podařit napsat povídku jedním dechem. Opsal první, povinnou větu a navázal: *Regenerátor zaregistroval nasycení intelektu. Kyselina začala zvolna klesat a dravě se zažírat do pláště stroje času. Smally a Prim postupně nabývali tvářnosti a bylo stále jasnější a jasnější, že roboti se jim říkalo jen ze setrvačnosti, pokud roboty chápeme jako plechové panáky s čidly, kontrolkami a anténkami. Kdyby neměli kovově našedlou pleť, hlavu otáčivou kolem dokola, teleskopické končetiny a solární články, určitě by si je kdekdo spletl s androidy –*

Boguski se zamyslel a zabloudil pohledem na obrazovku. Bert naprosto nestoudně švindloval, s takovou nehorázností, která Bo-

guskiho u robota překvapila. Oni jsou už docela jako my, pomyslel si a nechal je být, ať se nějak zabaví.

První, co užaslí domorodci spatřili, když se rozplynul štiplavý kouř, byla Smallyho usměvavá tvář a jeho ruka mávající na pozdrav. Jen pár se jich dalo na bezhlavý útěk. Ostatní stáli a dívali se.

„Snad jsme je moc nepoplašili,“ zašeptal Prim.

Smally zavrtěl hlavou 360 stupňů vlevo a 360 stupňů vpravo a řekl:

„Nemyslím. Ale stejně musíme na ně pomalu.“

„Lidé tedy měli přece jen pravdu, když se domnívali, že na Marsu kdysi dávno existoval rozumný život...“

„Možná na to jen zapomněli,“ zauvažoval Smally. „Odkud by se jinak vzaly ty báje o kentaurech?“

Dav náhle zneklidněl –

„To je ono, trochu akce, trochu šťávy,“ pochvaloval si Boguski.

Štěklo několik výstřelů, a než se Smally a Prim nadáli, kentauři se rozutekli a na obzoru –

„Desátník Boguski, sledujeme někdy obrazovku?“ ozval se v interkomu protivně nasládlý hlas kapitána Karakise. Boguski polekaně vzhlédl. Nedělo se nic zvláštního. Pouze čtverec C2 byl zrovna v nejlepší zábavě, i v praskání komunikátoru byl slyšet pleskot karet.

„Pánové, když neumíte někam zmizet, tak toho radši nechte,“ řekl Boguski prosebně. Měl strach, aby mu kvůli nějakému buzerantu Karakisovi neutekla inspirace.

Roboti se podívali do obrazovky, pokrčili ramenními pláty, a protože měli naprogramováno neškodit člověku, kterým byl pro ně v tomto případě dobrák Boguski, vrátili se na svá postavení.

K nebi mířily špičky raket.

A Boguski psal.

Teď trochu lyriky, teď popiš krajinu, a zase akce. A jedem!

Vynechal oběd.

A psal.

Dostavil se až k večeri a dal si nášup.

Závěr povídky mu připadal celkem vydařený. Zvláště ta pasáž, kde se Smally a Prim pohádají, zda se vměšovat do vývoje cizí civilizace či ne, měla podle něho všeobecně platné poselství. Bohužel zvítězí Prim a pomůže jedné části Marťanů štěpit atom.

Otevřený konec, ale domyslí si ho každý.

Za tři dny putovala povídka s ostatní poštou na základnu Titan 4, kde sídlila divizní cenzura.

„Hele, mladej, tady je něco vod toho škrabala z devítky,“ řekl starší cenzor a podal povídku mladičkému elévu.

Elév dočetl, zachmužil se a vážným hlasem řekl:

„Já nevím, ale možná bysme to měli postoupit kontrášům.“

„Dělej si, co chceš, ale podle mě je to hloupost,“ pokrčil starší cenzor rameny. Když si chce holub přidělovat práci s průvodkou, je to jeho věc. Taky jsem byl mladej, taky jsem byl blbej, taky jsem chtěl hvězdičku v zahrádce.

Povídka se dostala na Titan 1. Kontrarozvědka vraštila ustaraná čela a postoupila ji rovnou na Dione 3 – na velitelství svazku.

Dione 3 přehodila Boguskiho opus 4. oddělení ministerstva kosmické obrany.

Boguski patrně na něco přišel. Třeba šlo o nějaký utajený projekt, třeba jsme skutečně zavinili pád sousední civilizace. Třeba se stal i byrokratický omyl. Podstatné je, že major Arnulfi dostal depeši, že Titan 9 má jmenovat tři dobrovolníky na generační expedici hvězdoletem Terra Patria a že je žádoucí, aby mezi nimi byl i jistý desátník Boguski, určený za kronikáře výpravy rozkazem ministra kosmické obrany č. 159.

Těsně před stanem dostal desátník Smalcald zprávu od Boguskiho, v níž mimo jiné stálo: ... stojí to všechno za hxoxvxnxo. Při-

dělili mi naprosto úděsnou šxexrxexdxu, se kterou mám zplodit další generaci. Nevíš, jak se umístila ta moje poslední povídka?

Onu poslední povídku, kterou Boguski nazval Krátké vzlínání k výšinám civilizace, zřejmě ministerstvo kosmické obrany pořadatelům soutěže nepostoupilo, protože jak jinak by mohla vyhrát povídka nepoměrně slabší od jakéhosi J. N. Kaprála?

Jistě byste si od Boguskiho něco rádi přečetli. Můžeme vám nabídnout jinou povídku (jedinou, kterou máme), o níž se domníváme, že obsahuje silné autobiografické prvky. Je podle nás klasickým případem takzvaného *esprit d'escalier*, *schodišťového vtipu*.

Schodišťovým vtipem je míněna situace, v níž se člověk nezachová podle svých představ, ale když je po všem a on odchází pryč z místa děje – třeba po schodišti dolů –, napadá ho, jak to měl udělat. A tuto verzi pak všude vydává za skutečnost.

Možná, že si Boguski i před generačním letem představoval podobné řešení jako v následující povídce. Představoval si možná, že se zachová, jak se měl zachovat už jednou a nezachoval.

Překročit vlastní stín se mu ani tentokrát nepodařilo...

1983

Sudba Petra Mylera

Reginald Boguski

Toho rána, kdy si Petr s úděsem uvědomil, že světové zásoby zlata činí na kilogram přesně tolik, kolik váží Eiffelova věž, zazvonil v jeho staromládeneckém bytě telefon. Jestli teď čekáte, že tento telefonát vrazí ostruhy do slabin děje, tak si počkejte. My si zatím střihnem menší retro, protože náš příběh začíná mnohem dříve:

A

Novorozeně spí, spí klidně, i když je hluboká noc a mělo by řvát. Dveře místnosti se potichu otevírají a v namodralém svitu do ní vjíždějí tři elektronické sudičky. Zastavují se u inkubátoru a rozcvrlikají se. Novorozeně stále spí. Když jedna po druhé opouští místnost, zůstávají po nich na podlaze tři kazety. Třetí sudička se trochu pozdrží, vypouští ještě jednu kazetu a chvátá za svými družkami. Novorozenec se probouzí a dává se do pláče.

B

Patnáctiletí stojí v tělocvičně. Koně, kozy, bradla a žíněnky odpočívají v zadním koutě, kruhy jsou vytaženy ke stropu, tělocvikář, ta plešatá hora svalů a kostí, není přítomen a patnáctiletí jsou bez cvičebních úborů. Uprostřed tělocvičny je dlouhý stůl a na něm krabice. U krabice slavnostně naladěný policejní důstojník. Vedle něho ještě mladá ředitelka ve fialových šatech a s fialovým

přelivem. Tváří se laskavě. Za nimi třídní učitelé. Třídní 9. C se nudí. Po krátkém proslovu ředitelky hovoří policista. Když skončí, patnáctiletí usedají na lavičky a policista sahá do krabice.

„Ramza Arno,“ řekne policista a Ramza Arno přeskakuje lavičky a spolužáky, přebírá průkaz s krabičkou, potřese si s policistou rukou a vrací se na své místo. „Garcia Diego.“ „Bersiliová Lydia.“ „Myler Petr.“

Doma Petr otvírá krabičku se čtyřmi očíslovanými kazetami. Vkládá je postupně do přehrávače. Šumění. „Budeš malý.“ Šumění. „A to nejen tělem, ale i duchem.“ Šumění. „Až na zrůdu nad Seinou zlata zbyde, čeká tě nepříjemnost.“ Šumění. „Ledaže by bohyně měsíce poradila...“

C

Toho rána, než si Petr s úděsem uvědomil, že světové zásoby zlata činí na kilogram přesně tolik, kolik váží Eiffelova věž, a než zazvonil v jeho staromládeneckém bytě telefon, se jako obyčejně rozehrál rozhlas a nebylo před ním úniku. Petr, vědom si svého nezadatelného práva na plnou dezinformovanost, naslouchal jen tak na půl ucha. „... dýchatelno v normálu. Na hranici nizozemského a francouzského sektoru došlo k dalším konfliktům, nejsilnější střety jsou hlášeny z oblasti Bruselu. Světová vláda ostře odsuzuje tyto malicherné spory v době, kdy naši stateční hoši na satelitech očekávají útok mimozemských agresorů. Stav světových zásob zlata činí k dnešnímu dni devět miliard kilogramů. Na závěr zpráv si poslechněte Ergo Loopse a jeho Sing Song Boys v písni Pozemští orli...“

Tak vidíte, přece jste se dočkali. A právě v tom okamžiku zazvonil telefon. Byla to obvodní posilovna duší a jakýsi ženský hlas Petrovi blahopřál k vylosování do městského kola soutěže Můj táta Počítač.

Petr zbledl jako obloha, kterou měl zanedlouho spatřit cestou do práce, a ruka se mu tak roztrásla, že minul sluchátkem vidlici.

Vy jste ještě mladoši a vy to už neznáte. Tahle soutěž spočívala v prověřování občanských znalostí a prohra v ní měla dopad na mimosoutěžní život soutěžícího. Ukazovala totiž na nedostatečnou víru v neomylnost Počítače (V neomylnost Počítače věřit budeš, moudrost věků obsažena v něm!) a znamenala doškolování na některé satelitní základně, očekávající útok agresora. V období soutěže se vždy vyvalila vlna, spíš tsunami, zájmu o příslušnou literaturu, ačkoli vtip a půvab soutěže spočíval v naprosté náhodnosti.

Mohli jste se navrčet jak bozi, stejně vyhrál ten, koho si podle neznámých kritérií zvolil Počítač. A vítěze ve společnosti, kde menšina žila již v zítřku, který slibovala většině vegetující v dnešku a plácající se ve včerejšku, čekal opravdový elektronický blahobyt. Na něco energie byla a na něco zkrátka ne.

Proto se nedivte, že momentální stav mysli nedovoloval Petrovi plně vychutnat polyfonní krásu Pozemských orlů. Z bytu se vypotácel jako ve snu, sedl na kolo a splynul s proudem městské individuální dopravy.

Pracoval v úřadě. Při svých sto padesáti sedmi centimetrech a inteligenčním kvocientu, který se nikdy nepřehrabal přes mizerných sto osm, bohatě stačil na práci úředníka, kterou mu v šesti letech předurčil Počítač.

Kancelář byla tak prostorná, že ji sdílel ještě s kolegyní Dianou Combalovou (155 cm, IQ 106). Diana ještě pochopitelně nepřišla. Byl tomu docela rád, aspoň stačí nasadit klidný, vyvážený výraz.

Mechanicky rozložil spisy po stole, mechanicky strčil nohy do pedálů pod stolem – tentokrát ani nemyslel trpce na to, že sekretariáty funkcionářů jsou vybaveny přehazovačkami – a našlapal si energii do psacího stroje. A protože se počasí ten den opět vymklo kontrole a bylo hezky, na energii do stolní lampy se vykašlal. Petrova kancelář, krom značné velikosti 9 m², měla ještě jednu nesmírnou výhodu – okno. Okno malé, ale přece jen okno, vedoucí do dvora, na němž stála maringotka vrátného, který v ní díky ředitelově benevolenci bydlel s celou rodinou.

Diana stále nešla, a tak nahnal trochu šťávy i do plůtku z ostnatého drátu, který si z žertu zhotovili a který předěloval jako hranice jejich k sobě přiřazené stoly. Každodenní vtípek. Pokaždé jeden z nich zapomněl, sáhl pro sešíváčku nebo pro děrovačku na protější stůl, zavadil o drát a dostal ránu.

Diana se opozdila pouze o půl hodiny. Rozzářeně zahalasila helou!, mrskla kabelkou o stůl, odemkla zásuvku, vytáhla šminky a zbavovala se soukromého obličje.

„To je lidí, to je hrůza,“ řekla. „Jeden se tím davem ani neproplete.“

Malovala si oči a soustředěně se dívala do zrcátka.

„Hele, věříš na ty sudičky?“ zeptal se Petr a hned věděl, že otázka nezní tak lhostejně, jak chtěl, a že Diana není tak hloupá, aby to nepostřehla.

„Je to jen blbnutí lidí. První dvě sudby maj z genetický kartotéky, třetí si vycucaj z prstu a čtvrtou plácnou nejasně, aby si moh každé vybrat, co chce.“

„Co ti soudily?“

„Malá, blbá, bezdětná, ledaže by svatý Martin na kohoutím chvostu jel. Nejlepší na tom je, že je mi to putna. Já děti nechci ani za nic. Představ si pak ty daně! Musím si dát bacha – už dlouho nefoukali afrodiziaka.“

Pročesávala si černé vlasy, vlnící se na ramena, trochu přimhouřila oči a zeptala se:

„Proč se vlastně ptáš?“

„Jen tak,“ zabručel Petr a s náhlým zaujetím studoval spis před sebou.

Diana založila kráslidla do zásuvky, šátrala v kabelce, vytáhla cigarety a znovu hledala v kabelce.

„Půjč mi zapalovač,“ řekla a sáhla na Petrův stůl, zavadila o drát a ulevila si jako každý den:

„Ty jsi stejně kůň!“

Pak se oba zasmáli, i když Petr trochu chtěně. Diana to poznala. Vyfoukla kouř do ostnatého drátu, podívala se na Petra přes zamlženou hranici a zvažněla.

„Tak to vyklop.“

Řekla to skoro přísně a Petr měl pocit, že to musí vyklopit, jinak by se Diana zlobila, a on přece nemá rád, když se na něj někdo zlobí.

„Mně sudičky soudily skoro to samý, jenže až bude tolik zlata, kolik váží Eiffelka, mám se dostat do malérů. Váhu Eiffelky jsem si zjistil tenkrát, když jsem dostal povolení k návštěvě studovny. No a dneska se to splnilo. Váha i ten malér. Vybrali mě do soutěže.“

Diana zvažněla ještě víc, nic na světě nemohlo být vážnější než Diana.

„To je blbý. A co čtvrtá sudba?“

„Ledaže by bohyně měsíce pomohla. Ale tomu nerozumím. Tenkrát jsem to ve studovně už nestihl.“

„Taky nevím...“ zamyslela se Diana.

Vrátného žena si na dvorku prozpěvovala tak hlasitě, že byla slyšet i přes zavřené okno. Diana a Petr zpěv nevnímali. Mlčeli.

„Už to mám!“ plácla Diana dlaní do stolu, až Petr leknutím nadskočil. „Tak na tu soutěž jednoduše nejdí!“

„To přece nejde. Jednou mě vybrali, tak musím, ne?“

„Jen to zkus.“

V té chvíli se Diana tvářila tak krásně, že si toho i Petr všiml, i když populační komise vzduch ještě nezafrodiziovala. A kdyby se tak stalo, skončilo by to vyššími daněmi.

Petr se k soutěži nedostavil.

A nestalo se vůbec nic.

1983

Kterak Ludovicus Rumplbrecht demonstroval

Oswaldu Levettovi s díkem za inspiraci

1

„Ono to funguje! Ono to funguje! Lidičky, ono to vážně funguje! Lidičky, kde jste kdo, ono to funguje!“ ozývalo se po poledním sedmáctého dne měsíce srpna požeňnaného roku tisícího devítistého devadesátého osmého z prvního patra dvoupodlažního domu čp. 8 na Psím plácku.

„Ach, tatínku!“ zalkala Erika Rumplbrechtová a strhla otce na podlahu.

Měštěníni shromáždění a shromažďující se pod oknem opět zvolna pokračovali svou cestou.

„Tatínku, vzpamatuj se, vždyť jsme již málem na mizině, budeme třít bídu s nouzí! Nevynalézej více!“ štkalo to krásné dítě.

Ludovicus Rumplbrecht pomalu vstal a pohladil dcerku po zlatých kadeřích.

„Jsi po mamince nejen krásná, ale máš po ní i dar pravdy. Leona měla vždycky pravdu,“ řekl vlídně a dodal: „Tenkrát, když tvrdila, že to bouchne, a ono to skutečně bouchlo. Jenže my muži máme zase svou pravdu. Musím tam jít.“

Erika tedy přinesla tatínkovi nové šle, aby nebyl pro ostudu, uvázala mu kravatu, navlékla ho do saka a klopýtala za ním až na ulici, kartáčujíc mu záda saka uhánějícího k Úřadu pro vynálezy.

2

„Vynalezl jsem časohyb!“ vykřikl na službukonajícího úředníka a zhroutil se na židli.

Úředník byl prtávý, s hlavičkou jako vajíčko, ouřadníček. Hned se rozzářil:

„Konečně! Sláva! Již dlouho jsme na váš vynález čekali, milý Rumplbrechte.“

„Vodu!“ zachroptěl Ludovicus.

„Zde je sklínka,“ zašveholil ouřadníček a čile Ludovika napojil. Pak se sklonil k jeho chlupatému uchu a zašeptal:

„Můžete nám ho demonstrovat?“

„Arciže,“ odvětil Ludovicus a možná řekl i „baže“ nebo si pouze říhl, těžko říct.

„V tom případě prosím o momentíček poshovění. Jen co seženu kolegy...“ zaškemronil ouřadníček a odcupital na chodbu.

3

Za necelou čtvrt hodinku tři vážní mužové s Ludovikem v čele směřovali rozpálenými ulicemi k Psímu plácku: mrňavý a nicotný ouřadníček, štíhlý a urostlý ouřadník a zavalitý a hřmotný ouřada.

4

Za necelou půl hodinku stáli v Ludovikově pracovně a se zájmem sledovali vynálezčovo počínání.

Ludovicus udržoval rovnováhu v sedle a vysvětloval:

„Tento zdepřítomný časohyb neboli časochod či, chcete-li, učně tempomobil operuje na principu transmise temporálních polí a finální tempospaciální inverze, přičemž hmotnost tělesa do času vyslaného rovná se hmotnosti tělesa časem vráceného. Z toho logicky vyplývá, že po mém odčasování zakrátko přičasuje někdo jiný, jemuž nesmíte dovolit, aby opustil časohyb, či dokonce tuto místnost. To bych se pak nemohl vrátit. I kdybyste museli sáhnout po svěrací kazajce, je tamhle pod kanapem, zadržte ho,“ řekl s prosíkem a úpěnlivě pohlédl na ouřadu, ouředníka a ouředníčka.

Ti vážně pokývali hlavami a ouředník s lehkým despektem pronesl v neznámém jazyce tato slova:

„It's elementary, dear Rumlbrecht.“

„A nyní vlastní demonstrace, pánové!“ ohlásil Ludovicus zvučně. „Jak vidíte: Vyvážím se na tomto sedle, nohy vsunu do třmenů na pedálech a nasadím si tuto kuklu. Jen se račte přesvědčit, že to není žádný klam a žádné kejkle. Ta kukla je z pravé vepřovice a drátky v ní jsou pod izolací vskutku měděné!“

Tři mužové si kuklu okolovali a souhlasně pokývali hlavami. Bylo tomu tak, Ludovicus nelhal.

„Na panelu přede mnou je pět tlačítek. Začněmež odleva. To prvé uvádí časohyb do funkčního stavu. To druhé je pro cestu vpřed. A k čemu to třetí? K zastavení přec! Čtvrtým cestujeme zpět. A páté, pánové, to je překvapení! Hle, inovace! Páté tlačítko uvádí do chodu katapultovací zařízení pro okamžitý návrat do výchozího času v případě havárie. Je to zkrátka jednoduché jako každý epochální vynález!“

„Oh, it is, indeed,“ souhlasil ouředník.

„Takže přistoupíme teď už skutečně k demonstraci. Pozor! Už to mačkám!“

V tom okamžiku vešla Erika. Na podnosu přinášela malé občerstvení (1 láhev koňaku, 3 ks štamprdat, 15 ks jednohubek s kaviárem) a kol pasu ji svíralo držadlo vozíčku, v němž tímto nadmíru rozkošným způsobem vlekla za sebou něco na doražení (12 lahví piva 12°, 3 ks grilovaného kuřete, 3 ks doutníků).

„Posilněte se, pánové,“ řekla, a do místnosti jako by se vhouplo srpnové sluníčko.

„Ty né-é, tatínku!“ pohrozila žertovně, přesto vážně Ludovikovi hrnoucím se ze sedla.

„Jen hezky pokračujte, pokračujte,“ řekl ouřada z plna úst. „Nechte se vyrušovat, my vás sledujeme.“

Ludovicus zmáčkl první knoflík a chystal se zapíchnout prst do druhého. Najednou jako by zrozpačitel, připozrudl, pousmál se a seskočil na podlahu.

„To nic, to nic, to bude jenom kontakt,“ zadrmolil a strčil šňůru pájky do zásuvky.

„Kdyby byla sklínka na to pivečko, slečinko...“ poprosil ouřadníček.

„Promiňte, jsem já to ale trdlo sklerotické,“ zapýřila se Erika a odběhla.

„Tak co? Jde to? Jde to?“ zajímal se ouřada a sedl si na bobek.

„Už to bude,“ odvětil Ludovicus, vytáhl šňůru ze zásuvky a vydrápal se do sedla.

„Takže to mačkám...“

„Nic nemačkejte! Počkejte chvílku, vy jste samej kvalt, člověče,“ zadržel ho ouřada.

„Prosím, pánové, zde jsou ty skleničky,“ přikvačila Erika celá uzardělá. Promiňte mi, že se zrovna teď do toho míchám, ale nemohu si odpustit, abych vám neřekl, že jí to moc slušelo.

Pánové si nalili, pánové se napili, pánové vydechli:

„Excellent!“

„Lahodné a köstlich zároveň!“

„Inu, Gambrinus!“

Ještě uznale zamlaskali a pak si všimli Ludovika:

„No tak to spusťte, na co ještě čekáte?“

„Mačkám...“ řekl Ludovicus. „Sakra, že by to byl jinej kontakt?“ zaklel a slezl.

Strčil šňůru do zásuvky.

„Kam s těma kostičkama, pánové?“ zajímal se ouředník.

„Z okna, pánové, z okna. Pejskové to spapají,“ odvětila rozkošně Erika.

„Mačkám první knoflík,“ pletl se do toho Ludovicus už trochu znejistělým hlasem. Teď, teď už ta hovadina musí fungovat, jinak si uříznu kšandu, letělo mu hlavou.

Po chvíli zavolal:

„Eriko, nůž!“

A pak se lopotil s pájkou a šroubovákem.

Pánové si omývali ruce v umývadle s vlažnou vodou, utírali si je do froté ručníku.

„No, pane Rumplbrecht,“ obrátil se na Ludovika ouředník, „my si myslíme, že jako myšlenka to není špatné, ale že je to stále ještě tak trochu nedotažené, určitě přijdeme zas a rádi, až vychytáte ty menší konstrukční závady.“

Dořekl a všichni tři se hrnuli ke dveřím. Zbyla po nich vůně drahých holandských doutníků a věta: U starýho Ludovika se vždycky dobře žere.

Ale to Ludovicus neslyšel. Seděl s jednou šlípou na časohybu a volal:

„Pánové, počkejte, mačkám první knoflík!“

STOP! Zde máš, milý čtenáři, dvě možnosti: možnost volby a možnost ověřit si, zda jsi milý čtenář. Čtenářům je určeno následujících pět řádků (loučíme se s vámi), které milí čtenáři přeskochí a budou pokračovat dál, není-liž pravda?

Takže ono to funguje! podivil se Ludovicus a pak jeho radost překypěla, rozběhl se k oknu, vyklonil se na Psí plácek a celému světu zvěstoval:

„Ono to funguje! Ono to funguje! Lidičky, ono to vážně funguje! Lidičky, kde jste kdo, ono to funguje!“

V tom okamžiku vešla Erika. Na podnosu přinášela malé občerstvení (1 láhev koňaku, 4 ks štamprdat, 20 ks jednohubek s kaviárem) a kol pasu ji objímalo držadlo vozičku, v němž tímto rozkošným způsobem vlekla za sebou něco na doražení (12 lahví piva 12°, 3 ks grilovaného kuřete, 3 ks doutníků, 1 balíček cigaret s filtrem).

„Posilněte se, pánové,“ řekla, a rázem bylo v místnosti husto a dusno k zalknutí.

„Ty ne, tati!“ okřikla Ludovika hrnouceho se o překot ze sedla.

Ludovicus něco nesrozumitelného zamručel, sklopil uši a s námahou se vydrápal zpět na časyhyb.

„Jen pokračujte, pokračujte,“ řekl ouřada z plna úst. „Nenechte se vyrušovat, my vás sledujem, že jo, slečno? Nebo snad už mladá paní?“

„Slečna, ale i kdyby mladá paní, tak to snad není organická vada, nebo snad jó?“ zasmála se chraptivě Erika.

Ludovicus zmáčkl první knoflík a chystal se zapíchnout prst do druhého. Najednou jako by zrozpačitel, připozrudl, pousmál se a seskočil na podlahu.

„To nic, to nic, to bude kontakt,“ zadrmolil a strčil šňůru pájky do zásuvky.

„Ten to tam šoup, co?“ dloubl ouřada ouředníka loktem do břicha.

„Já to tam umím taky šoupnout, to by slečna koukala,“ řekl ouředník a olízl si rty.

„To bych chtěla vidět,“ řekla Erika, oči se jí zamžily a natáhla se na kanape.

„Nebyla by sklínka na to pivečko, slečinko?“ otázal se ouředníček.

„Už jdu,“ zavrčela Erika a otráveně vstala.

„Tak co? Jde to? Jde to?“ zajímal se ouřada a sedl si na bobek vedle Ludovika.

„Jseš blbec,“ sykl ouředník ouředníčkovi do ucha. „Ta už byla vláčná, vole. Co nám to kazíš? My ti to taky nekážeme.“

„Už je to v pořádku,“ odvětil Ludovicus, vytáhl šňůru ze zásuvky a vylezl do sedla.

„Mačkám...“

„Teď nic nemačkejte, člověče! Vy jste samej kvalt. Počkejte chvíli, ať z toho taky něco máme,“ zadržel ho ouřada.

„Já bych taky mačkal, ale něco jinýho,“ podíval se ouředník Erice do očí.

„Tady máte ty sklínky na pivečko, božíňku, hoši,“ řekla a zapitvořila se. Skoro bych řekl, že byla naštvaná.

Pánové si nalili, pánové se napili, pánové zaúpěli slastí:

„Köstlich und reizend!“

„Lahodné!“

„Inu – Gambrinus!“

Ještě uznale zamlaskali, pohlédli na Eriku, která se natáhla na kanapi, levou nohu pokrčila, a obnažila tak celé 1 (jedno) stehno. Kouřila a civěla do stropu. Pak si vzpomněli na Ludovika:

„No tak to spustte, člověče. Na co ještě čekáte?“

„Mačkám první knoflík,“ špitl Ludovicus.

„Já bysem jí zmáčk voba knoflíky, že by ječela,“ vzdychl ouředník.

„Sakra, že by to byl jinej kontakt?“ zaklel Ludovicus.

Strčil šňůru do zásuvky.

„Kam s těma kostičkama, slečinko?“ otázal se ouředníček.

„Strčte si je třeba do zadečku,“ na to Erika.

Ouředníček rozpačitě vyhodil kost z okna a psi se na ni sběhli.

„Mačkám první knoflík...“ pletl se do toho neodbytně Ludovicus, ale přece jen už trochu znejistělým hlasem. Teď, ta blbina musí fungovat, jinak si uříznu kšandu, říkal si.

Po chvílce zavolal:

„Eričko, buď tak hodná a podej mi nůž!“

„Tady je, tati. Ale neřízni se někam jinam jako tady ti pánové.“

Ludovicus se lopotil s pájkou a šroubovákem.

Pánové si omývali ruce v umývadle s vlažnou vodou, utírali si je do froté ručníku.

„No, pane Rumplbrecht, my si myslíme, že to stále ještě není ono, je to nedotažený. Ale určitě přijdeme zas a rádi, až ty chybičky vychytáte. A až bude slečna v trochu lepším rozmaru,“ řekl ouředník a ouřada s ouředníčkem se hrnuli do dveří.

„U starýho Ludovika se stejně dobře žere,“ říkali si na schodech.

Ouředník se trochu zdržel.

„Teď ne, brouku, až příště,“ bylo slyšet Eriku.

Ale Ludovicus byl jako hluchý.

„Pozor, mačkám start!“

V tom okamžiku vešla Erika. Vlasý rozpuštěné, oči hluboké a vášnivé, kráčela v oparu dost drahé vůně. Pod bílou blůzkou se hrotila lehce se pohupující ňadra a na boku z rozstřižené sukně probleskávala úběl horní části dolní končetiny. Na podnosu přinášela láhev koňaku a dvě štamprdlata.

„Malé občerstvení pro velikýho chlapa,“ řekla a ouředník se mlsně olízl.

„Víte co?“ řekl ouředník Ludovikovi. „Zatím si vyzkoušejte na nečisto nebo si dejte prcka. Já se za chvíli vrátím.“

Ludovicus vděčně slézal z časohybu.

„Slečno, řekl bych, že jste vášnivá čtenářka, moc rád bych se podíval na vaši knihovničku,“ řekl ouředník.

Ludovicus vděčně slézal z časohybu.

„Že byste si chtěl zalistovat?“ provokovala ho Erika a s chichotem odběhla a za ní jak ohon vlasatice ouředník.

Ludovicus vděčně slézal z časohybu.

1985

O tom, co se vskutku stalo

(s laskavým svolením fy General Antidiotics, Ardmore,
Okla. a pí Eriky Kaprálové-Rumplbrechtové ve prospěch
obětí viru B¹_b)

Jen přistupte blíž, mládenci a panny, jenom žádný strach, i vy jste
zváni, vašnostové a paní, i ty kloučku! Jen vejďte, nijak se necpěte,
pomaloučku, polehoučku. Zakrátko všichni zhlédnete zábavnou
a poučnou novinku vědy a techniky, holoadiovideosenzuální
projekci o tom, co se vskutku stalo a na co se již málem zapomnělo.
A kdo není nádiva, zvedne se i od piva! Jen račte dál a žádný strach,
ten běs a děs, co přišel z hvězd, brzy bude zažehnán! Jen račte dál.
Za dva body a ti malí za jeden, za chvíli to rozjedem!

Ferdo, kopni do tý bedny!

Jednou jeden malý vir
v jarém optimismu žil,
v samých radostech.
K životu měl kladný vztah:
život žít a užívat!
A nic víc!
Šubydubydub! Šalala! Ó jé!

Až tu přišlo mu na um,
že byl by holý nerozum,
kdyby ustrnul.
Vleklá degenerace

není žádná legrace!
To si piš!
Šubydubydub! Šalala! Ó jé!

Všichni viři potřební
nejdřív musí na střední
školu mutační:
mutaritu musí mít,
kdo chce na vysokou jít!
Je to tak!
Šubydubydub! Šalala! Ó jé!

Dlouho studoval náš vir,
než s vypětím všech svých sil
slavně mutoval.
A mutatis mutandis
měl by dělat z mozků sliz.
Lepkavej!
Šubydubydub! Šalala! Ó jé!

Odmutabilitoval,
se rekvalifikoval,
do díla se dal.
Hleďte, lidi, na vira,
jak nám to teď natírá!
Je to kříž!
Šubydubydub! Šalala! Ó jé!

(Šéfe, co jsou to odmutabové a serekvalify? A proč je litoval
a proč je koval?

Drž hubu, Ferdo, teď není čas.)

Ferdo, jedem dál, ať ctěné publikum vidí, co na to tenkrát lidi!

„Růženko, Růženko, mně zdá se, že blbnu.“

„Mně taky, mně taky, Ervíne. Ale co s tím naděláš, to bude jistě věkem.“

„Růženko, Růženko, mně zdá se, že blbneme všichni.“

„Mně taky, mně taky, Ervíne, aspoň nejsme nápadní.“

„Růženko, Růženko, mám strach, že zblbnu úplně.“

„Já taky, já taky, Ervíne. Však ta naše vědecká fronta už na něco přijde!“

„Růženko, Růženko, mně zdá se, že i oni blbnou.“

„Mně taky, mně taky, Ervíne, ale přesto můžou na něco přijít. Jsou mezi nimi i chytrí lidé jako třeba Ludovicus Rumpelbrecht.“

„Růženko, Růženko, mně zdá se, že pravdu máš.“

„Já mám pravdu vždycky, Ervíne, Ervíne!“

Ano, ano, panstvo, tak nějak to začalo. Lidstvo blblo, zdálo se tomu slepým být, není divu – i blb chce žít! Támdle jeden (Ferdo, slajdy! Dělej!) zbrojí, ale ten druhý se nebojí, a tak taky vojnu strojí. Tenhle zas negry nemá rád a tamten by chtěl na západ, onen hrd a pyšen jest sám sebou, leč tamti se z toho nepominou. Ervín domněnkami zatím se šíří, které Růža nijak nepopírá. A tak se Ervín s Růžou trápí. Vždyť je to mizérie povědomí mít, že blbnu! Jak s tím den ode dne žít? Myslíte si, že jsou sami? Že svět blbne nevěda? Jen strpení, dámy, páni! Další scénka odpověď nám dá!

Ferdo, kopni do tý bedny!

„Vaším genům požehnání, pane vědče Rumpelbrechte! Jsme Růženka a Ervín a máme starost převelikou.“

„I vašim, i vašim. Á propos, znáte se již s mou dcerou? Seznamte se prosím, to je Erika a to jsou Růženka a Ervín. Přišli za mnou, Eriko! To je báječné, vid' Mají starosti. Tak se na to, přátelé, posaďte a řekněte mi, co máte na srdci. Erika nám zatím uvaří šípkový čaj.“

„Pane vědče, nám zdá se, že svět blbne, vid', Růženko?“

„Ervín tím myslí, že lidi blbnou.“

„Aha, aha... V tom s vámi souhlasím. Lidstvo blbne. Ale to já už dávno vím. Četl jsem o tom, není to tak dávno, v časopise vědeckém. A v něm stojí psáno, že pokles inteligence je na postupu. Jenže autor už taky dávno zblbl...“

„A proč s tím nikdo nic nedělá, pane vědče?“

„To bude asi tím, že si toho málokdo všim. Hledte, dám vám příklad: á má íkvé sto a bé šedesát. Při pravidelném jednoprocenním úbytku týdně má za týden á jaké íkvé?“

„Devadesát devět.“

„A bé?“

„Čtyřicet devět celých pět.“

„Správně! A z toho plyne co? Že nic nepozorují.“

„Ale proč to pozorujeme my?“

„Snad to bude přirozenou inteligencí... A já to vím. Proč to vím? Protože jsem si to někde přečetl.“

„A pane vědče, a co s tím?“

„Nejdřív je třeba zjistit příčinu. Přijďte za mnou pozítří. A teď vychutnejte lahodný šípkový čaj, přátelé.“

Jako voda uběh den, přišel večer a s ním tma a Růženka s Ervínem televizor zapíná. Vědec zřejmě stále tápe, dá se soudit z programu. Možná že to sami znáte, když v klubovce usínáte. A druhý den po ránu řekl Ervínovi deník, že vědec asi hledá dál. Koukaj, vy

dva, jdou na seník a nedělej mi z toho hambinec! Nemuckejte se tam vzadu, jsou tu i děti a pak – jde o vážnou věc! Kvůli vám jsem ztratil nit... Jo! Že je vědec asi v loži, že dosud na nic nepřišel. Jen Růženka se vírou kojí, že Rumplbrecht je hlava učená a do zítřka stále času! Nu, necháme se překvapit!

Ferdo, jedem!

„Vaším genům požehnání a dobré jitro vám, pane vědče Rumplbrechte. Podívej, Ervíne, ty kruhy pod očima! Houpat by se na nich moh!“

„Dobré jitro, přátelé! Posadte se. Na něco jsem přišel.“

„Co jsem říkala, Ervíne?!“

„Že máš vždycky pravdu, Růženko, Růženko.“

„Přišel jsem na to, že...“

„To teda mám, Ervíne, Ervíne!“

„... svět blbne virovou nákazou přivlečenou z kosmu. Nahlédněte do mikroskopu.“

„Tam je tma, Ervíne.“

„Jedno oko musíš otevřít.“

„Aha... aha... Jů, ten je vóšklivej! To on za to vážně může?“

„O tom dnes již není pochyb! Nějaký hvězdoplavec s rýmou vyplul a se zhoubou se vrátil.“

„Ervíne, pojd' se na něj taky podívat!“

„Jedná se o zmutovaný vir. Jsou dvě možné cesty: buď ho odmutovat, nebo zničit. My ho radši zničíme. Ale to by chtělo nového Fleminga...“

„Staňte se jím vy, pane Rumplbrechte!“

„Děkuji vám, paní Růženko. Budiž po vašem.“

„Můžeme se na vás dívat? Jste takový statečný! A šikovný! Že, Ervíne!“

„Brrrm...“

„Ervíne!“

„Ano.“

„Dívejte se, ale nerušte. Ticho myslí.“

„Sleduj, Ervíne, a neruš. Hleď, jak je šikovný. Jak to mísí a hňácá a nic mu neupadne. Jak mu to bublá. Bože, to je chlap! Nekoukej furt na slečnu Eriku, ta jenom asistuje.“

„Už to mám! Přišel jsem na nová farmaka – na ANTIDIOTIKA!“

„Můžeme ochutnat?“

„Zajisté, jen si koštněte. Vždyť vám vděčím za svůj objev.“

„Cítím se inteligentnější, Ervíne.“

„Cítím se inteligentnější, Růženko.“

„Všichni tři jsme teď inteligentnější a již záhy bude celý svět! Eriko, jedeš od toho?! Nestačí ti, že jsi krásná? To chceš být ještě génius? Každý mužskej se tě lekne!“

„Neměli bychom si zazpívat?“

„Proč ne?“

„Tak si zazpíváme a s námi všichni lidé!“

Ferdo, kopni do toho! A přátelé, evrybády!

S pilulkou ANTIDEB
zmoudří celý svět,
nebude již blbů
ani blbých bēd.

Věřte medicíně,
a ne pavědám,
ANTIMBECILINE,
na tebe jen dám!

Komu rozum slábne,
jistě je to tím,
že už dlouho neměl
spásný DECRETIN.

ANTIDIOTIKA – NAŠE BUDOUCNOST!!!

Ano, ano, vážení přátelé! I VAŠE BUDOUCNOST!

Jen rrrraďte, pilulka denně stačí, já vám jich prodám třeba na měsíc. (Ferdo, dělej blbce! Rychle!) Pohledte kupříkladu na tohle dítě, jak slintá, frká, prdí, krká, oči poulí, dementní je zajisté. Teď pilulku spolkně (neboj, dávám ti jenom vitamín cé) a hle! (Ferdo, už dost!) Malý prémiant. Nu, hochu, pověz ctěnému publiku, kolik je á, když á rovná se padesát jedna mínus zet a zet se rovná šedesát osm mínus dvacet?

Pět!

Tak to vidíte, dámy a pánové, raďte si to přepočítat! (Ferdo, ne-
žer to! My to nepotřebujem!)

1985

Ludovikův času stroj

Ilegální génius Ludovicus Rumplbrecht, známá to postavička Psího plácku a okolí, náturou dobroděj a otec skvostné dcery přesně v tom správném věku, byl onoho dne nespokojen sám se sebou. Asi jako ženská, když se vrátí od kadeřníka. Leč Ludovicus na vzhled nedbal. Tížila jej nečinnost a faustovský komplex.

Od samého jitra přecházel ve své pracovně jako v kleci lev a ne a ne polapit nápad. Bioproudy se mu v mocných poryvech proháněly studenými chodbami letitého nehostinného domu, tříštily se o stěny a roztržštěné se pak do nich vsakovaly, až i dům byl nespokojen sám se sebou.

Dcera Erika se pro jistotu zašila do podkrovní světničky, v níž si snila takové ty dívčí sny. Joj, to by bylo vyrazit si na špacír s nějakým slušným a švarným mládencem...

Náhle dům zavibroval. Taťka dostal nápad. Erika na víc nečekala, vklouzla do kalhot, natáhla si svetr, hmátla po kabelce a odsvištěla po schodišti. Teď může courat třeba až do večera. Taťka si ničeho nevšimne.

Ludovicus její odchod skutečně nezaregistroval. Stál uprostřed pracovny, oči upřeny na popraskaný a poskvrněný strop.

„Pokořím čas!“ mumlal. „Svíjet bude se mi u nohou, já na krk mu dupnu a pak s ním zamávám jak s bílým šátkem na rozloučenou!“

U Ludovika je totiž podstatný nápad, ono spásné co. *Jak* už přichází jakoby samo od sebe a na *proč* se nikdy moc neptá, nějaké *proto* se a *posteriori* nebo i *post festum* vždycky najde.

Rozběhl se po domě jako divý. Bral místnost za místností, a protože Rumplbrechtovi nemají korálky, dovíral dveře průvan. Šmejdil

v zapavučinovaných koutech a plížil se smetištěm na půdě, natolik zaujat oním novým nápadem, že ani v souvislosti s kolosálním nepořádkem si na Eriku nevzpomněl. Buďme spravedliví, nic proti Erice, spíš naopak, ale nezabilo by ji, kdyby čas od času kapánek vyšňovala. Ono nestačí zakopnout ohryzek pod postel nebo odklidit taťkovy ponožky z chytrých knih, kde sloužily jako záložky! Vždyť od hlodavců chránila jejich dům pouze inteligence těch roztomilých zvířátek. I ubohé myšky domácí se záhy dovťípily, že v domě šílenově by to nebylo to pravé ořechové.

Ludovikovo pohybové běsnění trvalo necelé dvě hodiny. Dům vypadal jako po domovní prohlídce. Génus se vrátil do pracovny potrhaný a špinavý, ale s tvůrčím leskem v očích a roztodivným harampádím v náruči, jež pustil hřmotně na stůl a jal se z něho tvořit.

* * *

... Erika zatím bloumala křivolakými uličkami Vnitřního Města. Vytvářela si v žaludku močál zmrzlinami a obloženými chlebičky a zalévala sytou tu směs předraženými a přeslazenými a zteplalými nápoji. Nohy ji zanesly na most a tam s potěšením sledovala cvrkot v davu jinozemců, tísnících se kolem domalovávačů předmalovaných vedut a přehrabujících se v kufrících obchodníků s prsteny, vyřezávanými ze zaručeně pravého kavkazského ořechu, s dřevěnými nebo kamennými přívěsky, jež zdobily ryté či malované miniatury. Sledovala počínání černých penězoměnců. Ti se, panečku, oháněli! S pobavením patřila na biřice, kterak kráčejí krokem více než loudavým, aby všem těm šizuňkům umožnili pláchnout. To se dalo tak: Biřicové se hlemýždili. Před nimi rázoval vlasatý mládenec, posykáváje na své obchodně zdatné druhy.

Ti se omluvili svým zákazníkům, sklapli víka černých kufříků a nenápadným krokem se ztratili v davu, jenž se rozptyloval zvolna a s porozuměním. O kus dál se ta nevinátka opřela o zábradlí a zaujatým sledováním labutí, vznešeně křížujících hladinu líné řeky, si krátila čas, dokud biřici nepřešli. Den Erice plynul více než krásně. Zastavila se i na hřbitově u matčina rovu a položila naň květiny. A když slunce odpískalo večerku, zamířila k domovu...

* * *

... Přibližně touž dobou Ludovicus dorealizoval svou novou ideu. Byla to škatule. Byla to ošmataná překližková škatule o rozměrech $216 \times 216 \times 57$ mm, z níž čnely čtyři antény, jedna z každého rohu. Něžně jim říkal gravitační čočky. Uprostřed škatule se jako jezírko leskla reflexní hmota, jež po roztočení gravitačních čoček a následného vzniku gravitační klece měla odrážet různé nežádoucí faktory. Tak nějak to zkrátka bylo. Na podrobnosti se musíte Ludovika zeptat sami.

Natřel ten nesmysl stříbřitou barvou, aby jej mohl nazvat Stříbřitým halmochronem, pak ho dal oschnout na parapet. Byl spokojen sám se sebou. Plodně užil dne a žaludek se radostnými fanfárami hlásil o svá nezadatelná žaludeční práva. Stroj vyzkouší nazítří. Ani v nejmenším nezapochoyboval, že bude fungovat. Nejdřív si dám baštu a potom koupel, rozhodl a zazvonil na androida Tonína.

„Prostří i pro Eriku, milý Toníne,“ pravil. „A vůbec, kdepak je Erika? Zdá se mi, že jsem ji dlouho neviděl,“ zajímal se.

Tonín, ač mu to z jistých důvodů nebylo nic platno, držel nad Erikou ochrannou ruku. Zrozpačitěl. Útrap výmyslů a lhaní ho naštěstí zbavila sama Erika.

„Kde bych byla? Tu jsem, tatko!“

Ta vám teda měla kliku. Přišla včas jak soudní obsílka.

„Ale moc jíst nebudu,“ pokračovala. „Nějak nemám chuť a pak – zase jsem poněkud přibrala.“

„Jdi někam s tou dietou! Není ti něco?“

„Co by bylo? Normálka. Šetřím si žaludek na zítra.“ To je ale potvora mazaná!

„Na jaké zítra? Zítra se testuje halmochron. Stříbřitý halmochron.“

„Zítra nás přece čeká strýc Bernard, tatko!“ upomínala ho.

„Ježišmarjá!“ chytil se Ludovicus za hlavu. „Já na to málem zapomněl!“ Zde lhal, neboť zapomněl nikoli málem, nýbrž úplně. „V tom případě vyzkoušíme halmochron u Bernarda. Čas ostatně není závislý na místě.“

Zavládlo ticho, přerušované toliko Ludovikovým mlaskáním a srkáním. Vytrávil mu. Tonín pro zvýšení chutě předčítal jídelní lístek jednoho vyhlášeného hotelu: „Menu číslo jedna! Plněná broskev! Hovězí vývar se šunkovým závitkem! Pstruh po mlynářsku s citrónem! Svíčkové řezy s drůbežími játry! Mandlový pohár! Mícháný salát! Káva! Menu číslo dvě! Šunkový kornout s křenovou šlehačkou! Jemné ragú z kuřat...“

„Vážně už nebudeš?“ otázal se Ludovicus a rovnou si přitáhl Eričinu roznimranou sekanou.

„Je to výborné, Toníne. Gratuluji,“ zahuhňal.

„Dělám, co mohu, pane,“ uklonil se Tonín. „A co nemohu, o to se alespoň snažím. Vepřový řízek na žampionech! Šunková rýže! Sezónní salát! Broskvový terč...“

„Toníne, připrav na zítřek dvě rikši a vyřid' Gelikovi a Atolovi, že jedeme na venek za Bernardem. Tobě svěřuji dozor nad domem a nad Astázií, Gelou a Etou.“

„Nemohl bych jet, pane, s vámi?“ otázal se žádostivě Tonín. Kdepak, jemu o venkovskou stravu nešlo.

„Nemohl.“

Tonín se opět uklonil a zamířil ke dveřím.

„A ještě bych se při dobré paměti vykoupal,“ zavolal za ním Ludovicus.

„Ohřejete si vodu sám, nebo ji mám dát ohřát klasicky?“

„Klasicky, klasicky. Dneska jsem už dopřemýšlel.“

Na vysvětlenou musíme uvést, že Ludovicus si totiž nezřídka ohříval vodu myšlením rozpálenou hlavou.

Tonín odkráčel s žalem v androidském srdci.

* * *

Za rozbřesku vyrazily od domu dvě rikši, ovládané Atolem a Gelikem. Rozloučit se před dům s nimi přišli: Android Tonín, androidka Astázie, androidka Eta a androidka Gela. Psí plácek tou dobou ještě vyspával, neboť měl za sebou úplněk. Psi byli od vytí celí ztahaní a s nimi i měštěníni, jimž ta kakofonie nedala celou noc oka zamhouřit.

Měli před sebou dalekou cestu. Dobrých sto mil, z toho asi dvacet Městem.

Biřic ve strážním punktu na hranici Vnitřního Města si jich ani nevšiml. Že by podřimoval ve službě? Tomu se nám ani věřit nechce!

Nastala nervózní etapa – Sídliště. Sídliště se právě probouzelo. Plamenné meče časového znamení ho vyháněly z ložnicových koutů. Ludovicus však načasoval odjezd vskutku rafinovaně. Největší hrozba – občanská garda – uléhala po noční službě a nemohla obtěžovat a vydírat pocestné.

Definitivně si oddechli, když za sebou měli i Skládku s hrozivými postavami v umolousaných overalech, jež je němě sledovaly malýma prasečima očkama. O smetácích se povídalo, že se tváří, jako když nedovedou do pěti počítat, ale že jsou schopni pěkně podlých kousků. Povídalo se rovněž, jací jsou to ve skutečnosti boháči. Každý víkend si prý chodí podobně jako někteří zazobaní robotníci bytovkařit do Vnitřního Města, kde vlastní v centru víkendové byty, ne-li celé domy.

Sluníčko začalo hřát a naši přátelé uháněli poklidnou silnicí lemovanou ovocnými stromy, poli a pastvinami. Potkávali povozy, obtížené zeleninou, masem, ovocem, mlékem, vejci a drobným rukodělným zbožím. To všechno bylo ve Městě na dračku. Předháněli dráby na kolech, zatímco drábové na robotech předháněli zase je.

Androidi jsou stejně lepší, uvažoval Ludovicus. Působí tepleji než ty obludy plechový. Androidi jsou skoro jako my až na to, že nemají pupík a reprodukční orgány. Chichi, tenhle robot měl i majáček. Jak nevkusné!

Koldokola se rozbíhal pracovní den. Polní roboti se oháněli na polích, silniční roboti se oháněli v příkopech, lesní roboti se oháněli v lesích a hroboti zahradničili na krchůvcích. Nikdo nezahálel.

Erika si krátila cestu četbou jakéhosi dívčího románu. Jmenoval se tuším Zlatovlasá Máňa v plechu nebo tak nějak a byl jen o něco málo kratochvilnější než cesta.

Mimořádných událostí nebylo.

* * *

V chalupě zastihli pouze tetu Cilku. Vrtěla na kuchyňském robotu krém, aby jím ozdobila dort na uvítanou.

„Tak vás vítám!“ zavřeštěla do kraválu. „Bernard je tu hned. Jel s Otou do lesa. Posadte se, ať nám nevynesete spaní!“ Vypnula robota a utřela zástěrou židle. „Ty jsi, Eričko, ale vyrostla! Je z tebe hotová slečna! A ty si, Ludane, taky sedni, von ten tvůj hlavohrom počká.“

Teta Cilka bývá občas absolutní telepatka. Čte dokonce i takové myšlenky, které vás ještě nebo vůbec nenapadly. Čte i mezi řádky, takže by mohla být v celém okolí nejinformovanější. Kdyby chtěla. Dialogy Cilky a Bernarda vypadají asi takto:

„Tý, Cilko...“

„Já vím.“

„Kam ho...“

„Na půdu.“

„To abysem tam teda...“

„To bysem řekla, je tam bordel!“

Povšimněte si laskavě nekultivovanosti jejich dialogu ohledně ubytování Ludovika, který se koná jen proto, aby Cilka nemusela vést věčný monolog.

„Tak copá je u vás v Městě novýho? Vidím, že nic. Tady se taky nic zvláštního nestalo, jenom stará Štajndlová náko marodí, prej bude muset na urologii, nebo snad ne neurologii? Ale to je fuk, né. Donát minulej tejden zakop a vrazil si hrdlo vod konve na zalejvání do břicha a Marvel seřezal vnuka šlahounama od jahod, co se do něj vešlo, páč mu ten parchant přeprogramoval robota, né? a ten místo sekání trávy posekal celej plot, kluk si ještě teď nemůže sednout, taky jsme honili Jírova dědu, zase se chtěl všet, né? a vzal si tentokrát zelenej kabát, takže nám to trvalo, než jsme ho našli, a taky prej onehdá vobcházel hrobot, takže asi někdo umře, nojo, musíme tam všichni, jeden dřív a druhej pozdějc, né? Bernard už jede a zase bude mít řeči, že jsem prej ukecaná...“

Zakrátko se rozletěly dveře a vešel sporý, větrem ošlehaný muž s michlem na hlavě.

„Co to vidím? Co to vidím? Brácha! Erička! A ty tady jenom meleš a nic hostům nenabídneš. Dáš si...?“

„Rum nejni,“ řekla Cilka.

„Tak...“

„Pivo taky né.“

„Tedy...“

„Ludan nikam nepude, páč je unavenej po cestě. A taky je celej žhavej, aby si vyzkoušel ten hlavohrom, né? Jakpa se dlouho zdržíte? Nenene, aspoň do neděle, nebo se bude hněvat. Žádný že pozejtří!“

Ludovicus se zmohl pouze na tři slova:

„Halmochron, nikoli hlavohrom!“

Cilka zkrátka lezla na nervy už od prvního okamžiku a jistě chápete, že Ludovicus by rozhodně dal přednost včasnějšímu odjezdu. Jenom si představte první den, druhý den, třetí den... Cilka však rozhodovala o vajíčkách, kedlubnách, drůbeži a podobných přízemnostech.

„Eslipa už máš nákýho mládence, Eričko? I ty jedna! Jenom nepovídej! Všech deset by museli voblíznout. To já v tvých letech...“

Bernard s Ludovikem využili změny Cilčiny pozornosti a vypařili se z kuchyně. Zamířili k rikšám. Atol a Gelicus stále ještě trčeli za řídítky, zraky upřeny na znehybnělého Bernardova Otu.

„Můžete, mládenci, slízt a vodnýst tu bagáž do světnice,“ řekl dobrácky Bernard a odplivl si. „Já vám pomůžu.“ Chystal se vzít balík, co byl úplně na vrchu, ale to už u něho byl Ludovicus.

„Moment, moment, brácha, tohle si vezmu radši sám.“

„To je ten tvůj tentononc?“ zajímal se Bernard a sápal se po balíku.

„Haksny pryč, já sám!“ odehnal ho Ludovicus a ani nepostřehl, že přechází do jiné jazykové roviny. „Ty bys mi to, vole, rozflákal. Můžu to tady někde vyzkoušet?“ rozhlížel se.

„To je zas nějaká kravina na elektriku, co? Že už konečně nevymyslíš něco na vzduch, na vítr, na slunce nebo prášky proti blbosti.“

„To zas jindy. Kde to můžu vyzkoušet?“

„Pudem do robotárny,“ rozhodl Bernard, odplivl si a dal Otovi pokyn, aby ho následoval.

„Ten plechovej pude s náma?“ ptal se Ludovicus a bylo vidět, že mu robotova přítomnost není zcela po chuti.

„A to ho mám nechat venku? Tahle nemá tvář stojí, bráško, pěkný peníze, než aby mohla stát na povětrí jen tak pro nic za nic,“ odplivl si Bernard.

„Musíš furt flusat jako velbloud?“ štětil se Ludovicus.

„Já neflusám, já pliji,“ opáčil důstojně Bernard. „Oto, jdeme!“

Zalezli do Bernardovy robotárny, plné všelijakého nářadí, odložených krámů, přídatných dílů k Otovi a pozůstatků jiných robotů, jež shánčlivý Bernard posbíral na smetišti. Oto si zalezl do kouta a Ludovicus na něj záhy zapomněl. Vybaloval halmochron.

„To má bejt jako co?“ zajímal se Bernard.

„No přece halmochron, brácha. Chňápeš? Stroj času!“

„Jo. A k čemupa?“

Ludovicus se soustrastně pousmál. Bude to muset tomu buranovi vysvětlit.

„Pokoříme čas. Nenecháme se jím více trpně unášet,“ rozohňoval se. „My ho předběhneme, my poběžíme proti němu, my jím budeme procházet křížem rázem...“

„To mi připomíná, že proti větru se moc chcát nedá,“ řekl Bernard, který odkudsi vyčaroval zaprášenou poloprázdnou láhev a podával ji Ludovikovi se slovy: „Tady máš hadr a trochu to votři.“

Ludovicus pochopil velmi rychle. „Votřít bysem ho moh, je celej zaprášenej.“ A pořádně se napil. Bernard obrátil oči v sloup, ale pak mu láhev vyrval z ruky. „Říkal jsem trochu,“ odplivl si.

„Jo, k tomu tvýmu chcaní. Taky by to šlo. Když máš dostatečnej tlak v močový trubici, tak i vítr přečůráš.“

„Jasný,“ zasmál se Bernard, který zrovna ukrýval láhev a vyložil si Ludovikova slova po svém. „Musíš mít tady!“ a poklepal si na hlavu. Pak se vrátili k halmochronu. „Hm, a k čemupa ti bude?“

„To je vono, brácha. Teď jsi na to káp. Vrátime se třeba do dětství a já ti dám zase přes hubu, že mi nechceš pučit kolo... Stejně se mi ten halmochron zdá ještě zaprášenej...“

„Tenkrát jsi dostal přes hubu ty a pak jsi žaloval fotrovi,“ držel se Bernard hlavní linie hovoru.

„Já žaloval?“ ohradil se Ludovicus. „No dovol! Hele, nechme toho. Nechme toho. Nebo se mužem podívat do budoucnosti, do našeho dědství.“

„To bysem spíš nerad,“ řekl rozpačitě Bernard.

„Tak teda né,“ mávl Ludovicus velkomyslně rukou. Pak si zabrnkal o šle a čtverácky mrkl na Bernarda. „Víš co? Zatím ho jen tak trošilinku vyzkoušíme, abysme věděli, jak to vůbec šlape, co?“

Zapojil halmochron a přejel rukama o anténky.

„Teprve se rozbíhá. Ale že je to prácička, co? To jsou zlatý ručičky, co?“

„Jen aby nám to neztrhalo naši elektrárničku,“ strachoval se Bernard.

„Nococo! Vody máte ažaž!“

„To zas jo,“ připustil Bernard.

„Když je vody habaděj, tak je šťávy habaděj. Jedeme dál!“

Civěli na halmochron. A ono nic. Bernard to vyjádřil výstižně: „Tak koukám, že hovno.“ A odplivl si.

„Vyčkej času. Však von se za čásek ňákej rezultat určitě dostaví. Není možný, aby to neběhalo, to se mi ještě nestalo. Ale měla by nad tím bejt záře. A vona není.“

„Jseš si tak jistej, že se někam dostaneme?“

„Jistej... To je moc velký slovo... Řeknu ti to jinak. Vono to nějak dopadne a pak už to zkorigujeme. Chápeš, brácha? Pokus a omyl. Pokus a omyl. Pokus a omyl. A tak furt dál, až je z toho vítězství ducha nad hmotou.“

„Hm,“ odplivl si Bernard. „Ale jestli se dostanem do minulosti, tak ti zas rozemelu držku. Je ti to jasný?“

Stále se nic nedělo.

„Víš co?“ řekl Bernard.

„Ano?“ Ludovicus byl duchem poněkud nepřítomen.

„Že bysme to tady jako nechali, ať si to zatím dělá a šli si sednout ven na sluníčko?“

Sedli si na kládu, vyhřívali se v odpoledním slunci a vzpomínali na dětství. Vzpomínali na to nešťastné kolo a nemohli se dohodnout, kdo komu dal tenkrát vlastně do úsměvu. Shodli se toliko v tom, že Bernard majznul Ludovika motýčkou přes hlavu a Ludovicus se chopil luku, napjal tětivu a projel šípem Bernardovu botu. Bota obsahovala nohu...

* * *

Cilka s Erikou zatím v kuchyni potíraly dort krémem.

„A von to věděl, že umře. Padesát let! Jen považ, Eričko! Von nebyl blbej, von to věděl. To je holt život. Ted' čtu zrovna vo těch kosmonautech, napsali to dva, jeden se jmenuje, já už nevím, ne- vadí, voni si tam vzali slepici a měli vejce! Vono není tak těžký vyletět, ale přistát, to jeden se tam i udusil, když...“

Venku to prásklo.

„To je čina!“ přistoupila Cilka k oknu. „Jako by minulej tejden nepršelo dost. To byly kroupy jak holubí vejce a já jsem říkala Bernardovi...“

* * *

Bráchové zalezli zpět do robotárny a bylo jim, jako by na střechu někdo sypal vlašské ořechy. Znovu to prásklo a vyletěly pojistky.

Vtom jako by čarodějka příroda švihla kouzelným proutkem, vyjasnilo se, dopršelo, slunce se vrátilo a okénkem pohladilo oba bratry.

Bernard nahodil elektriku a znovu spustili halmochron a čekali dál. Bernard stál na prahu a chmurně hleděl na lehlé obilí.

Za necelých pět minut padaly kokosáky.

„Ještě že jsem Otu schoval,“ řekl Bernard do buráčení hromu. Opět odešla elektrika a opět se rozjasnilo.

„Ty, brácha... to je divný,“ řekl váhavě Bernard, který, ač nebyl ilegálním géniem, nebyl ani legálním blbem. Sáhl do skryše a jednou utřel prach. Pak podal láhev Ludovikovi.

„No, zkusíme to ještě jednou,“ odušil Ludovicus, který už taky něco tušil.

Dostavil se totožný efekt.

„Chlapi, jděte s těma vašema pokusama do prďous,“ vběhla do robotárny Cilka s pláštěm přes hlavu a v gumácích.

„Nebruč, stará, to bude dobrý,“ chlácholil ji Bernard.

„Já ti dám dobrý!“ štěkla Cilka, popadla z kouta krumpáč a rázně ho zaťala do halmochronu. Nakonec na nešťastném přístroji ještě několikrát poskočila.

„Tak a teď je to skutečně dobrý,“ řekla spokojeně a vítězoslavně odkráčela do skomírajícího deště.

V robotárně zavládlo ticho. Nad troskami halmochronu mihotala slabá záře. Za pár vteřin domihotala a v robotárně opět zavládlo šero, dokud je nezahnal sluneční paprsek.

„Ty, brácha, já bysem zrovna neřekl, že to byl stroj času,“ mudoval Bernard.

„Svým způsobem byl,“ řekl rozmrzele Ludovicus. „Až na to, že nepohyboval v čase s náma.“

„Já bysem tomu spíš říkal stroj nečasu,“ odplivl si Bernard.

Ludovicus na to nic.

„Za tohle by nás mohli i upálit,“ pokračoval Bernard. „Bud' rád, že to Cilka rozbila. Vona to myslí dobře. A Cilka bude mlčet jako hrob. Hele, utřeme aspoň trochu prach, co?“

„Já si stejně myslím,“ řekl Ludovicus věštecky, „že jsem na správný cestě. Ta ale píše, brácha! Podle mě nazrál čas. A když nazraje čas, tak se něco vynalezne, dřív nebo později. Já se nevzdám a zkusím to znovu. Jinak a líp!“ To už křičel.

„Ale to víš, že jo,“ chlácholil ho Bernard. Něžně mu vytáhl láhev z ruky, dorazil ji a postavil na stůl. Pak vzal Ludovika kolem ramen a směřoval ho ven z robotárny. Na prahu se zastavil a řekl:

„Koukej, už se časí!“

1985

KNIHA DRUHÁ

HÁDKY O POHÁDKY

Z tiskové konference

– Prosím, pánové, nyní můžete klást nadporučíku Gatmonovi otázky.

– Imperiál. Pane nadporučíku, jak jste věděli, kde máte Sarmapa hledat?

– Náš rezident...

– Nejedná se čirou náhodou o jistého J. N. Kaprála?

– Bez komentáře. Náš rezident tady přišel na jisté stopy, které prosákly z minulosti, a nahlásil je centrále. Musím přiznat, že jsme tenkrát netušili, o koho se jedná. Všichni jsme byli překvapeni, jak velkou rybu jsme dostali.

– A jaký trest podle vás kapitána Sarmapa očekává?

– Rozhodně nemalý. Za prvé tu máme účast ve spiknutí proti Impériu, za druhé dezerci od jednotky a s ní spojený chronopolitismus a vměšování se do vnitřních záležitostí v minulosti jiné planety. I když při zatýkání nekladl odpor, bude rád, když vyvázne se stavem stáze na neurčito.

– Zář Impéria. Pane nadporučíku, proč byla vyslána pouze jediná loď? Nemyslíte si, že mnohem jistější by byl větší počet výsadkových člunů, z nichž některé by zůstaly v záloze na stacionární dráze?

– Na jednu stranu máte pravdu, ale musíte si uvědomit, že v případech, jako byl ten náš, vždy hrozí nebezpečí narušení kauzálního řetězce. Maximální diskrétnost je nezbytná. Větší počet lodí by mohl být zpozorován a v budoucnosti by jen podpořil některé bohužel oprávněné domněnky.

– Z vaší zprávy... promiňte, Brux z Nového Impéria... jsem pochopil, že Dzekien Sarmap nebyl sám.

- Správně.
- A s kým tam tedy byl?
- S jednou praporčicí od ženských sborů.
- Galaktanka. Můžeme znát její jméno?
- Bohužel, madam. Se Sarmapem dezertovala z... no... poněkud jiných důvodů a na spiknutí neměla žádnou účast. Je to jinak vysoce použitelná síla, a navíc projevila upřímnou lítost. Proto jistě pochopíte, že jsem povinen zachovat určitou diskrétnost. Jde přece o budoucnost mladého člověka.
- Imperiální orel. Let probíhal normálně?
- Ano, let probíhal naprosto normálně a po několika pulzacích jsme se vynořili v cílovém systému.
- Imperiál. Chcete tím říct, že se jedná o systém 33-T, kde operuje tajemný J. N. Kaprál?
- Bez komentáře.
- Jak tedy ta planeta vypadá?
- Během přibližovacího manévru jsem se zabýval jinými, odpovědnějšími úkoly, takže jsem ji neviděl. Ale tady náš aspirant Tsemuda...
- Aspirant Tsemita se jmenuje, pane nadporučíku.
- Tedy aspirant Tsemida měl tehdy dozorčí službu ve velitelské sekci a mohl by k tomu něco říct.
- Jak bych jen začal... Ta planeta je vcelku kulatá. Rozhodně se nedá mluvit o hranolu, jehlanu nebo o vysloveném šišágru, hehe. Jak bych to řekl... asi takhle: Kdybyste tu planetu chtěli cvrnknout do doličku, kymácela by se a pitvorně převalovala, asi jako když se pokoušíte hrát kuličky s oblázkou sebranými zjara na zpotůčkovatělé horské cestě. Pevniny se zdají a zřejmě jsou proti vodním plochám v menšině, později se z nich stává mozaika, v níž převládají nejrůznější odstíny žluté, zelené a hnědé. Klesáte níž a níž, až

máte pod sebou a všude kolem sebe zelenou plochu táhnoucí se do nedohledna.

– Louku?

– Ne, les. Les, který místní hajní znají jako své boty. Vědí o kdejaké skotačivé veverce, něžné lani, nevrlem jezevci, znají několik křišťálových studánek a desatera míst, kde zaručeně rostou hříby, ale o tom, že se v hlubinách hvozdu skrývá ona chaloupka, ne, o tom nemají nejmenší zdání.

– Jak je to možné?

– Vysvětluji si to tím, že ten tvůj les znají až příliš dobře. Skoro by se zdálo, že na chaloupku může natrefit pouze ten, kdo bloudí, kdo neví, odkud přišel, kde právě je a kam by měl jít. Takový zbloudilec pak, když padne tma, spatří z koruny věkovitého stromu slaboulinké světýlko. Spustí se dolů větev po větvi, aby nakonec seskočil k nohám uplakané holčičky a radostně zvolal: „Už máme kam jít!“

– Literární Impérium. Mohu vás citovat v plném rozsahu?

– Samozřejmě.

– Rád bych vás upozornil, že čas kvačí...

– Samozřejmě. Myslím, pane aspirante, že jste na otázku odpověděl více než podrobně. Můžete odejít.

– Provedu, pane nadporučíku.

– Má ještě někdo nějaký dotaz?

– Ano. Literární Impérium. Čím byl aspirant Tsemita v civilu?

– Nevím, snad něco humanitního. Proč?

– Jen tak, pro úplnost.

– Má ještě někdo nějaký dotaz k věci?

– Galaktanka. Jak je možné, že ty děti někdo nepostrádal? Jak je mohl někdo nechat napospas tomu strašnému lesu? A že se jen tak přidaly k cizím lidem?

– Ano, to je správná otázka. Zřejmě se jednalo o děti z nějaké rozvrácené nebo alkoholické rodiny. Rovněž se mohlo jednat o početnější rodinu, kde se absence několika dětí hned tak nezpozoruje. Zabloudily patrně při sběru lesních plodin a ve chvíli nejvyšší nouze narazily na Sarmapův úkryt. Na vaši poslední otázku mohu odpovědět tak, že jak Sarmap, tak ona příslušnice kvůli ozáření v dřívějších bojových akcích nemohli mít děti. Hlavní roli zde bezpochyby sehrál její neukojený mateřský pud. Chopila se laciné příležitosti, jak získat děti, a věnovala se jim s neobvyklou péčí. S péčí, na jakou nebyly zvyklé. Taková napůl bezprizorná děcka jsou prý jako zvířátka.

– Z vaší zprávy jsem, pane nadporučíku, dost dobře nepochopila, co jste to vlastně u Sarmapa jedl. Naše čtenářky by to určitě zajímalo.

– Když jsem se k nim vetřel převlečen za chudého pocestného, očekával jsem, že mě podle tamního zvyku pohostí chlebem a solí. Jenže oni mi předložili jakousi sladkou, hnědou, křupavou hmotu. Všiml jsem si, že oběma dětem nesmírně chutnala. Nebylo to špatné, to ne. Je mi líto, ale recept vám rozhodně neřeknu. Podle chuti jsem v tom poznal mouku, vejce, cukr, badyán, vanilku, hřebíček, tuším i hydrouhličitan sodný... Říkali tomu perník.

– Imperiál. Jak jste dokázal, že děti navzdory perníku a laskavému zacházení dobrovolně od Sarmapa utekly?

– Ano, správně. Krom zajištění Sarmapa to byl druhý nejdůležitější úkol naší výpravy. Nebylo na tom nic zvláštního. Kluk byl přitroublý jako všichni kluci v jeho věku a holka byla naštěstí o dva roky mladší. Namluvil jsem jim, že je ti dobří lidé chtějí vykrmit a potom upéct a sníst. Děti popadl běs a daly se na útěk.

– Hrozilo však jisté nebezpečí, že v lese znovu zabloudí a zahynou, což by narušilo onen kauzální řetězec, o kterém jste se před chvílí zmiňoval.

– Jak jsem říkal už ve všeobecné zprávě, pozorovali jsme děti už při vstupu do lesa a byli jsme svědky jejich bloudění a příchodu k chaloupce. Z toho logicky vyplývá, že jsme věděli, odkud přišly. Jakmile prchly do lesa, rozběhli se za nimi dva vojíni, simulovali pronásledování, a navedli tak děti na správný směr.

– Promiňte, ale náš čas se už vážné chýlí ke konci. Čeká nás ještě jedna tiskovka s denebskými vítězi. No tak prosím, ještě jedna, ale už opravdu poslední otázka na nadporučíka Gatmona.

– Mladé Impérium. A co když obyvatelé planety po návratu dětí pročesají les?

– To klidně mohou, ale moc tomu nevěřím. Chaloupku jsme dez-integrovali. A pak – děti toho napovídají!

1983

Staropanenská

Nezlobte se, slečny, že se vám do toho míchám, ale jak slyším o emzácích, vždycky si vzpomenu na Emilku. Promiňte, já se vlastně nepředstavil. Kocourek. Vy neznáte Emilku Švehlovou? To vám závidím. Ale na druhou stranu jste přece jen o něco ochuzeny, protože takovou kvintesenci ošklivosti jen tak v životě nepotkáte. Je to ženská, která do slova a do písmene vyvrací onen utěšlivý Nerudův výrok, že i na nehezké ženské se dá vždycky najít aspoň něco hezkého, kdyby jen oči. Tak nějak to řekl. Ne, ne, popisovat ji nebudu. Stačí, že je dneska mizerné počasí. Všimněte si, že ani ufáci nelétají tolik co jindy. Jestli ji chcete mermomocí spatřit, tak se někdy vypravte na stanici sedmičky u Kloboučku, ale abyste tam byly kolem páté. Vyleze z tramvaje, oddechne si úlevou, přehodí si síťovku s nákupem z jedné ruky do druhé a jde si ke kiosku koupit večerník. Mužští dělají, že je vzduch, a ženské zase vypínají prsa, nakrucují se a cítí se přinejmenším jako Miss Florida. Ale Emilce je to fuk, protože jde domů a protože jako každý den se k ní škodolibě svažuje ulice Na kopečku, aby se té ubohé kancelářské síle družstva Sluchotvar pomstila za neuctivé ranní sbíhání ke stanici.

Na emzáky dojde, žádný strach. Ano, pane vrchní, taky si dám jedno. Kde jsem to skončil... Aha. Když jí půjdete v patách špalírem zdí obrostlých divokým vínem, drátěných plotů a rezivějících mříží držících v zajetí vilky, jaké si kupovali, renovovali nebo i stavěli zbohatlíci osmdesátých a devadesátých let, uvidíte ji vcházet do dřevěných dveří v bělostné zdi. A když se trochu přiblížíte – tak, aby vám nezacláněly jabloně u toho domu, co má na střeše ještě

parabolickou anténu – a když nebudete líné drobátko si povyskočit, spatříte takovou vilku, až se vám zatají dech. Prostě paráda. Skvost! A hned si řeknete, kde k ní mohla taková šereda přijít.

Co vás nemá! Vychovala ji babička a nežily si nijak valně. Ani po zazobaných příbuzných v zahraničí nedědila. Už proto, že žádné nemá. Jestli vás zajímá, jak k ní přišla, tak poslouchejte.

Stalo se to před pěti lety. Tehdy to byl ještě původní domek po babičce, který byl odhadnut na třicet tisíc a ze kterého Emilka zaplatila příslušný dědický poplatek. Byl to domek, který neustále trpěl nějakými bolístkami a neduhy jako děcko, jehož matka po třech letech znovu nastoupila do zaměstnání. Domek potřeboval mužského. Jenže mužští – podle Emilky – chtějí jen jedno a nemyslí na nic jiného. No, svým způsobem má holka pravdu. Ale taky si trochu udělala z nouze ctnost, čemuž se nemůžete divit. Přemíru volného času dělila mezi shánění melouchářů a studium cizích jazyků, protože vášnivě ráda čte detektivky. Společnost jí dělal černý kocour Tadeáš, pokud se neválel na vyšívaném polštářku po babičce. Ale prosím vás! Vy jste nemožné, slečny! Vždyť jsem už říkal, že babička umřela. Ten polštářek byl po ní.

Jednou večer ležela v posteli. S knihou, jako obyčejně. Asi kolem desáté s povzdechem odložila detektivku na noční stolek, vystrčila zpod deky hubené nohy a v noční košili, která na ní připomínala spíš umrlčí rubáš, přeběhla k policice pro slovník. Zakrátko s uspokojením konstatovala, že Schmeißfliege je skutečně masařka, vrátila slovník na místo a rychle zapadla do postele. Udělala tuťutu na Tadeáše, potěšila se pohledem na atraktivní obálku, na níž děva špičatých nader řvala hrůzou do černého nápisu LEICHEN OBEN OHNE, otevřela krvák na založené stránce a zachmuřila se.

Půjčte mi, slečny, ten zapalovač. Děkuju moc. Zachmuřila se, protože už několik dní a několik nocí se o dno kuchyňského dřezu

ječivě tříštily kapky. Když se naposledy snažila vyměnit těsnění – Emilka s hasákem! –, chodila pak celý týden pro vodu k sousedům, dokud se jí nepoštěstilo sehnat instalatéra. Jak na vás tak, slečny, koukám, vy byste ho splášily natotata. A tak se ani nenamáhala vstát. Přesto jí chvíli trvalo, než četbou zapomněla na ten ztracený svět, který jí stále hází klacky pod nohy.

Zaťukání na okenní tabulku v ní zprvu vyvolalo příjemné zamrazení. Teprve po několika řádcích si uvědomila, že je to skutečnost. Zhasla, sklouzla za postel a bleskurychle nahmátla pohrabáč, připravený pro všechny případy pod postelí.

Za záclonou se rýsovala mužská postava. Kdepak, já nikomu do ložnic nekoukám, já to nemám zapotřebí. Fakt ne. Další netrpělivé zaťukání. Emilka vstala, vyšla pozpátku z ložnice, prošla kuchyní na chodbu, zakopla o šňůru už týden nefungujícího telefonu, vyjekla, v letu se praštila pohrabáčem do holeně, vyjekla podruhé a zastavila se o domovní dveře, ke kterým se chtěla dostat.

Tadeáš byl okamžitě na místě, pletl se jí pod nohama a strachem se mu ježily chlupy.

Emilka se ujistila, že řetízek sedí pevně na svém místě, shýbla se, pohladila Tadeáše. Pak odemkla, pootevřela dveře a zaječela do tmy:

„Co chcete? Jděte pryč!“ A rychle zabouchla.

Chlap zaťukal na dveře.

„Otevřte, prosím, stala se mi taková trapná věc.“

Na rozbitou dlažbu před vchodem prosáklo:

„... by moh říct každéj. Vypadni, nebo zavolám fízly, ty zvíře vožralý!“

Jasně, byl to emzák. A navíc emzák v úzkých. Emzák, kterému se podělal bodimuk. Ztratil od něho šoubuk a nemohl třipejdit. Koukejte, tamhle zrovna jeden třipejdí. Nemám je sice moc rád,

ale třipecdí překrásně, taky bych si to někdy rád zkusil. No a jestli to ještě nevíte, tak takový emzák s podělaným bodimukem je zlatá rybka naší doby.

Emilka mu nakonec otevřela. Spíš z dobroty než z vypočítavosti. Ona je totiž stejně hodná jako ošklivá. Jiná ženská by se na jejím místě třeba styděla za ten bordel v domě, ale Emilka ne.

Zavedla ho do kuchyně. Dřepl si ke stolu a trochu se zamlžil, ale jen trošku, protože si to hned uvědomil a zastyděl se. Potom se s ubývajícím nadějí díval, jak Emilka přehrabuje změť bavlnek, zvonkových drátků, starých mincí, knoflíků a jiných věcí, které se mohou někdy hodit, a snaží se najít zavírací špendlík, který může na jistou omezenou dobu nahradit ztracený šoubuk. Tadeáš na emzáka mhouřil oči.

Po několika minutách napětí mu Emilka vítězoslavně podala požadovanou věc: „Já věděla, že tady někde musí být!“

Mimozemšťan jí špendlík vyrval z ruky. Vytáhl z aktovky bodimuk. Fakt. Vejde se do obyčejné aktovky. Jak je to možné, nevím sám. Vsunul špendlík na místo ztraceného šoubuku, zatřepal bodimukem, aby špendlík správně zapadl, a blaženě se usmál. Taky se trochu zamlžil. Do modra.

A pak to přišlo. Víte, stejně je mi divné, že při tak vyspělé technice se jim podělá pitomý bodimuk. Ale je mi ještě divnější, že jsou v takovém případě ochotni splnit cokoli komukoli, jen když je vytáhne z bryndy, zatímco, když jim vláda slibuje hory doly, například za obyčejný menší prototyp pojízdného silového pole, tak jí dají košem. Lidi mívají asi rozumnější přání.

„Ani nevím, jak bych se vám za vaša dobrotu odvděčoval,“ povídá emzák a Emilka mávne rukou, že to přece nestojí za řeč a že by to na jejím místě udělal každý.

A mimozemský host zakomíhal posledníčkem:

„Každý by to pro emzáka, jak nám ošklivo říkáte, nečinil. Nevím, proč vy nemáte nás tak rádi. Vždyť nic nepřekážujeme vám.“

A Emilka ho chlácholila, že si to nesmí tak brát, a hned mu nabízela kafe, ale emzák, že ne, to v nijakém případě, že jim prý nedělá dobře.

„Už pojdu, ale rád bych vám zaplnil tři přání.“

„To jste moc milej, ale co já bych si mohla přát, jen se na mě podívejte,“ řekla Emilka zatrpkle.

Emzák se na ni podíval a pokrčil rameny:

„S tím ani my nic nepořídíme. A co takhle podstatně zvýšit inteligenc, tím nechci říct, že vy hlupatá... Ne, ne, jako vysoko inteligentní žena by nebyla byste příliš šťastlivá. Nikdo by to neucenil. Každý říkal by, že při vaší obličejí vám stejně nic jiného nezbyvá... A co třeba milijounek?“

„Co bych s ním propána dělala,“ rozesmála se Emilka.

„Co dělala? Oživala si. Odění, auto, cesty, moře, ostrůvy, hifi, jachta, šampusovky...“

„Nechte toho, polovičku by stejně spolklý úplatky, pokud víte, co to je.“

„Aby ne, kdybych jsem dal, nemusel bych jsem sem. A co řekla fungujícímu domku?“

„Který by byl za rok zase na spadnutí...“

„Který,“ opravil ji emzák, „by podržel nejméně padesát šedesáta leta bez váženější opravy.“

„A sousedi řeknou, kde na to ta ženská vzala...“

„Tákové starosti klidně vypustíte z hlavy. Máme tady středněkapacitny psychoregulatory a všem bude připadat všechno naprosto samozřejmé. Vám táky konečně připada ledacos samozřejmé, třeba že...“

„Co třeba že?“

„Jaké další máte přání?“

„Já vážně...“

Emzák se s ní dál nebavil. Poznal, že musí vzít ona tři přání do svých rukou.

Vstal a rozhlédl se po kuchyni. Zarazil se při pohledu na hromádku knih na kredenci. Lámanou češtinou se dovolil – ti chlapi se snad nikdy nenaučí kloudně česky – a sebral knihy a prolistoval je. Zřejmě ovládal i jiné světové jazyky, protože hned poznal, o jaký druh literatury se jedná. Nabídl jí několik tisíc svazků pokleslého žánru přesně podle jejího gusta.

A došlo na třetí přání. Emzák zavadil pohledem o Tadeáše a řekl:

„Z toho by mohel byt docela pohledný chlápik a do vás jen zmílovany.“

Emilka zrudla a vybuchla:

„To jste si moh odpustit. Slibujete to a ono, z kocoura byste dělal mužskýho a mě nejste schopnej změnit.“

„Já chápám vás, chápejte mě vy. Naše možnosti jsou v současné době poněkud rozkolísnuté. V zásadě by to šlo, ale ono to nechodí. Vy táky mnohdykrát sehnáte spíš želví polévek v konzervě než obyčejný kostkový cukr nebo toaletové papír.“

Emilka ho rázně vyprovodila ke dveřím a emzák zmizel ve tmě. Zřejmě odtřípejdil.

Druhý den po návratu z práce Emilka zkoprněla úžasem: Solární kolektory na střeše. Celá souhvězdí slídy v bílém břízolitu. Ve velkých oknech se zrcadlila větší část okolí. V bazénu, topícím se v zeleném moři nakrátko ostráhaného pažitů, se zrcadlila obloha.

Nesmělým krokem přešla po dlaždicích k černým dveřím s mosazným knoflíkem namísto staré kliky.

Třesoucí se rukou nahmatala v kabelce klíče – a ony se do zámku hodily.

Došlápla na dlaždičky s teplým hnědým vzorkem a vklouzla do vyšívaných pantoflíčků, které na ni čekaly hned za dveřmi.

Pár kroků a rázem se octla v hale vykládané světlým dřevem. Barevná televize, trojkombinace, medvědí kůže. Pravý peršan, pravý Bosch, stará čínská váza z porcelánu barvy býčí krve. Pod mohutným krbem z bílých, černě vyspárovaných šamotek byla naskládána dubová polena. Nalevo od krbu se vinuly modřínové schody. Ach, ta překvapení v patře! Ale Emilka zatím zůstala v hale – celá jedna stěna byla až ke stropu obložena knihami. Snad kompletní edice nakladatelství Ullstein, Denoel, Goldmann, Pan... Van Gulik, Gardner, Highsmithová. San Antonio, Fleming, Exbrayat... Její štěstí bylo zkrátka dokonalé. Ale to ještě nebylo všechno.

Nahoře zavržaly schody.

Emilka ztuhla leknutím. Protože však nebyla hlupatá, záhy jí došlo, oč asi jde, a ohlédla se.

Na schodišti stál asi pětatřicetiletý muž tmavého jižního typu, přesně takový, jakým navzdory varování rodičů podléhají plavovlasé studentky. Vysoký. Ramenatý. Opálený. V džínách a v rozhalené bleděmodré košili, ze které se na prsou dralo houští černých chlupů.

„Miláčku,“ zašeptala a v té chvíli se ani nezdála tak ošklivá.

A ten muž, krásný jak reklama na Denim Cologne, se na ni usmál. Zdálo se, že trochu smutně.

Jednou rukou se lehce dotýkal zábradlí a pomalu scházel k Emilce. Na posledním schodu se zastavil a hořce řekl:

„Vidíš, ty náno, kdybys mě nedala před lety vyklestit, jak jsme si mohli dneska krásně žít...“

To je všechno. No nazdar, nějak jsem se zapovídal. Než se dostanu domů, bude skoro pět. Mám co dělat. Chodíte sem často? Pane vrchní, platím! Tak já zas někdy přijdu. A příště už žádný pan

Kocourek, ale pro vás vždycky jen Tadeáš. Ještě něco, kdybyste někdy narazily na emzáka v nesnázích, určitě mi dejte vědět. Něco bych od něho potřeboval.

1983

Začít znovu

Ptačísko, mávající křídly na své pravidelné lince pevnina – moře – pevnina, nad přítomností disků údivem zaskřehotalo a lze se domnívat, že rovněž údivem, a ničím jiným, upustilo cosi bílého, co dopadlo na bledé předloktí poseté zrzavými chloupky.

Muž, jemuž ono předloktí patřilo, se polekal a prudce sebou trhl. Když se podíval na ruku, odplivl si a znechuceně si ji otřel o kalhoty. Vyzývavě se rozhlédl, jestli si někdo náhodou nevšiml jeho potupy. Jediný, kdo byl dostatečně nablízku, byl muž na druhém disku, vzdáleném asi patnáct metrů. Byl však příliš zaujat potížemi, které mu působilo houpání mořské hladiny. Ti žluťasi z Makity mají nějak slabý žaludky, pomyslel si pokálený škodolibě a opatrně se položil na horké pláty plošiny a vystavil bledou hrud paprskům toho cizího slunce.

Muži na ostatních discích, pokud se neopalovali nebo nezvraceli, pokuřovali z dýmek, snažili se posunkovou řečí navázat kontakt s muži na jiných discích nebo se dívali k pevnině, odkud se ozývala hudba.

Při pohledu z moře se zdálo, že se na písčité pláži rozvalují jakási tlustá černá zvířata, mezi nimiž se cosi hemží. To pouze rozdováděné děti pobíhaly mezi výsadkovými čluny.

Na ně se však muži z disků nedívali. Hleděli závistivě o něco dál:

Tam, kde písek vystřídal traviny, křoviska, stromy a mohutné balvany.

Tam, kde vzduch, provoněn mořem a květy, vydechoval radost ze šťastného konce cesty.

Tam, kde ostré slunce pražilo do stovek a snad i tisíců obnažených hlav a různě svlečených těl.

Lidé tam postávali nebo – a to častěji – posedávali ve skupinkách, gestikulovali, nalévali si víno a nabízeli si roztodivná jídla, plácali se po ramenou a smáli se a smáli.

Opodál na velké ploše, která se ještě před několika hodinami zelenala travou, vířil tanec. Ne, spíš to byl divoký mumraj hrající všemi odstíny černé, hnědé, bílé a žluté. Rej, který už dávno ztratil jakýkoli řád a vypadl z rytmu neúnavně klokotající dechovky.

A všude se proplétaly a pletly děti, které jako by najednou patřily všem a nikomu, které nepřekážely, které nikdo neplísnil, nekáral, nepeskoval, nenapomínal, kterých si nikdo nevšímal.

V jedné skupince seděl prošedivělý muž ve spodkách, přes něj mu lehce přetékal břicho, a čemusi se ukrutně smál. Štouchal do žeber mladičkého tlumočníka, kterému se zadrhoval jazyk v marné snaze vysvětlit ostatním vtip založený na nepřeložitelné slovní hříčce.

K této skupince přistoupil jakýsi dlouhán s obrýlenou dívkou. Zdvořile počkali, až se upocený tlumočník zhostí svého úkolu, až se ostatní zdvořile zasmějí, až opět zvednou skleničky. Potom se dlouhán sklonil k šedovlasému muži a zašeptal:

„Vážený Cruste, promiňte, že vyrušuji. Jsem kronikář Alpido a to je má asistentka Latrix. Rádi bychom vás o něco požádali.“

Vážený Crust se pootočil, natáhl levou ruku a stáhl Alpida k zemi vedle sebe.

„Jen se u nás pěkně posad', kamaráde. A vy slečno, vy se neupejpejte a taky si přisedněte.“

Latrix se opatrně, aby si nepomačkala sukni, posadila na travu vedle Alpida.

Crust oběma nalil.

„Tak ven s tím, hochu. Co máš na srdci?“

Alpido opatrně postavil sklenku na zem a spustil:

„Jsem kronikář. A jako kronikář chci zachytit klíčové okamžiky našich nových dějin. Zaznamenali jsme celé přistání, vstup na novou pevninu, ale... pro dějiny by to mělo být trochu slavnostnější, důstojnější. Co si naši potomci pomyslí o tom, že se jejich dědové hned po přistání samou bujarostí házeli do vody, že se váleli v písku, že si vybalili jídlo a pití jako na nějakém pikniku. O ostatních věcech raději pomlčím. I to je zachyceno a filmy budou pochopitelně uloženy v archívu. Teď potřebujeme něco, co by se dalo ukazovat dětem ve školách. Něco, co by výmluvně dokumentovalo význam sblížení emigrantů ze čtyř znepřátelených planet. Vždyť od nynějška už není Zinata, Emori, Makita nebo Jegott, ale tato nová planeta, která jen čeká na jméno...“

Crust, dolévaje si víno z oplétané láhve, se otráveně zeptal:

„A co já s tím?“

„Jako iniciátor Velkého sblížení byste zapůsobil svým příkladem a začali bychom znovu a důstojněji.“

Alpido vytáhl z kapsy jakýsi papír a strčil ho Crustovi do ruky.

„Tady jsem si dovolil připravit návrh scénáře. Můžete si ho ponechat, mám kopii. Takže... Na obloze se vznášejí disky. Dosedají na hladinu. Vyplovává průzkumný člun. Posádka opatrně vystupuje na pevninu. Detail: sklopené oči za průzorem ochranné masky, záběr na analyzátor, záběr na obličej plný úlevy. Úsměv. Od disků se odpoutávají mračna člunů. Celé moře poseté jásajícími a mávajícími čluny...“

Crust ho přerušil:

„Snad si nemyslíte, že se všichni poženou zpátky do disků? Někteří se už stěží drží na nohou, a to nejen proto, že průlet mimo-prostorem byl tak náročný,“ dodal s úsměvem.

„Třeba by stačil jen váš projev a ceremoniál s holubicemi. K čemu jsme je s sebou jinak brali,“ řekla Latrix a koketně zaprosila: „To byste ale pro dějiny udělat mohl.“

„Tak by to šlo taky,“ slevoval Alpidio. „Stovku schopných snad ještě splšíme a masové scény se dají dotočit jindy.“

„Co mám s vámi dělat,“ povzdechl si Crust, napsal si do úst obložený chlebiček a sahal po láhvi.

„Ale nejdřív se na to posilníme,“ zahuhňal.

„Ty flašky někam schovejte,“ organizoval Alpidio. „A támhle slečna kdyby se mohla trochu připozahalit. Ano, to je ono. Já vám děkuju. Můžeme začít!“

Postarší muž vylezl na kámen a zatvářil se slavnostně. Pomalu se rozhlédl po pomyslných davech před sebou. Z houštiny vyběhl výrostek...

„Stop! Stop!“ šermoval Alpidio rukama. „Tak to ne! Ta hudba a ti ožralové jsou moc slyšet. Latrix, běž jim říct, ať jsou chvíli zticha. Takhle se dějiny dělat nedají.“

Crust slezl z balvanu a přistoupil k zhroucenému Alpidovi.

„Nestačilo by, kdybyste jen napsal, že to tak bylo? Za padesát let tomu budou věřit všichni.“

„Nějaký dokument být musí, vážený Cruste. Pak tomu budou věřit mnohem dřív.“

„Tak půjdem o kus dál, kde bude větší klid. Ať to máme za sebou.“

Tvůrci i herci dějin se pomalu rozhýbali za Crustem a Alpidem. Část komparsu ztratila zájem a zůstala ležet.

„To je ono,“ řekl asi po kilometru Alpidio a ukázal na balvan, na který se měl Crust postavit.

Crust zvolna přehlédł zástupy před sebou. Důstojnost sama. Z houštiny se vydral výrostek a podával mu sklenici vody. V tom do záběru vběhli dva naháči opačného pohlaví. Podle hnědé pleti pocházeli z Emori.

„Stop! Co tam dělají ti dva?“

Nudisté se zastavili a udiveně se podívali na skupinu před sebou.

„Co vy tady děláte?“ zeptal se nahý.

Crust přistoupil k Alpidovi:

„Mají plné právo být, kde se jim zamane. Byli tady dřív. Víte, co jsme si všichni během letu slíbili. Někdo by si to mohl vykládat jako omezování osobní svobody, kdybychom je odtud vykázali.“

„Tak jdeme dál,“ zavrčel Alpido a povzdechl si: „Já se z toho snad zblázním.“

Třetí místo bylo už zaručeně pusté. Od pláže nedoléhal ani hlásek.

Alpido se podíval na prořídly kompars, pak mávl rukou a řekl:

„Tak jedem.“

Crust stál na kameni a snažil se zachovat slavnostní a důstojný výraz. Po čele se mu lil pot. Uvažoval, zda je vhodné, aby se v tak slavnostním okamžiku naprosto prozaicky otřel rukávem bělostné košile. Už abych to měl sakra za sebou!

Z houštin vyběhl výrostek a podal mu sklenici vody. Crust ji zvedl proti světlu a chvíli ji pozoroval s přimhouřenýma očima. Plavala v ní jakási smítka, chvíli nahoru, chvíli dolů, některá se ustalovala na dně. Crust přemohl nevolnost. Ten realismus by mohl mít taky nějaké meze, pomyslel si. Kdyby mi nalili trochu bílého, nikdo by to na filmu nepoznal. Nakonec se vzchopil a slavnostním hlasem pronesl:

„Ta voda je čistá. Nechť i naše duše jsou od této chvíle čisté jako ona. Nechť se slévají v mohutný tok bratrství a ten nechť se vlévá do oceánu našich splněných tužeb. Nechť i naše slova jsou čistá

jako tato voda,“ znovu pozvedl sklenici, „a prostá lži. Necht' naše srdce jsou čistá a tlukou v jednom rytmu za uskutečnění velkých ideálů!“

Kdo tohle psal, úpěl Crust v duchu. Přitiskl sklenici ke rtům a doufal, že ji aspoň umyli.

Pil pomalu, rozvážně. Přesto mu část vody stekla na bradu, skapávala na bělostnou košili a vytvářela na ní mapy.

Nevadí, nevadí, bručel si Alpido, bude to aspoň takové bezprostřední, lidské.

Crust dopil, rozpačitě se usmál a mimoděk si otřel ústa.

„Tak jsme se, bratři, konečně po staletích odloučení sešli na půdě, která zatím nepatří nikomu a která bude patřit jen nám a generacím, které přijdou...“ Zde se zarazil, protože Latrrix upustila ceduli popsanou velkými literami. Alpido nervózně škubl koutky. Latrrix se rychle shýbla a Crust pokračoval:

„A jak se tak dívám tamhle na svého synátora...“

Kamera sjela záběr bílého mladíka, který měl ruku kolem ramen černé dívky z Jegottu, cosi jí šeptal, čemuž se dívka usmívala a klopila oči.

„... jak se má k té ebenové krásce, kterou by jinak v životě nespatriil, myslím, že si nejsme tak docela cizí, jak se nám naši vládci, naši bývalí vládci, snažili tam na druhém konci vesmíru dokazovat. Ať si tedy ti naši bývalí mocní štvou proti sobě dál, ať si dál vyhrožují válkami, vyvolávají rozpory a hysterii, zasévají nedůvěru, jen aby se za pomoci hlupáků, kteří jim ještě věří, i nadále udrželi u moci. My začínáme znovu. A jestli se tam zničili už dnes, záblesk výbuchu k nám dosvitne až za tisíce let a bude mementem našim potomkům. My začínáme znovu. Lépe. S dobrou vůlí. Plni elánu a tvůrčího nadšení... Zanechme teď proslovů. Je na ně příliš horko. Kde jsou ti holubi?“

Takový závěr ve scénáři nebyl. Závěr měl nastat až za pět minut.

Crust se podíval na kronikáře. Byl to pohled mírný, skoro holubičí, ale kronikář věděl, že se nic znovu točit nebude.

Crust s úlevou konstatoval, že si jeho syn opět přesedl ke své plavovlasé snoubence.

Sedícím „davem“ se už neobratně prodíral dětský páreček s holubičkami. Chlapeček se za tu chvíli, která uplynula od jeho navlečení do svátečního oblečku, až do chvíle, kdy měl vejít do záběru dějin, stačil umazat čokoládou, kterou ho obdaroval nějaký nezodpovědný statista. Chlapeček se na své čtyři roky tvářil nesmírně vážně a soustředěně. Bylo vidět, že se toho teplého chomáče peří tak trochu bojí.

Holčička chlapečka předběhla a s úsměvem podala Crustovi holubici. Crust ji vzal a jednoduše vypustil. Pak pohladil dívku po vlasech a ta se způsobně vrátila na své místo.

Chlapeček těsně před kamenem zakopl a v pádu vypustil holubici sám.

Crust seskočil z balvanu, hekl a měl se k odchodu.

Alpido k němu přiběhl s nataženou rukou:

„Moc a moc děkuji, vážený Cruste,“ třásl mu pravicí, „moc děkuji, bylo to skvělé. Uznejte sám, že naše nové čisté dějiny musejí mít důstojný počátek. Něco prostřiháme, něco dotočíme...“

Ale Crust ho neposlouchal.

Díval se za holuby, odlétajícími do vnitrozemí Atlantidy, a byl rád, že to má za sebou.

Rozkošná paralelka

(minitragikomedie pro malou scénu)

dle vyprávění „Ronyho“ N. Kaprála volně zdramatizoval
Jan Hlavička

Osoby:

Albrecht – předseda Klubu veselých chroniků, asistent na Vysoké škole chrononauticko-paranautické

Arnošt, Bedik, Jiří, Josef, Matěj, Rony – členové Klubu veselých chroniků, studenti VŠCHP:

Karel – řidič chronobusu

barman

král

královna

princezna

1. tetka

2. tetka

3. tetka

4. tetka

400 statistů, z toho nejméně 100 dívek ve věku od 15 do 25 let

Společenská místnost rekreačního zařízení VŠPCH. Přes okna těžké závěsy, na stěnách portréty Otců chroniků a nápisy jako Všeho do času. O tempora, o mores!, Tempora mutantur et nos mutamur in illis a podobné duchaplnosti. Bar, nad barem tabulka Vysoká škola paranauticko-chrononautická Vám přeje příjemné posezení! Dejte si na čas!, pod tabulkou barman, leštící sklenice. Na barových židličkách hřaduje šest členů Klubu veselých chroniků, zjevně se nudí. Vchází Albrecht.

Albrecht: Přátelé, bohužel vám musím oznámit, že ani dnes nám chronosférické podmínky neumožňují dosíci dalšího bodu našeho itineráře.

Studenti otáčejí hlavy k Albrechtovi a tváří se otráveně.

Zkrátka, časí je na pytel. Nedělejte takové ksichty!

Studenti pokračují ve ksichtech.

Ještě jsem neskončil. Nikdo vás přece nenutí, abyste se za prospěchové stipendium nudili v báru. Připravil jsem náhradní program.

Ve tvářích studentů lehký záblesk zájmu.

Je to program s překvapením. Vlastně soutěž o cenu, jak uhlídáte, až nadejde čas.

Zvědavý šum. Rony si čistí brýle o podolek košile, Matěj do sebe převrhává skleničku, ostatní si vyměňují významné pohledy, jako že Albrecht je přece jenom pašák. Barman leští sklínky.

Rozhašené počasí nám však nezabraňuje v návštěvě jedné rozkošné paralelky. Připravte se. A za čtvrt hodiny u chrobáka. O slečny se nestarejte, budou mít jiný program pod vedením kolegyně Vyjmy.

Spiklenecky mrkne.

My si uděláme pánskou jízdu jako řemen.

Dotvrzuje to prudkým trhnutím pravé pěsti a opouští rázným krokem místnost. Studenti slézají z barových stoliček. Barman leští sklínky.

Chodba renesančního zámku, na ní stojí oranžový chronobus s řidičem Karlem, který žvýká plastické párátka, s Albrechtem a šesti studenty.

Albrecht: A jsme na místě. Říkejme tomuto roku rok nula a vězte, že je dvanáctého ledna.

Nenápadně mrkne na Karlův chronometr.

Nacházíte se uvnitř jednoho zámku v jednom království v jednom paralelním světě. Souřadnice po vás odhadnout nechci, tohle není na zápočet. Venku sněží. Je to zážitek. Kdo bude mít zájem, může se později podívat ven. Řeknu vám, že krajina potažená vrstvou zmrzlého deště skutečně stojí za to. Nemarněte však čas. Karle, vjed' do ložnice.

Karel lhostejně rozhýbe chronobus.

Ložnice.

Albrecht: Všimněte si těch dvou bílých postav v přítmí.

Studenti zvědavě natahují krky. Ony dvě postavy nemusí být na jevišti vidět.

To nejsou duchové. Ti lidé mají pouze bílé noční košile. Ta níže vypouklá patří nejmenovanému mladému králi. Výše vypouklá zas jedné nejmenované mladičké královně.

Král: Drahá...

Královna: Konečně sami!

Král: Ach...

Albrecht: Ehm. Jsme tady o něco dřív. Ke svatební noci se teprve schyluje. Neuvidíte tady nic nového. Karle, popojed' o půlhodinku vpřed.

O 30 minut později.

Královna: Bude to holčička, vidíte, pane můj?

Albrecht: Karle! Necouvej! Dáš ty pracky z tý zpátečky? No proto!

Královna: Bude to holčička, vidíte, pane můj?

Albrecht: Hodnej Karel, hodnej...

Král: Nikoli, drahá, dědic! A teď již spěte, zítra mě čekají pro změnu vladařské povinnosti, on to za mě nikdo neudělá...

Albrecht: Ejhle, první váda, sice maličká, ale přece.

Král se odvalil a ten zvláštní zvuk, co vydává, to je chrápání.

Teď nejpozději by se mělo ozvat řezání pilou.

To vy nemůžete znát, vám už vyoperovali ledacos. Vposlouchejte se na chvíli, má to jistý relaxační rytmus.

Všichni poslouchají chrápání. Královna se mlčky převaluje, občas je k zahlédnutí úběl jejího těla.

Viděli jste tedy prvopočátek. Další dny jsou nudné, tedy aspoň pro nás. Královna brnká na harfu, pohazuje si míčem ve společnosti dvorních dam v královské zahradě. Král vladaří, honí, bloudí po lesích, zmermomocňuje umouněné uhlířské dcerky a tak.

Šestice se zjevně začíná nudit. Pokukují po královně a začínají si mezi sebou šuškat.

Zajímavý je však dialog krále a královny, jenž se opakuje po několik let v takřka nezměněné podobě. Karle, popojed' do 28. června roku nula.

Král: Stále nic?

Královna: Nic.

Král: Hm.

Albrecht: Karle, do 14. března roku jedna!

Král: Nic?

Královna: Stále nic.

Král: Pošlu pro černokněžníka.

Albrecht: Do šestého dubna roku dva, Karle!

*Karel má blahosklonný výraz člověka, který si myslí své a je o tom skálo-
pevně přesvědčen.*

Král: Nic?

Královna: Stále nic...

Král: Byl to blb.

Albrecht: Karle, někam do roku tři, prosím tě.

Karel jeví známky otrávenosti.

Král: Stále nic...

Královna: Nic...

Král: Nic, nic, nic...

Albrecht: Karlíku, ještě o rok.

Studenti se začínají tvářit podobně jako Karel.

Král: Stále nic?

Královna: Stále nic.

Král: Nic! Nic! Nic!

Albrecht: Od roku čtyři se manželé těmto hovorům vyhýbají. A teď, Kájo, do roku sedm a chci přesně 11. červenec.

Královna: Víte, pane můj, že ten náš nový zahradník se náramně vyzná v bylinkách?

Král: Vážně? Jo, abych nezapomněl, zítra jsem na lovu. Tak dobrou noc.

Albrecht: A teď 27. října roku osm. Už to bude, Karlíku, už to bude.

Královna: Myslím... myslím, že budeme mít děťátko.

Král: Konečně dědic! Jsi si vlastně jistá?

Královna: Už třináct dní se mi to...

Král: Drahá má!

Albrecht: 24. června roku devět se jim narodila dceruška a dali jí jméno Růženka. Karle, zajed' teď do osmého července roku devět. Přátelé, převleky jsou v kufru, rychle do nich a vetřeme se mezi hosty na oběd. Mají tam křtiny a mně nějak vytrávil. Karle, ty počkáš tady, kdyby něco. My na tebe nezapomeneme.

Rony stydlivě ukazuje do hlediště a říká:

Ale oni se na nás koukaj!

Chvatně se převléká. První řady si všimnou, že má trenýrky až po kolena.

Hodovní síň. Je 8. července. Dlažky se drolí pod záplavou hostí. Stoly se prohýbají. Služebníci kmitají. Svíce plápolají.

Albrecht: V tom frmolu se snadno ztratíme. Nikdo se neožerte. Kdo se zlinýruje, toho diskvalifikuju. No a nejdřív si dáme něco do nosu. Dáme si na to tak hodinku. Jak se tak dívám kolem, –

Tváří se mlsně, případně může i lehce kanit.

– já bych začal račí polévkou, pak bych si dal zadělávané kvíčaly, po nich máslové paštičky s koroptvemi, vypadají úplně skvěle.

Mluví již sám pro sebe. Studenti se smísili s obžírajícím se davem. Služebnictvo schází i mezi diváky a nabízí občerstvení. Podle toho je třeba se řídit při stanovení výše vstupného!

A zakončím to šneky s vejmrdou. Pijte střídme! Arnošt při odchodu vezme džbán červeného, to Karel rád, a ostatní, co vás napadne, spíš něco od masa.

Zjišťuje, že mluví sám pro sebe.

A taky jsem jim zapomněl říct, aby nebalili žádné kočky. To by teď mohlo – být vo hubu.

Vrhne se do víru a reje hodování.

Přestávka.

O hodinu později.

Albrecht: Chutnalo? Chutnalo? Tak se půjdem mrknout na tu naši Růžu.

Přecházejí do dětské komnaty o rozměrech cca 120 m².

Albrecht: Ale ta už vypadá k světu! Před dvěma týdny to bylo ještě svraštělé, zarudlé, opruzené, taková opička s hrozitánským ratafákem...

Jiří: Vy jste tady už někdy byl?

Albrecht: To znám ze zkušenosti. Většinou tak vypadají. Heleme se, tetky už jsou tady, ale jenom tři. Jestli tu jednu zapomněli pozvat, tak bude malér. To si pan Franc odskáče.

1. tetka: Budeš krásná.

Naklání se nad postýlku.

Albrecht k Bedikovi: To musí být namoutě úplná vědma, jak jinak by tady z toho odhadla nějakou budoucí krásu. Asi pracuje s věštebným modelem Ošklivé kačátko...

Bedik přikyvuje.

2. tetka: Luzně zpívat budeš.

Královna je na vrcholu blaha, významně se dívá na chotě. Král rozpačité přešlapuje.

Albrecht: Tohle není žádný geniální proroctví. Podle toho, jak před chvílí řvala, musí mít plíce jako měchy.

Neklidný šum. Davem se prodírá 4. tetka. Odstrkuje 3. tetku a míří k postýlce.

Albrecht: A co se to děje? Kdo se to sem dere? Co je tohle za furii? Asi ta opomenutá tetka. Celá je zsinálá záští a uraženou ješitností.

4. tetka: Až ti bude sedumnáct, scípneš, ty doroto! Píchneš se vo šípek. Scípnete všichni! Chcháááá!

A prchá zkoprnělými čumily.

Albrecht: Ale fuj! Fuj fuj! To opravdu nebylo férové, přátelé.

Obrací se k publiku a ukazuje.

Královna padá, královna se kácí. Král ji chytá. Tetky syčí jako klubko zmijí. Alealeale! Co to nevidím! Co to nevidím! Nastupuje další tetka. Sklání se nad kolíbkou...

3. tetka: Jen pouhých sto let budeš spáti, pak sličný mladík vzbudí tě, když políbení dá ti.

Albrecht: To řekla vážně moc hezky. Že je to od ní hezké, no řekněte! A teď hezky pryč. Doufám, že máte něco pro Karla...

V chronobusu. Karel hltavě pozřívá výslužku. Všichni ho s nelíčeným zájmem pozorují.

Albrecht: Chutná, Kájo, chutná? Ty toho ale spořádáš, to by člověk neřek. Vlastně, když se na tebe podívám, tak se moc nedivím. Pamatuj, že s veselými chroniky se vždycky poměješ, to není jako s modeláři, chacha! Až se najíš... Ne, nespěchej,

Karel nijak nespěchá.

tohle jen tak nikde nedostaneš... potom s námi popojedeš o sto sedmnáct let. Já ti řeknu, kde zastavíš.

Ponechává Karla Karlem a obrací se ke studentům.

Zatím vám povím, co se dělo. Růženka neměla zrovna příjemné dětství. Hrála si pod přísným dozorem dvorních dam, proháněla obruč a káču, koulela míč, vyšívala, nešikovnými prstíky trhala harfy a loutny za struny, učila se s přísně prověřeným učitelem a zpívala. Hlavně zpívala. To bylo hlaholu na zámku. Královi to mírně lezlo na nervy a stárl, nicméně si řekl, že je třeba podporovat tak ušlechtilou, ač pro něho tak nelibou zálibu, a zřídil pro ni menší orchestr s vokální skupinou. A Růženka dělala denně šou a král byl na lovu častěji než jindy. Div se neulovil. V širém okolí vyklučili všechny šípkové keře, čímž prosté obyvatelstvo připravili o přirozenou zásobárnu vitamínu C. Zapomněli však na opomenutou tetku. V den Růženčiných sedmnáctin, těch se nezúčastníme, Karle, snad ti to mohlo stačit. Vkradla se tedy do objektu, zrovna když Růženka přede všemi hosty dopěla skvostnou árii. Ozval se mohutný aplaus a roztomilá stařenka z lidu, taková ta dobrotivá tvářička jako scvrklé jablíčko, se vydrápala na pódium a předala jí kytici karafiátů, v nichž se skrývala jedna růžička, jediné poupátko, ale s ostny jako kaktus. Růženka si přivoněla, sešla z pódia, prodírala se zástupem k rodičům. A jak tu kytici svírala, bodla se. Švihla sebou a usnula a s ní všichni hosté... Karle, hotov? Tak kopni do vrtule a jedem. Jo a zapomněl jsem vám říct, že celý zámek obrostl šípkem. V zimě to vypadá jako opuštěná skládka, ale v květu je to pohled čarokrásný.

V zahradě. Porůznu poházení hosté, král, královna, Růženka.

Albrecht: Jako by spali... Tamhleten děda už pomalu prorůstá trávou. A nyní vyhlašuji slíbenou soutěž! Je vás šest a zde po-

hozeno mezi hosty asi 100 dívek, jedna hezčí než druhá, jimž mohlo, ale nemuselo být sedmnáct. Jedna z nich je Růženka. Až tlesknu, je vaším úkolem líbat kandidátky na Růženku. Komu políbená obživne nebo jinak zareaguje, vyhrává. Vyhrává Růženku a půl království... no s tím královstvím to po sto letech nebude asi nijak slavné... Pozor! Ted'!

Tleskne. Šestice se rozbíhá, poklekává, líbá, plazí se po kolenou, líbá, přebírá. Albrecht chodí mezi nimi a soudcuje a hodnotí a komentuje.

Albrecht: Jak to jde, Arnošte? Nezabírá, nezabírá? Tak ji pusť a hurá na další!

Rony, Rony, tak tohle je u tebe sedmnáctka? To jsi mi spíš nějaký nekroman, chlape!

Jiří, utři si trochu ty sliny. Vypadáš jako geront na pornošou. A jak říkám, patří tomu, komu obživne. Vítěz se bude vydávat za prince a my za jeho družinu.

Jsou jako dřevo, co?

Hele, jednu jsi přeskočil. Tak se neštit. Obětuj se! Vždyť je to jen hra! Ale! Matěji! Bravo! Bravo! Matěj vyhrál.

Matěj líbá šubající se dívčinu, která se mu nakonec vyprostí a rozpiští se. Snaží se jí ucpat ústa rukávem. Všichni se malátně probouzejí. Růženka hryzne Matěje do prstu. Zbýlých pět prohravších se líbá s povolnějšími a mnohem vábnějšími kandidátkami na Růženku. Hučí do nich cosi. Zdá se, že je přemlouvají, aby šly s nimi jinam.

Král: Hele, mladej, co je tohle?

Matěj: Jsem princ Matěj, šlechtitný rytíř, a polibkem jsem vás vysvobodil ze strašného zakletí.

Albrecht spokojeně pokyvuje hlavou.

Král: Slyšte! Zakletí! A z jakého?

Matěj: Sto let jste přece spali, tady vedoucí to říkal a...

Král: My že spali? Tady právě skončil koncert. Růžence je dneska sedmnáct a na takový techlemechtle má ještě času habaděj!

Matěj: Ale já...

Král: A vůbec, čím je váš pan otec a jak jste se sem dostal? Stráž!

Albrecht: Ten král je ale vůl. Přijde o království a kvůli jedný blbý dceři vyvádí. Já čekal, že bude mít radost a že všichni budou mít radost a že z toho bude prima mejdan.

Albrecht a pět zbývajících pomalu ustupují k chronobusu. K Matějovi se blíží stráž, rozhorlení hosté mu spílají, plijí naň atp.

Albrecht: Tohle jsem nečekal. To je renonc. Rychle si nastupte. Matěj si zatím musí pomoci nějak sám. Do toho se my míchat nemůžu. Celý zájezd přece ohrozit nemůžu, to mi každý uzná. Rychle pryč a zavoláme záchronáře...

Chronobus se ztrácí. Zbývá jen zdivočelý dav, smýkající Matějem i strážemi. Nyní se diváci mohou smísit s davem a zúčastnit se pokračujících oslav Růženčiných narozenin.

Opona.

1986

KNIHA TŘETÍ

PŘÍBĚHY Z ONOHO ČASU

Nedopsaná

Podívej, říká muž ženě, to dvojité věčko tam na nebi, srší k nám od něho jiskřičky jako od brusky, když laskám sekeru nebo kuchyňský nůž. Muž cítí vůni šampónu, jehličí a srpnové tmy.

Brr, je už zima, říká žena, zachvěje se a vejdou do domu. On ještě chvíli hledí na těch pět teček, pak si uleví na kmen zplanělé švestky a následuje ženu do světla světnice.

A zase je to pryč. Sotva se jen trochu rozjedu, začnou mrňousové dávat najevo svou někdy až příliš patrnou existenci. S třemi namazanými krajíci a s třemi hrnky kakaa jim odevzdávám i ten prchavý záblesk inspirace. Dávám si vodu na kafe a kluci přežvokují chleba s marmeládou, abych měl za pár minut pocit, že se ke všemu lepím a že se všechno lepí na mě. Židle, stůl, noviny, trávník, vzduch. Ne, neumím si uvařit dobrý kafe. Chutná mi pouze, když mi ho někdo udělá. Nejlepší Dáša, ale ta je na houbách.

Takže jí ukázal Kassiopeiu. Tím jsme naznačili, odkud povane vítr. Přiletí třeba od její bety. Mrkneme do slovníku, jak se ta beta vlastně jmenuje... Caph. Nebylo by tam něco lepšího? Cih. Schedir. Ksora. Ksora, to je ono. Takže od delty Cas se k nám blíží celá kosmická flotila. Cíl expedice zůstane zamlžený, protože není podstatný, pointa bude ve zkáze výpravy. Muž ji následuje do světnice, tím by končil odstavec a hned přejdeme k ránu...

Je ráno a houbaři odešli do práce. Pajdavý Kalousek, co si jinak ani nemůže zajít do konzumu pro mléko a v lese se mění v jelena. Stará Waldhäu-

serová, co je sbírá na kšeft a suší je i s červy. Ajzboňák Bouchal s ženou a s holí. A krasavice Tereza, má žena a matka našich dvou dcer.

Péta s Pavlíkem mi nadšeně sdělují, že se Honzík pokakal. A Dáša musí být zrovna teď pryč. Nad okrově zbarvenou prdelkou se jen těžko navazuje přetržená nit. Ne, mně není souzeno něco napsat. Přes den mě v zaměstnání vyrušuje práce a duševně nevyrovnaný spolupracovník. Večer se vemlouvá televize a dětem se nechce spát a je třeba umýt nádobí... A na chalupě je zas tolik práce, že si tam nevozím ani četbu... Co jiní měli v mých letech už za sebou! Měl jsem psát včera v noci. Včera byla pohoda. Kluci se vyřádili u rybníka a spali jako dudci. Seděli jsme se ženou na zahradě a povídali si, nad lesem se snášel roj světlušek. Ty potvory ale dovedou vyletět vysoko, to bych do nich nikdy neřekl, ale co ví městský člověk o přírodě. A z lesa houkalo jakési noční stvoření, a tak jsem zahoukal taky a ono to odpovědělo o něco blíž a zase jsem zahoukal a zase se to přiblížilo, až se Dáša lekla, co kdyby to přiletělo k nám, a tak jsem toho radši nechal...

Barbaři haraší roštím, šelestí listy, lámají haluze, pod nohama jim třeskají suché větve. Pouze Tereza jde tiše. Plíží se jako šelma. A už je má! Dává prstenci pánských hříbků v posledním okamžiku svobody nahlédnout do výstřihu modrého trička s nápisem AHOJ!

A už se zase perou, hajzlíci! Sakra, kde ta ženská je! Pavle, pusť ho! Ty mu vrať toho medvídka! A jde se ven. Postavíme si hrad, jo? Kluci jsou teď hodní a hrad nám nádherně roste pod rukama. Písečná citadela v rozlíceném slunci. Hop! A najednou bych mohl být v nějakém paralelním světě. Kluci ponechaní bez dozoru by se opět začali prát a hrad by rozmetali, čímž by mi nevědomky

zahradili cestu zpět. Bloudil bych pouští, zakončené kdesi daleko prknem sahajícím k nebi, za nímž by v nesmírné hlubině byla zelená tráva a tři kopřivy rostoucí z dřevého hrnce.

Jedeš od toho sudu! Čím myslíš, že budeme zalejvat? Po obědě půjdeme k rybníku.

Slunce už dávno není to rajče nad dehtovými bodci smrků. Vypeklo se dozlato jako kobliha. Vybuchuje, spaluje, hoří.

Fór bude v tom, že mimozemšťané budou skoro mikroskopicky mrňaví. Přistanou v lese poblíž magického kruhu hub a budou je považovat za architekturu rozumných bytostí. Dojde ke sporu mezi velitelem výpravy a kapitánem jedné z lodí. Zde by se dalo uplatnit několik myšlenek všeobecně platných pro jakoukoli civilizaci. A velitelova tupost nakonec zvítězí a komplexní expedice volky nevolky zahájí průzkum podivných staveb. A v tom okamžiku Tereza houby sebere, vloží je do košíku a večer z nich udělá smaženici. Pojetím by to mělo být něco mezi Bradburym a Brownem. Jenjen to ze mě vytrysknout a rozlévat se to po papíru, ale copak se můžu soustředit, když se kluci pro změnu motají kolem nezakryté žumpy?

Tu povídku jsem tedy zatím nedopsal. Asi za půl hodiny se Dáša vrátila s plným košem. K obědu bylo kuře, pak jsme šli k rybníku a večer byly houbové řízky. Zdálo se mi, že mají trochu jinačí chuť než obvykle, ale Tereza, pardon, Dáša si poklepala na čelo a dojedla je po mně.

1982

Protekce

Praha, 21. 4. 1983

Vážený pane, děkujeme Vám za Vaše příspěvky, bohužel nemůžeme je přijmout, nemáme možnost uveřejňovat překlady, náš magazín může brát pouze autorské příspěvky. Uvítali bychom vědeckofantastickou povídku v rozsahu 5–6 stran, v níž by nebylo ani příliš vědy, ani příliš fantazie a která by vyhovovala různým věkovým vrstvám našich čtenářů.

Martin Zvolánek
redaktor
Magazín Vlasatice

* * *

V Praze dne 17. května 1983

Vážený pane Zvolánku,
v příloze Vám zasílám povídku, která by Vašemu magazínu mohla vyhovovat. Věda v ní není žádná, fantazie rovněž ne, neboť skoro všechno se stalo na pionýrském táboře v Hranické v roce 1963, a poslední podmínku snad splňuje také.

S pozdravem

Jakub Slavík
Celetná 27
110 00 Praha 1
56 03 25/054

Jakub Slavík
Borůvkové léto

Pionýr Míra se krčil za srubem kuchyně a zapálenou cigaretu skrýval v dlani, protože se dočetl, že v noci se to tak dělá, a protože by jel šupem domů, kdyby ho načapali.

Tábor vydechoval hlubokým letním spánkem. Spaly děti, spaly praktikantky, spali oddíloví vedoucí, spal vedoucí tábora, znavení odpolední bojovou hrou.

U spuštěné závory, symbolizující přístup do jinak ze všech stran přístupného tábora, se strachy tetelil mrňous Honzík a těšil se, až se Míra, kterého se jinak bál, vrátí z obchůzky.

Tolik úvodem. Ve správné science fiction musí být hned na první stránce jasné, oč půjde. A proto neznamená ono zlověstné zapraskání za Mírovými zády nic jiného než příchod mimozemšťana, kterému budeme zkráceně říkat M. Z.

Míra rozmázl partyzáнку o prkno srubu, až završely jiskřičky, které padající k zemi zvyšovaly nebezpečí lesního požáru.

„Kdo tam?“ vyjekl sklesle a rozsvítil baterku.

M. Z. si zakryl oči. Byl to úplně obyčejný mimozemšťan, a navíc ještě kluk. To je taky nápad brát s sebou na výpravy děti, že? Možná to byl generační let, těžko říct.

Mírovi se ulevilo.

„Ty vole, už jsem si myslel, že je to věda,“ řekl kamarádsky a sklopil světlo.

„Já ztratil se a oni odlétali mi,“ vysvětloval nešťastně M. Z. Pak si šestiprstou ručkou otřel oči.

Míra pochopil, že ten krátký záblesk těsně po půlnoci provázený zaburácením nebylo noční cvičení nedalekého dražebního útvaru, kde se mu při exkurzi podařilo strčit do hlavně jednoho

samopalu kamínek, o kterém Venca Homolka tvrdil, že se tam rozhodně nemůže vejít. Vsadili se. Od té doby se Míra pyšní finskou buzolou.

„To je blbý,“ řekl Míra. „Kdy se pro tebe vrátěj?“

„Než oni přijdou, že budu chybět, na to, tak dvanáct dvacet čtyři roky,“ počítal M. Z. na prstech.

„To už nestojí za to, aby se vraceli,“ utěšoval ho Míra. „V tom případě si zatím vlezeš do mého stanu a zejtra se uvidí.“

Honzík u závory svíral v pravé ruce tříbuřtovku a levou měl na píšťalce zavěšené kolem krku. Že by mu bylo zrovna nejlépe, se nedalo říct. Ze zlověstných hlubin nočního lesa se na něho chystaly příšery, kolem tábora rejdivi diverzanti a vesničtí kluci s temným úmyslem pobořit stany.

A zrovna tamhle se někdo krade!

Tráslavě posvítíl k Mírovu stanu.

Byl to Míra, ale Honzíkovi se zdálo, že spatřil ještě jeden stín.

„Tak co, prcku,“ zeptal se za chvíli Míra a shovívavě se podíval na ustrašeného benjamínka tábora.

„Nic, co by bylo!“ načepejřil se Honzík. „Kdo tam s tebou byl?“

„Kde? Nikdo,“ odpověděl Míra lhostejně a vsunul do úst zahradniční žvýkačku. Vzduch zavoněl peprmintem.

„Chceš taky? Tak na, a ten hejbací vobrázek si můžeš nechat.“

A žvýkali a žvýkali, a kdyby je nepřišli vystřídat, tak by se dočista užvýkali.

Dřevěné stoly byly obsypány dětskými strávníky a veselé štěbetání zdravě opálených chlapců a děvčat zcela přehlušovalo radostný koncert pro ešusy a příbory. Tu a tam nějaký střapatý nezbeda

nebo maminčin mazánek vyplivl pod stůl tučnější či houževnatější sousto a teniskou ho rozmazal v písku.

Vedoucímu třetího oddílu Karlu Šotolovi bylo dvaadvacet. Měl po vojně, život před sebou a nechával ho ubíhat rozvázným žvýkáním řízku u hrubého stolu pod rozložitým dubem. Slušelo mu to. Působil mužně.

Vedle něho seděla praktikantka Pavlína, sedmnáctiletá premiantka jedné pražské střední všeobecné vzdělávací školy, která měla jet za odměnu na Rujánu, kde ji očekával letní kurs německého jazyka. Ich kaue Schnitzel. Gut gekaut ist halb verdaut.

Jinak bylo u stolu celé vedení tábora. Žvýkalo se mlčky, protože slovo měl hlavní vedoucí Jedlička, který z plna úst rozprskával rozžvýkané brambory a přežvýkané teorie o metodice branné přípravy. Vážený čtenáři, vydrž, už to žvýkání přestane.

Vedoucí byli spaseni bramborem náhle se rozplesknuvším uprostřed stolu a donutivším Jedličku pátrat po pachateli. A protože i ostatní vedoucí byli rozptýleni nečekaným, nicméně vítaným incidentem, využil Karel příležitosti a na půl huby, jak se tomu byl naučil v různých nástupových tvarech a při PŠM u VÚ 3749, se Pavlíný otázel:

„Vezmem je dneska zase na borůvky?“

Pavlína zrudla, neznatelně přikývla a Karel se s chutí obořil do zbývající poloviny řízku, kterou si šetřil na konec.

„Citrónek kdyby tak byl...“ zabručel již naprosto prozaicky.

„Dáš sem ten řízek, ty grázle?“ ozvala se kuchařka, snažící se dostihnout upalujícího Míru a zároveň se zbavit našpiněné zástěry. Oba úkony se pochopitelně navzájem mařily.

Karel praštil příborem.

„To snad není pravda,“ zavyl, „tady se jeden ani v klidu nenažere!“

Pavčina polekaně vzhlédla. Jak ten se ale dovede rozčítit! Ale kde už byl Karlovi konec! Vojenský odznak zdatnosti se koneckonců nedává zadarmo.

Vletěl do Mírova stanu a poznal pravdu. Urval milému M. Z. řízek od úst a spustil na Míru:

„Především jsi urval na rozhledně kasičku s drobnejma. Průser. Ale to jsem jako neviděl. Ale ufáka ti nedaruju.“

Popadl oba dva za uši a vlekl je k Jedličkovi, který stále ještě řešil vržený brambor. Marně hloubáš, milý čtenáři, mezi M. Z. a bramborem není žádná souvislost.

Zkrátka a dobře ten den se na borůvky nešlo.

Řešil se ukradený řízek a M. Z.

Řešili se bouřlivě a nejednotně. Nakonec všichni akceptovali návrh zdravotníka, řečeného Šamana, který, jen tak pro zajímavost, na vše – od břichabolu přes odřeniny až po úžeh, neboť tenkrát před meteoválkou byla ještě léta léty – ordinoval aspirin.

Na uklidněnou přijali všichni po tabletce.

Večer nastoupili pionýři po oddílech, zazněla trubka, podávala se hlášení a příroda se z toho všeho ukládala k velebnému spánku.

A Jedlička měl řeč:

„... ne, správné to rozhodně nebylo. Pionýr přece nekrade. Vždyť na soudružku kuchařku nezbylo. Ale Míra se jí omluví a soudružka kuchařka to jistě pochopí a jeho omluvu přijme. Vždyť nekradl pro sebe, ale z ušlechtilého hnutí mysli. Našeho hvězdného přítele zařazuji do 3. oddílu. Na zítra vyhlašuji pro celý tábor velkou soutěž ve sběru borůvek...“

Karel se vyklonil z tvaru, mrkl na Pavčinu a navlhčil si spodní ret.

„... za utržené peníze umožníme našemu hvězdnému příteli pobyt v našem táboře...“

Byl přerušen hromovým hurá, neboť děti si už stačily M. Z. oblíbit.

„Klid, klid!“ mával rukama Jedlička. „To ještě není všecko! Večer uděláme táborový oheň a bude beseda. Jistě znáš nějakou pěknou písničku,“ obrátil se na M. Z., „a my ti taky zazpíváme. Vidíte, děti?“

Tímto osvobozuji soudruha Šotolu od sběru borůvek, aby s pěti hochy ze svého oddílu mohl zajistit dostatek dřeva. Tentokrát bych prosil, abyste hranici sbili hřebíky, ne jako posledně!

Tábore, pozor! Tábore, k vlajce hled'!“

K zemi se snášela vlajka a nad tábor večer.

Co ještě dodat?

M. Z. slzel štěstím. Není sám. Na Zemi už nebude nikdy sám. Na Zemi nejsme přece nikdy sami.

Pavčina myslela na to, že ráno musí stihnout vlak na Prahu a že moře bude asi studené.

Karel si taky něco myslel.

Možná se vám zdá, že pointa vypadla, ale zato všechno dobře dopadlo, protože Pavčina nepadla v táboře, ale na Rujáně, což je vlastně jediná pointa, která mě napadla.

autor: Jakub Slavík

Celetná 27

110 00 Praha 1

56 03 25/054

* * *

Praha, 23. 5. 1983

Ahoj Jakube,
stejně jsi kuba, že ses neozval dřív. Povídku ti pochopitelně
otiskneme. Bohužel se asi nestačíme po tolika letech znovu
setkat, protože letos jsem konečně dostal devizový příslib
a jedu na dovolenou na Bermudy, prý se tam dějí věci. Kdy-
bychom se neviděli, tak se měj.

Tvůj

Martin Zvolánek
redaktor
Magazínu Vlasatice

P. S. Ta buzola od tebe bodne!

1983

Tak tohle zas, potomečkové, ne!

Prolog

Na jaře 1992 přijeli dva od armády. V civilu. Mluvili a mluvili, trochu si zavydírali, trochu pohrozili.

V létě měl Ignác Šebesta na zahrádce pod trávníkem raketu.

Od podzimka mu důchod vylepšovalo pět stovek měsíčně držhubného.

Stará Šebestová o ničem ani páru.

Přešla zima, za ní druhá, třetí...

Po několika letech se stalo, že v zimě napadl sněh.

Nádech aneb To po prologu

Ignác se probudil nezvyklým světlem a ranní ticho mu připadalo nějak tupé. Posadil se na posteli, chvíli šátral nohama po trepkách, až to nakonec vzdal a přešel k oknu bosky.

Zahrada pod sněhem. Stromy v lese si nasadily bílé čepičky. Pole se bíle vlnilo. A to všechno by zakrátko mělo zrůměnit vycházejícím sluncem.

Tam, kde se silnice ztrácela v lese, se rozjelo auto a za okamžik ho už nebylo.

Podíval se na Marii. Spala. V zimě si vždycky ráda pospí. Ale proč má tak sveřepý a zarputilý výraz?

Potichu se oblékl a sešel do kuchyně. Dal by si turka, ale udělal si čaj s mlékem. Ti doktoři člověku nic nedopřejou...

Jednou rukou posunoval po igelitovém ubrusu dílky tangramu, druhou si poslepu bral cukroví zbylé ještě od Vánoc. Marie to vždycky přežene. Mladí si jen zobnou a většina pak zbyde.

Napil se čaje. Čaji něco scházelo. Vstal a vzal ze spíže láhev. Pak už čaj nebyl tak horký a rozhodně získal na chuti.

Tu věžičku ne a ne složit. Jednou dílky přebývají, jindy se jich zas nedostává. Patrně jsem se příliš upnul na jeden postup. Uvažuješ moc konvenčně, zabručel a shrábl všech sedm dílků do krabičky. Hrnek od čaje postavil do dřezu, láhev vrátil do spíže a šel se podívat ven.

Sněhu zas nebylo tolik, jak se na první pohled zdálo. Ale když vydrží do soboty, caparti si pod kostelem zabobují.

Krácel po sněhu ostýchavě. Bylo mu, jako by zablácenými gumáky pošlapával přepychový koberec.

Shýbl se, nabral trochu sněhu do dlaní, uhňácal z něho kouli, mačkal ji, až z ní odkápla studená slza. Potom kouli zahodil. Neslyšně zapadla.

Podíval se na mokré zčervenale dlaně a měl se k návratu. Už chtěl našlapovat zpět ve svých stopách, když si uvědomil, že něco není v pořádku.

Místo, pod nímž trpělivě čekala raketa, bylo nějak podrchané a vedly od něho lidské stopy. Pokračovaly za plotem k silnici.

Jiný by zavrtěl hlavou, doma by se usadil za stolem, otevřel by si pivo, dumal by a dumal, až by s odhozením třetí zátky možná dospěl k závěru, že když stopy vedou pouze z jednoho místa, pak jen proto, že z toho místa někdo vyšel.

Ignácovi se však rozsvítilo hned. V předsíni si vytáhl z basy pivo, sedl si v kuchyni ke stolu, nalil si do sklínky od hořčice. Zatracenej sníh! Jinak bych o ničem nevěděl, nadával. A vysypal na stůl tangram.

Do soboty sníh slezl. Jiný už toho roku nenapadl. Caparti si nezabobovali, ale pekelně se zmazali blátem, zaťapali, co jen mohli, a všichni tři dostali na zadek.

Pak přišlo období jarních kyselých dešťů. Takové ty dlouhé, smutné, rozmoklé dny, kdy se Země odpoutává od Slunce a bloudí kdesi předaleko.

Ignác nezapomněl. Byl trpělivý a uměl čekat.

Nakonec se trávník změnil z močálu opět v trávník a Marie odjela za mladými do města.

Ignác šel večer na pivo.

Ráno posnídal, dal si kávu, hodil do sebe ruma a v klidu si pokouřil na záchodě. Když byl hotov, zašel do kůlny pro krumpáč a lopatu.

Výdech aneb To před epilogem

Kovový válec mohl mít v průměru tak dva metry. Ke dnu šprdlinoval žebříček, rovněž kovový.

Ignác opatrně došlápl na dno, pustil se žebříku a podíval se nahoru. Byl teď dobré tři metry pod zemí.

Na stěně byl panel a pod panelem na podlaze vyznačeny dvě žluté šlápoty.

To je mi nějaká divná raketa, pomyslel si. Poťukal na stěnu. Klouby ho zabolely. Byla tvrdá a nezvučela. Zadupal. Pod ním zřejmě už nic nebylo.

Přistoupil k panelu, ale do šlápot si pro jistotu nestoupl. Panel byl prostinký: dvě tlačítka, číselník, zdířka a páka.

Pod červeným tlačítkem byl nápis start. Tak tohle mačkat nebudu, usoudil rozumně. Na číselníku nic zvláštního nebylo. Ten

maj z telefonu. Pod zeleným tlačítkem stálo ORIENTACE a ještě níž byla zdířka.

Schválně k čemu je tahle páka, když není pod ní nic napsáno, popadlo Ignáce experimentátorství a zatáhl. Něco bolestně zaskřípalo a na hlavu mu dopadly hrudky hlíny. Aha, tímhle se zvedal dekl. Když ještě byl.

A teď zmáčkнем orientaci, rozhodl se a provedl. Zdířka se rozvrněla a začal se z ní soukat proužek papíru.

**FEDERÁLNÍ ČASOVÝ ÚŘAD
KRAJSKÁ SPRÁVA ČASU
POUŽÍVÁTE VÝROBEK
NADNÁRODNÍHO PODNIKU
CHRONIMPEX
1997 04 07
11 : 08 : 25
TOTO ZAŘÍZENÍ NENÍ
URČENO K SOUKROMÝM
ÚČELŮM
CHRONIMPEX
ZNEUŽITÍ SE TRESTÁ
TEMPORTACÍ
CHRONIMPEX
IDENTIFIKUJTE SE**

Jejda, stroj času, podivil se Ignác. Na co ty lidi nepřijdou! A ti dva do mě hučeli něco o odpovědnosti za budoucnost, za generace, které přijdou, o obranných raketách, a zatím nám potomečkové fušují do dneška, aby si v budoucnosti mohli žít jako prasata v žitě. Pak má ta přítomnost za něco stát!

Přišlo to všechno současně. Jednak si uvědomil, že se pravou rukou opírá o krumpáč, jednak ho popadl vztek jako za mlada. Takový ten nádherný, nekontrolovatelný, nezkratitelný, všebořící vztek, kdy si uvědomoval, že všechno, co v daném okamžiku dělá, povede jenom k horšímu, že škodí pouze sám sobě, že by se měl ještě včas zarazit, ale vlastně ne, i kdyby se ještě opanoval, vyjde to už nastejno. A tak demoloval věci, o nichž věděl, že jich bude po zklidnění želet. Tentokrát si však nebyl tak docela jist, zda bude vůbec něčeho litovat.

Krumpáč a vztek se spojily v první rozmach.

„Tumáte stroj času!“

Prásk! Zakousl se, potvora krumpáč.

„Tumáte ty vaše rakety!“

Prásk!

„Jděte do háje se vším!“

Prásk!

V okolních zahradách se zvedaly drny, odklápěly se jabloně, posouvaly se keřiky rybízů a angreštů a z děr vylézali muži v stříbřitých kombinézách a v rukou třímali psychopaprskomety.

Šel vám z nich strach, přátelé, strach!

Pohyb stříbřitých kombinéz byl konvergentní.

Prásk!

„Já vám dám prasit nám přítomnost!“

Prásk!

Ve válci se setmělo. Ignác vzhlédl.

„Vy kreténe! Okamžitě to nechte být!“ křičela na něho kombinéza. Dobíhali další a další muži z budoucnosti.

Ve válci to zadunělo slovem, nad nímž by nebožtík Cambronne uznale pokývl.

A bylo dokonáno.

Ignác se však ze vzteku už nestačil vzpamatovat...

Epilog

Na jaře 1992 přijeli dva od armády. V civilu. Mluvili a mluvili, trochu pohrozili, až se dohodli. Když odjížděli, ten tlustý na Ignáce žertovně prohodil:

„V žádném případě do toho nešťárejte, jinak to bouchne!“

V létě měl Ignác Šebesta na zahrádce pod trávníkem raketu.

Od podzimka mu důchod obohacovalo tři sta korun měsíčně držhubného.

Stará Šebestová o ničem ani páru.

Přešla zima, za ní druhá, třetí...

A po několika letech se stalo, že v zimě napadl sníh.

1984

Solitér

Když se za tmy vracím domů – a doma je tam, kde přespáváme – svítící Sídliště mi, nevím proč, připomíná vánoční betlémy z dětství. Čekám na autobus a očarovane se dívám, jak se každou vteřinu rozsvítí nějaké okno a jiné zase zhasne. Jako když večer na fotbale sledujete místo těch dvaadvaceti upocenců protější tribunu: ustavičně vybuchují supernovy zapalovaných cigaret... Za jedním takovým oknem přespávám nejméně dvanáct let.

Mohlo to být minulý týden, třeba i předminulý nebo ještě týden předtím. V tom denním frmolu mnohdy ani nerozeznáváme týdny od sebe. Dokonce jsem přestal skuhrat, že ráno odcházím za tmy a za tmy se opět vracím. Nevnímám to. Přestávám dokonce vnímat i roční období.

Vracel jsem se tedy na Sídliště a jako obyčejně přetékal nenávisť, protože já všude vidím samé nepřátele. Neustále se musím pohybovat ve smečce plné netečnosti nebo bezohlednosti nebo agresivity a dávám si pozor, protože každý se mě snaží nějak poškodit, urazit, okrást. Cestou domů nenávidím řidiče autobusů, protože nejezdí na čas, jako bychom tu my byli pro ně. Nenávidím útočníky na prázdný autobus. Baby, tak dva prdy do smrti, se div nepřerazí a vzlétávají po strmých schůdcích jako vlaštovky k hnízdu. Sednout si, sednout! Nenávidím sedící. Dopadnou na sedadlo s výrazem vítězů, pak se zatváří majetnický, jako by na to místo měli dědičný nárok, a celým svým posezením dávají najevo, že my stojící s nimi nemáme zhola nic společného. Nakonec, a to je snad nejhorší ze všeho, přestáváme pro ně existovat. Dřív jsem některé sedící míval i rád, ale módu hlubokých výstřihů odvrhl

kamsi čas. Zvlášť nenávidím ty dvě tlustnice, jak se ráno co ráno tísní na sedadle pro invalidy. S takovou nenávisť se nežije zrovna nejspodněji, zvlášť když stačí představit si, jak by nám všichni v případě tísně rádi a nezištně pomohli.

Nějaký přerostlík se celou cestu kymácel vedle mě a loket ruky, kterou se držel tyče, mi strkal do obličeje. Celý vztekly na dlouhána jsem vypadl z autobusu. V chůzi jsem dával knihu do brašny a nějak se jí, mrše, nechtělo. Cpál jsem ji totiž do jiné knihy a podařilo se mi zohýbat stránky u obou.

„Pane Karvaj...”

Leknutím jsem sebou trhl a otočil se jako na obrtlíku.

Soused smekl klobouk. Za ta léta mu ale pořádně prořídly vlasy! Přesto to musel být on. Byla to tatáž nahrblá postava jako někdy před deseti jedenácti lety, když se hrabal v motoru otlučeného a rezatého, ale tenkrát ještě pojízdného žigulíka, když se narovnal a špinavou rukou si otřel zoufalé, zpocené čelo a znovu se s povzdechem sklonil nad pacientem. Měl tenkrát ve výfuku bramboru, ale neřekl jsem mu to, protože by si myslel, že jsem to udělal já. Byl by se v tom motoru nemusel tak dlouho hrabat. Nyní měl místo montérek kabát a na čele místo černé šmouhy vrásky. Zdalipak má jeho paní vlasy stále tak černé jako havrani na sněhem zapadané skládce za Sídlištěm, napadlo mě. Spatřil jsem ji pouze jednou. Mlčeli jsme spolu ve výtahu, každý ve svém rohu. Ona se vracela z Města s nákupem a já s prázdným kbelíkem od kontejneru. To bylo v oněch dobách, kdy se možná dalo ještě leccos změnit, něčeho dosáhnout, v něčem pomoci, kdy jsme si ještě mohli představovat zelenající se trávníky a rozkvetlé stromy, kdy jsme ještě mohli poukazovat na různé nešvary, rozčilovat se kvůli správcové beroucí peníze za nicnedělání a otravovat poslance záležitostmi, které on už tenkrát vzdal a které šly mimo něj. Tenkrát

jsme se všichni nějak minuli a cizí jsme si dodnes. Známe jen pár příjmení, pár čísel bytů, boty pohozené na špinavém linoleu přede dveřmi.

„Dlouho jsme se neviděli...“ řekl. Vyrovnal se mnou krok. Šel mi po levém boku. Jsem strašně nerad, když mi někdo jde po levém boku.

„Dlouho, a přitom jsme sousedi, že?“ řekl jsem, jen abych stále nemlčel a on si mé mlčení nevykládal jako nezdvořilost.

Zastavili jsme se a nechali projet loudající se černý vůz. Zase si někdo vozí prdel za státní, pomyslel jsem si. Asi tu dočasně bydlí nějaký hlavoun, než se za ním přistěhuje manželka a než mu najdou něco lepšího ve Městě. Babička v květovaném šátku peskovala vnučku, která mu málem vběhla pod kola.

„Z práce?“

„Z práce. A co vy?“

„Taky,“ odpověděl a dodal: „Je to blbákov.“

„Kde není,“ dal jsem mu za pravdu. Tím jsme se na chvíli vyčerpali.

Proplétali jsme se mezi parkujícími vraky a zdálo se, že jiskřička načatého hovoru dohasla. Ani jeden jsme nevěděli co říct. Konečně jsme se dostali na chodník u našeho bloku.

„Ten věžák svítí i večer,“ podotkl soused a mávl rukou kamsi za sebe.

Otočil jsem v chůzi hlavu a na tu vteřinku, než zmizel za koncem bloku, jsem poprvé spatřil, že skutečně svítí i večer.

„Svítí i v noci,“ dodal soused a šátral v kapse po klíčích.

„Já myslel, že jenom ráno, když tam začínají dělat. Teď by tam mělo být přece vyliďněno.“

„To jsem si zpočátku myslel taky,“ řekl soused a podržel mi dveře. „Ale on svítí stále a mění znaky.“

Přivolal jsem výtah a podíval se do schránky. Nic. Taky dobře.

Soused srovnal dvířka své vypáčené schránky a zamkl ji.

„To už je letos nejmíň podesáté,“ povzdechl si. „A to platím na tu naši slavnou občanskou gardu tři stovky měsíčně. Co kdo může v mé schránce hledat, nevím. Mně choděj jenom složenky, pane Karvaj, mně píšou jenom úřady...“

„Jaké znaky?“ přerušil jsem ho.

„Vy jste si nevšiml? Jednou svítí jedno patro, pak zase jiné a kolmice schodiště...“

„Aha, to znám,“ nenechal jsem ho domluvit.

Nelhal jsem. Znáám to. Když v zimě ráno každý sám se sebou spěchá na autobus, tyčí se na obzoru komín a chrlí neuvěřitelně hustá oblaka kouře táhnoucí se k Městu. Za ním, kousek doprava, svítí osamělý věžák. A protože svítí tak nějak zářivkovitě a symetricky, řekl bych, že se v něm nenocuje, ale pracuje. Kolik může mít pater... Dvanáct? Třináct? Patnáct? Rozsvícená kolmice schodiště ho přetíná vejprůl a od ní se větví světla jednotlivých pater. Jenže já jako každý sídlišťan ráno spěchám s očima ještě zalepenýma spánkem a třesoucí se chladem. Nacpu se do autobusu, proderu se k místu, nad nímž skomírá jakéstakés světylko, vytáhnu si něco na čtení a čtu a čtu, dokud nemusím ven. Pak si vydělávám na chléb svůj vezdejší, přičemž mě napadá, že bych si měl jako už tolik jiných najít nějakou práci blíž sídliště, protože je úplně jedno, co dělám, hlavně, že mě platí. Večer pak na své stanici zaklapnu knížku, vztekly na dlouhána a na jeho loket vystoupím a na onen věžák si ani nevzpomenu. Zády k němu chvátám na krmení do svého kotce v betonové králíkárně.

Mlčeli jsme mezi čtyřmi stěnami výtahu a pohroužili se do četby vyrytých nápisů. Čenda je vůl. Polib si prdel. Lxíxžxu kxuxnxdxy. Domovnice je kxuxrxvxa. Některé nápisy byly přeškrtnané, jiné zdeformované, zřejmě rodiči slabikujících dětí. Například slovo

poštěvák se několika tahy patentním klíčem změnilo na roštěňák, ať si pak mrňous dumá, co to je, když to není nic. Ano, i zde žijí děti. O sobotách a nedělích je slyším dusat a hulákat po schodech.

Vystoupili jsme a šli každý ke svým dveřím.

„Stejně je to zvláštní,“ řekl soused.

„To teda je. Tak dobrou,“ já na to.

„Zajímalo by mě, co je to za dům,“ řekl jen tak mimochodem a strkal klíč do zámku. „Tak dobrou.“

A opět jsme si byli vzdáleni několik světelných let. Opět nás dělila jedna otapetovaná panelová zeď. Každý v jiném světě a zcela určitě velmi, velmi podobném. Vždyť jak se dají takové uniformní krcálky zařídit? Jak se mohou lišit naše obývací stěny naplněné sklem, dečkami a sem tam nějakými těmi knihami? Jak se může lišit obsah našich ledniček? Jaký může být rozdíl mezi programy našich televizorů?

V našem paneláku žije přes sto nájemníků. A přitom neznáme ani sousedy na patře.

Míjíme se v prostoru. Radši jedeme výtahem, jen abychom nepotkali nikoho na schodech, jen abychom nemuseli pozdravit babku stojící na chodbě, již po věky se dívající z okna a čekající, až někdo živý na ni promluví a vysvobodí ji ze zakletí... Ale kdo by se s ní, prosím vás, bavil, když ji může pohodlně minout výtahovou šachtou!

Míjíme se i v čase. Vždyť stačí čtvrthodinka i méně a jedeme v autobusu s úplně jinými spolucestujícími. Zpozdíš se třeba jen pět minut a kde je konec té zrzce na vysokých podpatcích! Jak říkám, stačí chvilka a potkáváme naprosto neznámé protichodce, cizejší a nepřátelštější.

Stále se míjíme, protože máme strach navázat kontakt, bojíme se jeden druhého. Přitom dnes už bezpečně víme, že v našem vesmíru jsou i jiné rozumné bytosti, se kterými se ti šílenci vědci

mermomocí snaží dorozumět a přimět je k návštěvě. Já osobně doufám, že politici budou mít aspoň v tomto případě víc rozumu. Vždyť Země je stále ještě ta hliněná koule rozpraskaná ve výhni nenávisti a praskliny jsou hranicemi větších či menších státeků, které se před ostatními uzavírají stejně tak jako my, když se čtyřmi zdmi uzamykáme před sousedy a televizí sami před sebou.

Vešel jsem do obýváku a obrazovka přetékala chytráky v kravatách, kteří zaujatě debatovali o mimozemských kontaktech. Nejdřív jsem kravatám jenom zavřel hubu. Nakonec jsem je vypnul úplně.

Po večeri jsem si sedl s knihou a Marie si opět pustila program. Nějak jsem byl roztěkaný, nemohl jsem se soustředit a soutěžnímu pořadu Facka jako od tatínka jsem vinu dávat nemohl: jsem zvyklý číst při televizi, vtírající se mi do řádků z vedlejší místnosti. Řekl jsem tedy Marii, že půjdu trochu na vzduch. Neznatelně kývla hlavou.

Mrzlo. Sem tam se ještě někdo vracel z práce, ale většina králíků už zalezla. V ložnicích tma, život se zatím soustředil do obýváku a kuchyně.

Došel jsem na roh bloku.

Osamělý věžák vyzařoval jakési T křížené s L. Asi zapomněli zhasnout. Kdo by ještě teď dělal přesčasy? Kdo by ještě teď něco oslavoval? Prostě zapomněli zhasnout a energetická kontrola jim to spočítá. Však on je někdo udá.

Zapálil jsem si. Někdy si tak odměřuji čas: dám si ještě jednu a pak...

Ono „pak“ momentálně znamenalo, že když věžák po dobu jedné cigarety nezmění světelný obrazec, tak půjdu domů. Spát.

Vítr byl protivný, vlezlý, jak zimní vítr bývá, ale zajít za roh do závětrí jsem nemohl – neviděl bych. Ohýnek se pomalounku po-

lehounku přibližoval k ukazováčku a prostředníčku. Zpotvořené L přešlo v T.

Začalo mě to zajímat. Vykouřil jsem ještě dvě a mrzutě jsem si uvědomil, že mi v balíčku zbyla jenom jedna jediná. Na ráno ke kávě.

Že jsem si toho nevšiml dřív... Svítil ten věžák i tehdy, kdy jsme se tady doslova brodili bahnem, podle kterého nás každý ve Městě poznal a kvůli němuž naši bývalí spoluobčané nad námi ohrnovali nos? Svítil, když si tady děti hrály v rourách a ve výkopech a lezly po vlnitých střechách, pod nimiž ležel stavební materiál a na něm nějaký stavební dělník s cikánkou? Nebo jsme tenkrát neměli na nějaký osamělý věžák – solitér, čas?

Světlo se znovu změnilo. T. Roztrásl jsem se zimou. A na konci ulice se vynořily tři postavy a neúprosně se blížily tím známým pomalým, únavným, pochůzkovým krokem. Radši rychle domů. Garda nejdřív udeří a pak se ptá.

Vrátil jsem se do svého vchodu a nečekal ani na výtah. Byl stejně až někde nahoře. Ti, co bydlí ve vyšších patrech, se moc rádi vozí. Nenávidím je.

Z balkónu jsem se podíval na solitér. Věžáky bývají obyčejně naduté, odměřené, nepřístupné. Je-li jich víc pohromadě, vytvářejí lhostejný nenávistný dav, který se zastavil na vítězném pochodu a vyzývavě se rozhlíží. Kdo se mi odváží postavit? Kdo si to chce se mnou rozdat? Ale solitér svítí tak zářivkovitě a naléhavě. V jeho svitu je i něco slavnostního. I rozpačitého... Stojí tam jako nějaký kolohnát s kytkou gerber u nárožních hodin. A ona nepřichází a nepřichází. Nebo jako přerostlé dítě mezi prťaty. Nikdo si se mnou nechce hrát.

K solitéru žádná cesta nevedla, ani jsme s ní nepočítali. Nejdříve jsme se prodírali suchým bodláčím, pak jsme klopýtali terénem

připomínajícím pořádně využívané tankové cvičiště, potáceli se mezi hromadami vybagrované zeminy a blahořečili mrazu, protože jinak bychom byli zabláceni nejméně po kolena.

V té tmě jsem musel zakopnout o nějakou traverzu či co, protože jsem najednou ležel mezi něčím, co docela dobře mohly být roztržštěné cihly. Poblíž se musel povalovat i nějaký drát, protože se mi něco zakouslo do kalhot a vyrvalo mi kus látky, když jsem se zvedal.

Nakonec nám v cestě stál pouze břidlicový pahorek. Hravě jsme jej zdolali, seběhli na betonovou plošinu a stáli solitéru u nohou.

Připadal nám proti našim blokům nebetyčně vysoký, i když je přesahoval nanejvýš o pár pater. Když jsem zaklonil hlavu, jako by se na nás kácel. Svítla pouze kolmice schodiště. U vchodu nebyly ani zvonky se jmény nájemníků, ani tabulka s názvem organizace, ani číslo. Okna bez záclon. Nic, nic, nic. Pouze pusto prázdná vyzařující ze skleněných dveří. Schody. Zelené dveře výtahu. Žádné schránky.

Soused strčil do dveří. Zamčeno. Pokrčil rameny, ušklíbl se a řekl:

„Ještě to obejdem, ne?“

Ale i zadní vchod byl zamčený.

Jakoby z nesmírné dálky, jakoby z nějakého neskutečného světa – nepřipadá vám někdy, že žijeme ve více světech současně? – bylo slyšet rozjíždějící se autobus. Zkřehlé postavy se konečně dočkaly.

Tady krom nás ani noha. Vlastně ano – po betonu přeběhla černá kočka, ohlédla se po nás, ušklíbla se a šustivě zmizela v suchém porostu, za nímž problesklo jakési světýlko.

Tam by přece nic nemělo být, napadlo mě.

„A co když je to hospoda?“ všiml si soused, kam se dívám.

„A co když jo?“ přijal jsem hru.

Šli jsme.

Tráva nám neochotně uhýbala z cesty, do níž se nám stavěly pneumatiky a na níž vybafávaly rozbité kry železobetonu. Trnkové keře nás chytaly za rukáv jako neodbytní žebráci. Líčily na nás potouchlé výmoly a zlí skřeti nám podráždili nohy.

Šli jsme.

Světýlko zmizelo a znovu se ukázalo. Mrklo na nás a opět zhaslo. Vzdalovalo se a přibližovalo, uhýbalo nalevo, uskakovalo napravo. Ale my šli. Nakonec poznalo, že se nedáme jen tak odradit. I zastavilo se, rostlo a počkalo na nás.

Vešli jsme do teplé zakouřené místnosti, prosycené šumem a smíchem. Zdálo se, že se zde všichni znají. Pokřikovali na sebe křestními jmény a tykali si i s hostinským.

„Lidičky, už se to nese!“ S těmi slovy před námi přistála dvě piva a u rohového stolu, řekl bych, že po delší přestávce, jinak bychom to byli slyšeli, spustila kapela. Přinejmenším stokilový, pečlivě zastřižený bíbr foukal do klarinetu a přivíral oči slastí. Stůl drmolil bendžem, bračem a mandolínou, pobrukoval cellem a lehoučce odřezával rytmus dvanáctistrunnou kytarou. U okna, které nás sem přivedlo a za nímž zářil štěstím solitér, stál opřený vozembouch a čekal na svou chvíli. Teď mu dobré vychování napovídalo, že je čas mlčet a poslouchat.

„... and the moon stood still on Blueberry Hill and lingered until my dream came true...“ zpíval si polohlasně soused s kapelou.

„Vy to znáte?“ divil jsem se.

„Jejda,“ usmál se a zavdal si z püllitru.

Báječná atmosféra z nás záhy udělala Tomáše a Ludvíka, kteří řvali s celou hospodou, že je lepší doma sedět a louskat buráky, hejhou, hejhou.

Kde se vzala, tu se vzala, stála u našeho stolu světlovlasá dívka v bílém svetru až ke krku, krásná jako švédská Lucie. Zmlkli jsme. Lucie se usmála a zvedla sklenici se svařeným vínem.

„Ať stále svítí! Vítejte.“

Ťukli jsme si. Ať stále svítí. My víme kdo.

Sklenice cinkly a po dívce, jako by se zem slehla.

Při čtvrtém pivu jsme byli skálopevně přesvědčeni, že z nás musí mít solitér radost. Bylo nám dobře mezi lidmi a Sídliště se zdálo na hony vzdálené. Bylo nám jedno, že je nám nepřátelské, že nás snášší pouze na noc a ráno jásá nad naším odchodem, protože si bude moci beztréstně vylévat svou nenávist na důchodcích a maminkách s nemluvnaty, na bezbranných, kteří nemají kam uprchnout. Ale třeba se s námi časem sžije, i když to nikdy nebudou ty staré domy ve Městě, špinavé a s oprýskanou omítkou, ale důstojné, domy s osobností, domy, v nichž se nejen přespává. Bývají chvíle, kdy si nenávist na moment odskočí... a vylévá se někde jinde.

„Už máte dost, hoši. Měli byste na luft, dokud jste jako lidi. Tohle není ledažáká hospoda,“ řekl nám dobromyslně hostinský.

A měl pravdu. Mrazivý vzduch nám udělal dobře.

„Hele, bliká. A nějak smutně,“ ukazoval Tomáš. „Je mu smutno, kámo. Smutno je mu, protože je sám a ty naše barrráky ho něchtěj vzít mezi sebe, kámo.“

„Tak to vidíš. Jak máme pak navazovat kontakty s jinejma bytostma, když se ani ty blbý baráky neuměj sblížit!“

„A když ani nerozumíme tomu, c-c-co nám chce říct!“

„To by vyřešil počítač...“ Nedořekl jsem, protože Tomášovi upadlo tělo. Když jsem ho zvedal, uvědomil jsem si, že jsem s tím počítačem neměl tak docela pravdu. Solitér chce kontakt s námi, ne s počítačem. Tohle je náš problém, je to nějaké poselství pro nás. A důležité je hledání, ne cíl. Copak může někoho těšit koš plný křemenáčů

zakoupený někde v putyce nebo zboží schované pod pultem nebo počítačem dešifrované poselství? Vlastně ano. Někoho to uspokojovat může, ale nás by nemělo.

Klikatili jsme to k solitéru, padali a vstávali. Blížili jsme se k němu přískoky.

„Je to poselství, brrrrácho,“ motal se mi jazyk.

„Jasná zpráva, kámo.“

Tomáš zabušil pěstí do skleněných dveří, až jsem měl strach, že je rozbije. V rozjaření jsem do nich kopl. A rázem jako čertík ze škatulky odkudsi z nitra vyběhl pravý, nefalšovaný prdch v uniformě vrátného a na zadku futrál s pistolí.

„Co se sem serete?“ ječel za dveřmi a úžasné bylo zjištění, že i slabé sklo dodává odvalu.

„Svítí ti-ti-ti-ti barák!“

„Nic mi nesvítí. Táhněte do hajzlu!“

„Vážně ti svítí barák. Pojd' se, dědo, podívat!“ přesvědčoval ho Tomáš a lákal ukazovákem ven.

„Zmizte a fofrem,“ vyhrožoval dědch.

Poklepal jsem Tomášovi na rameno:

„Kašlem na něj, brácho. Jeho chyba.“

A zmizeli jsme v pekle zrezivělých traverz a polozasypaných pastí na mamuty, obrostlých suchým plevellem.

Ještě jednou jsem se otočil. Solitér svítil a kolmice schodiště podpírala břevno světel nejvyššího patra.

„Hele, Tomáši, volá tě!“

Tomáš zrovna upadl. Neptal se, kdo že ho volá, jenom se převalil na znak, zvrátil hlavu a podíval se.

„Nojo, fakt!“ zazářil a bláznivě se rozesmál. „A teď volá tebe!“

Ale zářící L jsem už nespatrił, protože obloha najednou vybuchla jako při ohňostroji. Skoro jsem necítil obušky gardy, skoro jsem

nevnímal kopance. Bylo mi jedno, že mě kamsi vlečou, že se mnou smýkají, protože jsem již nebyl sám. Měl jsem tady svítícího kamaráda a Tomáše. Něco nám chce říct a my na to přijdeme. Všechno jde, jenom malé děti se musí nosit.

Kdyby mě ti, co za mě rozhodují, slyšeli, poprosil bych je, aby odložili kontakt s tou cizí civilizací, dokud se my nedomluvíme aspoň se solitérem. Je v nás ještě příliš mnoho nenávisti. Dosud jsme si neuvědomili, že je naší povinností dělat těm ostatním lidí. Až tohle dokážeme, potom třeba pochopíme i solitér i nějaké ty mimozemšťany.

„Však my vám ty blbosti vytlučeme z hlavy!“

A tloukli nás a tloukli.

Než jsem úplně ztratil vědomí, zdálo se mi, že opodál stojí vrátný s pistolí na stařeckém zadku a nechápavě nad námi vrtí hlavou. Chtěl jsem ho nenávidět, ale nešlo to.

1984

Nevěřím

To chce znát míru, chlapče. Vocaď až pocad', jak říkávali naši otcové. Vy mladí to s tou fantazií někdy vážně přeháníte. Povídáš nesmysly, a dokonce jim snad věříš. Ale já ne. Hned ti řeknu proč.

Před takovými devadesáti lety nás rodiče vzali prvně do kina. To je let... Ano, muselo to být někdy ve čtyřiaosmdesátém, protože jsem už chodil do školy. Takový usmrkanec jsem byl, pracký od inkoustu a věčně zvědavý podolek jsem měl. Ten film se jmenoval E. T. Představení bylo vyprodané a vzduch vydýchaný. Sestra nás ustavičně vyrušovala dotazy, kdy že už to skončí a ona bude smět konečně na čerstvý vzduch. Ani máma nebyla moc nadšená, bez E. T. by klidně mohla žít dál, prohlásila. Ale my s tátou jsme jako u vytržení civěli na plátno, na tři děti, které před dospěláky ukrývaly prťavého mimozemšťana, připomínajícího želvu vytaženou z krunýře. To, že vlastně byl fyzicky odporný, nám ani nepřišlo, tak jsme si ho zamilovali. A s námi všechny děti. Táta byl hodinář a podle názoru většiny příbuzných myslel hlavně na blbosti, když se tak celý den hrbil nad prudce ozářenou mramorovou deskou, v oku lupu a v ruce pinzetu, a štáral se hodinkám v útrokách. Mramorová deska, to byla sněhová pláň posypaná kolečky, pérky, šroubováčky, brslenovými špejlemi a kulatými krabičkami se zaskleným víčkem. Jeho dílnu mám stále před očima. Zdi byly porostlé kyvadly a šiškami, chrčely, skřekaly, skřípaly, kukaly a tikaly. Do toho hučívala čistička a v ní se v benzínu čochtaly celé hodinky, k čemuž jim prskal věčně puštěný a málokdy poslouchaný rozhlas po drátě. Ta dílna, prosáklá vůní benzínu, otcovy lulky a něčeho kovového, co bylo cítit jako staré mince s vousatým

mocnářem po dědečkovi, tak ta dílna měla malé zamřížované okno vedoucí do dvora. Byl to takový šedý dvorek, a špinavý byl!, a na něm se o zeď, která nestydatě ukazovala cihly, opíral nenápadný triplet – to bylo kolo pro tři –, který jednou někdo neméně nenápadně odvedl. „K čemu triplet pro jednoho jezdce,“ pokrčil táta rameny, mávl rukou a krádež nikde nehlásil. Já na cyklistiku nebyl. Stejně snadno se za pár let vzdal cepínu, skob, tuleních pásů na lyže i lana, protože já nebyl ani na hory. Já byl spíš na blbosti. Třeba na E. T. Byl to film tak pro děti, jak se máma později s hlubokým despektem vyjádřila. „To si jenom myslíš, protože to bylo odpolední představení,“ oponoval táta, dotčen, že ho někdo považuje za dítě. „Tenhle film je vyprodaný i večer, dokonce i dopoledne v pracovní době.“ Jestliže byl skutečně pro děti, pak s dětmi příliš nepočítal, protože měl titulky, a já ještě nedovedl číst tak rychle, abych stačil sledovat děj i písmenka zároveň, a tak jsem se jenom díval na obrázky. Když jsme k sestřině a matčině nesmírné radosti vyšli ven, měl jsem spoustu otázek. Táta mi je zodpovídal zpočátku velmi ochotně, skoro přeochoťně, potěšen mým zájmem a zvědavostí. Ale když jsem se na jednu a touž věc ptal podruhé, nebo dokonce potřetí, postupně se ho zmocňovala nevrlost, jež nakonec převážila, a on mě umlčel. Já se vůbec často vyptával na mnohé věci několikrát. Ani ne proto, že bych byl tak natvrdlý a nepochopil napoprvé, spíš jsem se chtěl ujistit a utvrdit. Dost možná, že se mi odpověď líbila natolik, že jsem ji chtěl slyšet znovu a znovu jako nějakou pohádku, jíž jsem se nemohl nabažít a jež musela znít pokaždé stejně. A možná taky že už to byla předzvěst mé pozdější posedlosti, kterou ostatně, jak jsem časem zjistil, trpěl i táta. Projevovala se tím, že v dospělém věku jsem se ráno co ráno zatvrzele vracel k domovním dveřím, abych se přesvědčil, zda jsem skutečně zamkl. Musel jsem kvůli tomu

dřív vstávat, abych nepřišel pozdě do ústavu. Zajímalo by mě, co by táta řekl na pozdější události. Celý život věřil, že přijdou, protože nikdy nezapochyboval, že by mohli nebýt. Když jsme tenkrát šli z toho kina, utěšoval mě tím, že třeba přistanou u babičky na venkově a jeden z nich se zatoulá v lese a my, až půjdeme na houby, ho najdeme a budeme ho ukrývat před panem Jandou a panem Andrášíkem a panem Štěpničkou, ale babičce a mamince o něm řekneme, protože jinak by chudák určitě zahynul hlady. Snad jsme Íťáka považovali za něco jako kotě. Měli jsme kocourka, říkali jsme mu Bredberík, umřel nám. Když ho táta zakopával, brečel. Táta měl rád všechno živé, dokonce i nás, třebaže jsme často byli živí až přespříliš. V dílně stál pod stále rozsvícenou lampou kořenáč, z něhož se dral útlounký výhonek, který táta vyhnal přímo z pecky a o němž se domníval, že poroste a poroste, až z něho jednou bude říkovník. Na trezoru za jeho ohnutými zády těkali v akváriu zádumčiví rájovci. Chodíval za ním jeden doktor přírodních věd z nedalekého muzea, se kterým si kdysi krátili nudu vojenského cvičení chytáním myší polních, a vybavovali se zaníceně o zvířátkách. Z prodejny hodinek a šmuků, k níž byl otec i s dílnou přifařen, vpadávala do přírodovědných debat paní vedoucí nebo některá z rozchichotaných rozevlátých prodavaček a mně nepřijemným hlasem se tázala, zda ta či ona zakázka je již hotova. Táta se sehnul ke krabici ježatící se sáčky, vytáhl požadovaný a podal jí ho nebo – a to nezřídka – šel s vyléčenými hodinkami, brýle vysunuté na čelo, za zákazníkem, aby mu sám vysvětlil, v čem byla závada. „Ale nepovídejte, pane doktore, ty hodinky vám musely upadnout, ta stěžeжка by si to sama neudělala.“ A egyptolog nebo botanik nebo právník nakonec otcovu hypotézu připustil. Začalo to někdy na přelomu tisíciletí, kdy táta byl už dávno v nějakém tom paralelním světě a kurýroval tam dál churavé vlásky, prasklá

pérka a zklidnělé setrvačky, ušmudlaným palcem a ukazovákem kroutil korunkou a říkal: „Přijďte si tak za týden.“ Což dělá dodnes. Není přece možné, aby všechno končilo tím, že vlasatý zřízenec si zavdá z láhve piva, pak začne točit klikou a rakev vám odjíždí před zamlženými očima a za ní se do pláce nejen varhan zatáhne opona. Takže na přelomu tisíciletí začalo být někomu to čekání na kontakt příliš dlouhé. Jistě i ty znáš netrpělivce, kteří na něco nebo někoho čekají tak úpěnlivě, že postávají i u okna, nebo dokonce vybíhají i před dům, aby příchod očekávaného svou touhou uspíšili. A tak se začalo mluvit o tom, že by to k té prastaré destičce na sondě Pioneer 10 chtělo něco názornějšího. Třeba film, ten prý víc působí na masy. A volba padla zrovna na E. T. Možná že už rozhodovaly tytéž děti, které tehdy v šeru kina ani nedutaly. Škoda že režisér se toho nedožil. Taková čest! Jak se ten člověk vlastně jmenoval... Weinberg? Steinberg? Ale to je konečně jedno. Bohužel nedlouho před startem kontaktních raket s videorekordery na palubách spáchal z neznámých důvodů sebevraždu. Sdělovací prostředky z toho tenkrát udělaly aféru jako hrom a zpochybňovaly závěry vyšetřování.

Účast jiné osoby však nebyla nikdy prokázána. Musela to být sebevražda. Přece nebudeme věřit nějakým senzacechtivým křiklounům. K všeobecnému údivu se ta filmová akce setkala s úspěchem. Kdesi zřejmě jednu z kontaktek odchytili a s vyvalenými očima zhlédli ten dojemný dávný příběh o ztracenci na docela prímové planetě Zemi, jejíž mladá generace nijak netrpí xenofobií a je příznivě nakloněna blízkým setkáním všeho druhu. Třeba i oni drželi palce Íťákovi a pozemským mláďatům, když se vznášeli na kolech a prchali před vozy dospělých. Tak nějak tomu muselo být, jinak by přece nepřišli. Na večer jejich příletu si vzpomínám naprosto jasně. Rozhodně jasněji, než kdyby tomu bylo včera nebo,

nedej bože, před hodinou. To je mým věkem pochopitelně. Před dvěma tisíci lety jistý Seneca řekl, že celý náš minulý život je ve spárech smrti. A přitom – na kolik věcí, které v oněch spárech smrti dokonávají, si pamatujeme... Zvláštní je, že čím blíže jsme jejímu nenasytnému chřtánu, tím větší skoky dělá naše paměť dozadu, jako by opomíjela právě sápané a měkčeji se jí dopadalo do dávno již rozsápaného... Jaké to bylo?

Stáli jsme v davu na mostě. Na témže mostě, kam jsem před lety vzal syna, aby se pokochal ohňostrojem. Jak ten se tenkrát bál! Nyní byl na radě vnuk, ječel jako pomínutý a syn ho duchem nepřítomen hladil po hlavičce barvy srpnových polí a vytřeštěnýma očima zíral na oblohu. Mé ženě se třásly rty, jako když při Velkém omylu přišla o rodiče a o mladšího bratra. Tentokrát to však nebyly ty trpytné různobarevné hvězdičky vystřelující do vzduchu jako nějaká koktejlová fontána, aby se slévaly v tříšt tmy a dýmu unášeného větrem po proudu kalné ryboprázdné řeky. Tentokrát to byla spirálovitá tělesa, která padala shůry, klouzala a snášela se, podobna červeným listům podzimu, když v říjnu silněji zafouká. Nalétávala nad řekou a najednou už nebyla červená ani narezlá a začala měnit barvy. Čekali jsme, co se bude dít. Nedělo se dohromady nic. Pouze ječela policejní auta. Pouze požárníci jako laserový paprsek směřovali k místu pravděpodobného přistání. Pouze dlažba se bolestí svíjela pod pásy tanků a transportérů. Ani jsme netušili, co jich v tom našem městě máme. Náhle – nám připadalo, že zrovna v tom nejlepším – mihotání nad řekou zhaslo a jako další číslo programu nastoupila hluboká tma. Teprve když si naše zmlsané oči zvykly, spatřily na dně té hlubiny hvězdy a dobře známou čtverylku vojenských družic. Na nich už nebylo nic zvláštního. Bylo po všem. Nikdo nezatleskal. Šlo se spát. Dav tiše proudil do spoře osvětlených ulic. Od ulice k ulici řídł ve zvuk

ojedinělých kroků míjejících dvojice vojáků v přílbách a zelenohnědých polních uniformách, se samopaly a vysílačkami. Vraceli jsme se mlčky. Vnuk spal synovi na ramenou. Pobimbávající pšeničná hlavička. Byl jsem dojat. Tak nám nastala nová epocha!

Škoda, že táta se jí nedožil. Táta míval červené oči a pod nima začervenale váčky. V tom svém bílém plášti připomínal lékaře. Jako prťous jsem se ho v tom plášti ukrutánsky bál a řval jsem, jako by mě na vidle brali, protože jsem ještě nemohl vědět, že doktoři ho nemívají tak špinavý. Věřím, že by v očích měl tentýž lesk, jako když jsem se s ním koncem tisíciletí loučil před odjezdem k útvaru. Teď se všechno změnil, říkal jsem si. Všechno se změnil od základu. Svět už nikdy nebude jako dřív a já, já jsem ten šťastlivec, který zažije jeho první krůčky ke hvězdám a k dosud nepoznanému. Pod okny nám projížděly nákladní vozy a já se dlouho převaloval a nemohl zabrat...

Hned ráno, ještě rozcuchaný, s obličejem pomuchlaným od polštáře, ještě v pyžamu, jsem se vrhl k rádiu a dychtivě se k němu naklonil. Pělo mi o háji, kde nejluzněji je v máji, protože tam s milou stáli a hvězdičky se na ně smály. Když se hvězdičky dosyta nasmály, zprávy mi sdělily, že ten a ten zavítal tam a tam na pozvání toho a toho, kde prohlásil to a to, že počet obětí nějakého zemětřesení není dosud znám a že plán výroby syntetických potravin bude letos určitě překročen. O včerejšku ani zmínky, ani takové to studené nicneříkající komuniké, pouze že tys tak krásná jak ta hvězda jasná a já láskou planu jako louč. Další dny jsem měl pocit, že jsem na tom mostě stál sám samojediný. Syn byl samá schůze a měl nějaké problémy v zaměstnání, snacha se zlobila s malým a naříkala si, že na něj nemůže sehnat kloudné boty, žena hudrovala, že není dne, abych neztratil kapesník nebo neudělal díru na patě. O spirálách snášejících se z výšin a plachtících jako rudé listy javoru

nikdo ani ň. Ať jsem napínal uši jakkoli, všude jen co nakoupit, co uvařit, kam na dovolenou, kolik se mu dává a kde jste to sehnali. Stále se živím nadějí, že oni se vrátí, i když na ně všichni zdánlivě zapomněli. Že se vrátí aspoň kvůli mně a těm dalším, o kterých sice nevím, ale kteří určitě jsou, protože nemůžou nebýt. Vždyť ještě krátce před jejich návštěvou o nich kdekdo bájil. Potom jako když utne. Televize byla samá show, stouply náklady detektivek, dokonce rehabilitovali červenou knihovnu, nikdo už nepsal o tom, co kdyby. Když občas motyka spustí a obloha se rozjasní, dívám se na ty živoucí pláně, přehlížím satelity a pomrkávám na hvězdičky a ony na mě, však my víme své. Proto nevěřím těm tvým výmyslům. Něco takového by si přece nikdy nedali líbit. Stihla by nás strašlivá pomsta, věčné prokletí, hanba, s jakou by se jen těžko dalo žít a které by se ani další a další pokolení nezbavila. Jestliže byli schopni překonat časoprostor a přiletět z takových dálav, určitě by se nebyli dali tak snadno polapit do pastí. Přece by se nějak bránili. Každá inteligentní bytost musí počítat se zradou. Je-li to však přece jen pravda, musel bych před nimi smeknout za to, že mlčeli. Když si představím, co by jejich informace dokázaly v hlavách a rukou vojáků... To by nám lidem žádné ovoce nepřineslo. A když – leda tak samé padavky. Jako kdysi teflonové pánve. Z padavek sice připravíš docela slušný štrůdl, ale živ se jen samým těstem s rozblemcanými jablky. Kdyby to byla pravda, pak by k nám už nikdy nikdo nezavítal. Přímo cítím to prázdno, připadá mi nesnesitelné, roztahuje se ve mně jako kaše z kouzelného hrnečku. To bych se pak ani nedokázal radovat z té nové ledviny, cos mi dal k šestadevadesátinám. To bych se pak ani nedokázal těšit na smrt. Co když přece jen existuje nějaký paralelní život po smrti? Co když vejdu do kuchyně, máma bude stát u sporáku a táta, proti mně ještě mladík, bude sedět u stolku nad knihou? Zvedne hlavu, odloží knihu, na každém zápěstí aspoň

troje hodinky, on je tak zkoušel, zda je dobře spravil, pokyne mi, staříkovi, abych se posadil. Sáhne po lulce, ze slušnosti řekne: „Vypadáš docela dobře.“ A pak se dychtivě zeptá: „Tak co? Přišli Ítáci?“ A já bych mu musel říct: „Teprve přijdou, tatínku, určitě jednou přijdou, protože nemohou nebýt.“ Byla by to lež na druhou a celou věčnost bych byl nešťasten.

Povídáš nesmysly, chlapče, a já ti nevěřím. K takovému zvěrstvu by přece musely dát příkaz tytéž děti, které před takovými devadesáti lety v namodralém příšeří kina tolik držely palce nešťastnému Íťákovi. Nevěřím.

1985

Jsme tady doma

Dole ve strži se choulí má sedmiletá dcera, je nešťastná a bulí a bulí. Skoro ji i chápu. Ale bude mi muset dát za pravdu. Nevidí, neslyší, ramínka se jí chvějí. Lýtka má poškrábaná. Je to uzlíček, který zabořil hlavu do trávy a tiše pláče. To znám. Dětská bolest je ručka natahující se za provázek, který ještě před malou chvilkou vězel v upoceně pěstičce a teď se najednou zmítá za stále rychleji stoupajícím balónkem. Dětská bolest jsou i ty nevěřící oči sledující zmenšující se kuličku, a když ten prchající nevděčník již není pro modř nebo pro slunce vidět, celý svět je rázem rozmazaný. To dobře znám.

Sedím nahoře na okraji, pod zadkem mám kořen, dobře se mi tady sedí, protože kořen je příjemně rozplácly, a jsem rád, že to dopadlo takhle a že Kristýna o tom neví. Jsem rád, že jsem Hanku našel.

Strýc měl tenkrát pravdu. Vidím ho jako dnes, jak se nejdřív opřel dlaněmi o stůl, pak zařval a rozčilením se musel posadit.

„Vždycky jsme se brali jenom mezi sebou. Jseš černá ovce rodiny!“ zasípal.

Podle mě to muselo dát předkům zatracenou fušku, aby z toho nezdegenerovali. Sice jsme někde přišli o posledníček, ale ten prý stejně nebyl k ničemu, protože evoluce je evoluce, změna prostředí je změna prostředí a pět prstů je až dost.

„Co rodiny! Dědové se musej v hrobě obracet!“

Představil jsem si, jak se nejdřív obracej pomalu, postupně se zrychlují, až nakonec rotují jako Resslerův lodní šroub, a přišlo mi to skoro k smíchu.

„... nějaká naše holka by se nenašla?“

„O tom nepochybuju,“ přitakal jsem přídrzle.

„Tak vidíš! Proč si teda musíš brát zrovna nějakou Kristýnu? Co na ní vidíš tak zvláštního? Naše holky to maj přece taky, třeba taková Růža...“

„No právě, pak je to teda jedno, ne?“

Zaúpěl a chytil se za hlavu. U nás to někdy vypadalo jako v nějaké frašce, fakt.

„Vy mladý máte v hlavě jenom sex, netynk, pekink a podobně. Ještě že se toho tví rodiče nedožili.“

V dalších deseti minutách jsem si vyslechl přednášku o tom, že když s ní budu mít děti, tak to nebudou žádný děti, ale kříženci, kteří už nikdy nebudou vědět, kam vlastně patří, tak budou psychicky rozdvojeni. A naši vnuci už budou rozčtvrceni, až nakonec, když to takhle udělá každý, z nás nezbude vůbec nic.

Po několika brumlavých dnech se umoudřil a otevřel mi naplno generační paměť. Jednak abych nezapomněl, kam patřím, jednak aby mi dal najevo, že mě uznává za plnoletého. O mé úřední plnoletosti prohlásil, že je to byrokratická fraška a že jako můj nejbližší příbuzný rozhoduje stále ještě on, a ne nějaký stát.

Pak šlo všechno ráz na ráz. Kristýna dala vale svobodárně a nastěhovala se k nám na Sídliště. My jeli na návštěvu k jejím rodičům, její rodiče nám zas na revanš rozhalasili byt a tak to vesele pokračovalo až na radnici a z radnice do porodnice, kde Haničku, kladoucí odpor odbornému úkonu, vyprostili z pelíšku.

Strýc zachmuřeně konstatoval, že holka je taky dítě, a zanedlouho se proměnil v rozjásaného rozněžnělého strejdu, který se přímo pral o to, aby toho našeho křížence mohl vozit v kočárku a dělat na něho opičky a zahrnovat ho drobnými a méně drobnými pozornostmi, což jsme mu měli mnohdy i za zlé. Abych však byl upřímný, musím přiznat, že ji zahrnoval i takovými zvláštními

pozornostmi, které pro ni byly bezvýznamné, ale nám v rodinném rozpočtu značně pomohly. Jinak neopomínal vždy při vhodné příležitosti připomenout, že jsme cvoci, když plodíme děti do takové doby.

Když byly Haničce dva roky, odešel a už se nevrátil.

Ted' by se nasmál. Vlastně ani ne. Možná by tomu dokázal rozumně zabránit. Potíží je v tom, že všechno začalo až po jeho smrti.

Hance táhlo na pátý rok a nakreslila slunce. Jako všechna dětská sluníčka i ono se usmívalo na modré obloze a vesele pouličilo kukadla na rozkvetlý svět. Vítr mu šepotal o dalekých krajích a ono naslouchalo, protože mělo uši. „Ale Hančí, vždyť sluníčko uši nemá!“ povídám a hladím ji po zrzavých vláscích.

„Dneska je má!“ dostal jsem odpověď a dál jsem se radši nepřel. Pusů a očí ostatně taky nemá. Hanka si mě dál nevšímala, povysunula špičku jazyka a kreslila si nějakou zlatovlasou princeznu, ale tak ušatou, že ani ty dlouhé vlasy jí nebyly nic platné. Podobala se jí. Podíval jsem se na slunce. Erupce jako hrom. No radost pohledět. Takhle to tedy začalo.

Ted' je slunce klidné. Usadilo se mi v zádech a je mu tam dobře. Zdá se, že Hanka ve strži usíná. Dětem neškodí, když si mohou přes den trochu zdřímnout. Ale dostaňte je do postele. Přitom ve školce chodila po obědě na lehátko a ani jí to nepřišlo. Ano, pokračovalo to vlastně ve školce.

Bylo mi jít na rodičovskou schůzku, Kristýna by tam nešla ani za nic. „Já bych se z těch slepic zbláznila,“ říkala vždycky. A tak jsem chodil já do společnosti maminek kvokajících o svých Honzíčcích, Mirečcích, Jarmilkách a Žanetkách. Paní ředitelka měla při oné schůzce jako vždycky nesouvislou řeč, až mě opět přepadaly obavy, komu to jen svěřujeme dědice svých genů. Její projevy jsou takového rázu, že kdybyste je zapsali, tak vás každý nařkne

z přehánění: Milí tatínkové a maminky! Vaše děti budou chodit na plavání, plavat se tam sice nenaučí, ale zapomněla jsem vám říci, že musíte napsat prohlášení, které podepíšou oba rodiče, že berete na vědomí, že dítě může přijít k úrazu. To víte, hehe, jsou tam kluzké dlaždičky. Běháme po nich, poskakujeme, protože je tam zima, dítě uklouzne a hned je zlomená nožička nebo ručička. Hehehe, zatím se nám to naštěstí ještě nestalo. Ono je dobré dát dítě pojistit, ty peníze se potom vždycky hodí, což mi připomíná, že potřebujeme šikovného tatínka, který by nám za pět set měsíčně sekal trávu, ale nejdřív by si nějak musel spravit strojek, protože školská správa nám nechce dát nový a taky nám nechce přivést písek na hřiště. Který šikovný tatínek řídí nákladní auto?

Ani Kristýna mi nevěří, ale když jí říkám, ať jde na schůzku místo mě, hned mi ráda uvěří a přenechá mi to potěšení.

Jinak musím přiznat, že pod vedením této paní ředitelky se tam o děti starají skutečně moc dobře a že se jim věnují děsně moc. Na takovou péči by snad rodiče ani neměli nervy. To jsou ty výhody moderního velkopodnikání.

Na závěr schůzky mě na úprku odchytila paní učitelka. Paní učitelky, většinou ještě slečny, jsou jiné než jejich představená. A s paní učitelkou, která je taky ještě slečna, si vždycky rád popovídám. Je mladší než já, což mi dává jakýs takýs pocit rovnováhy sil, a navíc je to docela pohledná ženská.

„Ne, Hanička nezlobí, pane Kolářský, spíš naopak. Je hodná, hezky jí, bystrá je, ale... jak bych vám to řekla... asi takhle... připadá mi, že trochu moc fantazíruje, jestli mi dobře rozumíte.“

„Které dítě nefantazíruje,“ směju se a je mi při tom všelijak.

„To máte pravdu, děti nám taky řeknou ledacos a navymýšlejí si, že byste se divil. Třeba že maminka doma lehává nahatá na

gauči a tatínek zatím pije koňak. Tohle není od Haničky, abyste si nemyslel!“

„Ale možné by to bylo, nemyslíte?“ žertuju.

Paní učitelka zrudla a pokračovala: „Člověk nesmí brát všechno doslova. Včera jste určitě neměli želví polévku s humry. Tak vidíte.“

Dávám se do smíchu. Jednou týdně musím želví polévku a humry mít, kdyby na sůl nebylo, ale to by paní učitelka těžko pochopila. I strýc je musel mít. Proto jsme na tom nikdy nebyli příliš valně. Ale zdraví je zdraví.

„Tak vidíte,“ zasmála se se mnou a vzápětí zvažněla. „Jenže když mi děcko vypráví, že je z nějakých jiných světů, dokonce i jméno si vymyslela, počkejte, jak jen to bylo... Babula, Bibila... tak nějak. A na tom světě žijí trpaslíci hezčí než Křemílek a Vochomůrka, ale ti trpaslíci nejsou jedinými obyvateli, že jsou tam prý jinak lidi jako my, ale mají šest prstů, a že si pro ni jednou přiletí princ v kovovém domečku... Napovídala toho moc. Dávejte na ni, prosím, pozor,“ řekla vřele a měla v té chvíli propastně hluboké oči.

Pokoušel jsem se žertovat a hájil jsem Hanku, že má pravdu, protože skutečně pochází z Babuly nebo Bibily a jednou si pro ni přiletí nějaký ten Bajaja v kovové vile a... Paní učitelka se na mě letmo podívala, jestli si náhodou nedělám legraci, ale já se tvářil tak smrtelně vážně, že sklopila oči a pak se dívala už jen stranou.

A já pochopil, že jsem u ní definitivně propadl. A to mužského vždycky naštvě, protože všechny ženské, pokud za to aspoň kapánek stojí, považuje za svůj potenciální majetek (znáte to: Předně měj důvěru v sebe, že všechny se získati dají, vskutku je všechny získáš, jenom už rozprostři síť) a každý projev despektu z jejich strany je bolestnou ztrátou jedné ovečky z pomyslného nevyčerpa-

telného harému. V mém případě už bylo jedno, jestli mě považovala za blázna nebo poznala pravdu.

Druhý den jsem na holku vyjel, co že to vykládá ve školce za nesmysly a kde je vzala. A ona, že je to pravda, žádný nesmysl, protože my jsme z Bibuly a tady jsme cizí a ona to prostě ví.

„Tak to aspoň neříkej před maminkou,“ povídám, abych zabránil nejhoršímu, jenže jako na potvoru Kristýna zrovna vyleze z kuchyně a ptá se, co jí nemá říkat.

„Tatínek říkal, že ti nemám říkat, že jsme z Bibuly.“

Kristýna po mně šlehla pohledem a ucedila:

„To jsou ty tvoje pitomý pohádky. Kdybys jí radši předčítal něco od Němcový.“ Křivdila mi. Pohádky o Bibule jsem Hance nikdy nevyprávěl. Ani generační paměť jsem jí neotvíral. To jsou zkrátka ti kříženci...

„Ale mami, my jsme vážně z Bibuly,“ upozorňovala na sebe Hanka. „Protože jsme jiní. Ostatní děti mají doma video, televizi, mají chalupu, auták a my nemáme nic. A taky vždycky stojíme v autobusu...“

„To přece nic neznamená,“ skočil jsem jí do řeči. „Video nemáme, protože je nechceme, chalupu nemáme, protože jezdíme k dědečkovi a babičce, a auto nemáme... no, protože na něj nemáme...“ Pět dní pracujeme, dva dny si hrajeme na odpočinek, ctíme své předky, nezabýváme, nekrademe, nevydáváme křivého svědectví, nedychtíme po majetku ani partneru svého bližního, dodal jsem v duchu.

„Já si myslím, že by to stačilo,“ zasáhla Kristýna. „Ty si, Haničko, uklid' hračky a ty,“ obrátila se na mě, „pojď škrábat brambory.“

V kuchyni se usmála. „Možná jste oba skutečně z Bimbaly, když se podívám na ta vaše špičatá ušiska...“ A poodhrnula mi vlasy a štípla mě do lalůčku.

„Nech si ty fóry,“ utrhl jsem se.

„Tak promiňte, vážený pane, a zde máte škrabku.“

„Neměli bychom s ní zajít k psychologovi?“ ponoukám ji pokrytecky nad zaslupkovaným stolem a líčím, co se dalo na rodičovské schůzce.

„A udělej z ní za čas magora,“ odsekla Kristýna. „Jak se dostaneš doktorům do ruky, už se z toho nevyhrabeš. Jako bys to nevěděl.“

Na doktory jsme od jisté doby nedali. Když byl Haničce necelý rok, zdolala šprdlinky u postýlky a vzala to hlavou o podlahu. Byli jsme ještě úplní rodičovští bažanti a vyjevení až na půdu. Přes známou lékařku jsme dostali doporučení na jednoho jejího známého – specialistu. Pan docent vzal flašku se samozřejmostí bytového referenta a jal se holku otukávat kladívkem. „Vaše dcera je trochu retardovaná, není to nijak vážné, ale časem by se to mohlo gradovat, byla by v kolektivu nešťastná. Měl by ji prohlédnout kolega Sláma, napíšu vám doporučení.“ Před klinikou jsem doporučení hodil do kanálu. Krátce nato jsme se zbavili i všech příruček a žili jsme si víceméně šťastně. Není vám taky někdy záhadou, jak vás rodiče mohli vychovat bez těch nových závratných poznatků pediatrie, pedagogiky, psychologie a kdoví čeho ještě?

Po večeři jsem si to s Haničkou rozdál ve skládání kostky a jako obyčejně prohrál. Tohle nám neměl Rubik dělat – vrhnout na trh bibulanskou hračku je podraz a zvlášť tady na Zemi, kde odjakživa platí, že rodiče jsou vždycky chytřejší než děti. Tedy aspoň do určitého věku. O Bibule jsme mlčeli. A mlčeli jsme o ní několik let.

Každý pátek se couráme vlakem ke Kristýniným rodičům do kraje lesů, bludných balvanů, nepropustných houštin, rákosí a rašelinišť s mastnými skvrnami. Je to vděčný kout země pro desetiletého kluka, aby si dotvořil a přehrál nějaký ten dobrodružný příběh a jako stroj času, bude-li ovšem ochoten, vrátil svého tátu

do oněch báječných let, kdy se vracíval večer domů s odřenými lokty a koleny, potrháný, špinavý, hladový a šťastný. Jenže já mám dceru a potíže s ní.

V tom kraji je vesnička, která se topí mezi vlhkými loukami a kamenitými políčky, kolem nichž s výhružným a temným pohledem vyčkávají lesní zástupové, stále si brousící zuby na životní prostor, o něž je před staletími připravili první osadníci. Topí se, ale dosud neutonula, protože jehličí v lese nezadržitelně rezne a protože se do ní svažuje tepénka silnice končící dole u požární nádrže a degradující v obyčejnou cestu posypanou roztřískanými cihlami. Centrem toho shluku necelých třiceti čísel je kostelík na spadnutí, kolem něhož divočí starý, již nepoužívaný hřbitov, obehnaný kamennou zdí, z níž už kterási chytrá hlava, zřejmě táž, která posypala cestu zbytky cihel, ubrala kameny na chodníček a skalku. Kolem zdi bují obrovské kaštiny málem přerůstající i samotnou věž. Spodní větve mají surově amputovány, bránily v otáčení pojízdné prodejně. Kostel je ostrůvkem ve vsi a ves ostrůvkem v lesích. Její jméno zůstává náhodnému návštěvníku utajeno, protože tabule s názvem se povaluje v příkopě a obrůstá ostružiním. A v sousední vesnici – jinudy než přes ni sem silnice nevede – chybí ukazatel.

A v té vesničce mají Kristýnini rodiče domek, pár slepic a králíků a záhumenek s brambory. A protože domek to je jako nic, a navíc barabizna, kousek jsme ho přistavili. Když bylo skoro hotovo, když stačilo v přístavku položit betonovou podlahu, napadlo mě, že by pod ním mohl být docela pěkný kryt. Kryt proto, že nedaleko se nastěhovala raketová základna, jejíž stavbu tchán uvítal, neboť původně se povídalo cosi o letišti a letišťě, to je neustálý kravál, kdežto rakety vyletí jenom jednou. Letiště pak stejně postavili o kus dál. Kryt se může hodit a prozatím poslouží jako sklep. Stačí jen vykopat, vykolečkovat a nějak ztratit v terénu takových třicet

kubíků jílu a bude krýtek jako z alabastru. Tedy i proto tam jezdíme každý víkend.

Prokopal jsem soboty a neděle. Připadal jsem si už jako Paul Newman alias frajer Luke, když mu ostatní muklové zpívali The Midnight's Special. Mně nikdo nezpíval. To byste neřekli, co je v zemi vzpurného jílu.

I včera mě při této práci zastihl večer. Chodí na nás od lesa, tam je nejdřív, a spolu s ním šturmuji myriády a myriády mrňavých nepříjemných mušek, zahánějících nás pod střechu. Bělavými žilkami v jílové stěně zvolna sákla voda a rozbahňovala dno. Krumpáč byl už jako ze zlata a odrážel se od jílu jako od gumy. Pivo ztrácelo na chuti, na práci už nebylo pomalu ani vidět, cigareta se mi lepila na rty, v očích jsem měl sůl a říkal si, že bych z té hlíny mohl něco uplácat, třeba nějakého adámka, pak mu vyjmout žebro, aby se tu mezi námi obry necítil tak sám.

Kristýnino zavolání přišlo jako na zavanou. Už jsem měl akorát dost. Že prý se mám jít na něco podívat, ale rychle. Vydrápal jsem se ven a Kristýna křičela:

„Není to ufo?“

Zde musím poznamenat, že mám sice fajn ženskou, ale přece jen poněkud realistickou. Je to dáno ženským nedostatkem času, za což mohou poděkovat průkopnickému úsilí prababiček v modrých punčochách. Když jsem ji vytáhl na Blízká setkání třetího druhu, řekla mi, že netušila, jak jsem infantilní.

Kristýna ukazovala na severovýchodní oblohu, odkud se obvykle vynořují řvoucí okřídlené benzínožravé bestie. Asi třicet stupňů nad obzorem dva stupně vlevo od triangulačního bodu – tedy kóta 481 prst vlevo, jak by řekl major Kucmaš, co nás měl na vojně v parádě, – se stříbřitě lesklo bibulanské mezihvězdné plavidlo.

Lesklo se a stálo na místě ve slunečním zívání. Občas nám tak nabízejí návrat. Nezájem. Nechytačka.

Kristýna bohužel svolala všechny. Pro pozemšťany je to stále ještě senzace.

Tchán vylezl z dílničky u dřevníku. Tchyně přiběhla od králíků. Pratchyně, tedy babička, se přišourala o holi z kuchyně.

Hanička seděla na třešňovém pařezu, ani nedutala.

První zareagoval tchán. A rozumně.

„To bude asi nějaký balón,“ podotkl suše a šel zase po svých.

„Ale je krásnej. Ten je krásnej!“ povzdychla si tchyně a vrátila se ke králíkům.

„A jak pěkně svítí!“ žasla babička a sedla si na schody.

„Co je to podle tebe?“ zeptala se Kristýna, položila mi ruku na rameno a nespouštěla oči z obzoru.

„Táta má asi pravdu. Atmosférický balón nebo je to odražený slunce nebo něco pouštěj vojáci,“ zavrčel jsem. Bylo mi to nepřijemné, třebaže se Kristýnka o mě opírala a byla tak krásně měkká a hřejivá.

„Ale že jsme to ještě nikdy neviděli...“ špitla Kristýnka.

My jsme toho ještě neviděli, pomyslel jsem si.

Hanička mlčela a dívala se a já moc dobře věděl, že ví. Oči jí zářily jako ta věc na nebi a v tvářích jí dohořovalo slunce. Možná že viděla nějaký skvostný hrad celý z kovu, v němž v dlouhých šatech s vlečkou šustí mezi trpaslíky, proti nimž jsou Křemílek s Vocho-můrkou obyčejní utrínosové. Kdo může vědět, co všechno si vytvoří podvojná fantazie toho našeho křížence.

„Haničko, co je to?“ ptala se jí Kristýna, jako se dospělí ptávají, aniž by očekávali přesnou odpověď, jen tak.

„Nevím, mami, je to moc daleko,“ řekla Hanka mazaně.

Ruka, která tak měkce spočívala na mém rameni, sklouzla a Kristýna přistoupila k Haničce. Pohladila ji, pak vzala konev a odešla kropit záhony.

Hanička vstala a přitulila se ke mně.

„Tati, na co čekáš? Pojď, půjdeme jim naproti.“

„Vždyť je to jen balón,“ snažil jsem se jí lhát do posledního dechu a v hlavě mi tancoval obraz rozeklaných skal Xozyanu, temně se rýsujících proti stříbrným kotoučům Malé a Velké Zizuly. Jako bych cítil natrpklou vůni kvetoucích šenovníků, které jsem nikdy žádné ženě nemohl natrhat, a slyšel klokotání pestrobarevných, věčně rozčepýřených bloužků. Jako bych slyšel hudbu, jako by tančily natrpkle vonící dívky a třepotaly šesti prsty. Jako bych viděl nešťastníky připojené ke strojům a povzbuzované k ustavičné práci alabakou a jinými drogami, dokud nepadnou, aby byli spáleni a na jejich místa přišli jiní. Jako bych viděl trpaslíky geraje, jak prchají před pronásledovateli. Jak ty kratičké nožičky nestačí. Jak geraje potom v kyselině... Zatracená generační paměť.

„Tak pojď, tati...“ tahala mě Hanka za kapsu montérek. „Ty přece víš, že to žádný balón není. A tady bude válka. Musíme pryč.“

„Je to balón,“ řekl jsem pevně a dodal jsem: „A žádná válka nebude. Jdi spát, hybaj.“

„A bude, abys věděl! Říkali nám to ve škole,“ řekla umíněně, začala nabírat moldánky a najednou se rozběhla. Jenže zamčená branka se jí postavila do cesty a drátěné pletivo plotu rozpráhlo ruce. Hanička cloumala brankou, drápala se na ni jako lapené zvířátko, hubené paže však neměly ještě dost síly. Lapali jsme ji přesnadno a ženské ji šly uložit. „Já vám to říkám furt,“ slyšel jsem tchyni, „to dítě nemůže běhat celej den na sluníčku jen tak s holou hlavou...“

Vplakala se do spánku.

A co vy, pozemšťané! říkal jsem si a vrtěl hlavou.

Ale co jsem vlastně já? Napadlo mě za chvíli. Protože já si jen zapálil, já si jen otevřel pivo. Dřepěl jsem na schůdcích přede dveřmi, ucucával z láhve a koukal se na stále temnější oblohu. Zaburácely stíhačky. To jim to trvalo! Hluk zaplavil večerní ticho, rozséval se jako voda z převrženého kbelíku a pomalu se vsakoval do kraje. Podivný úkaz na severovýchodě pochopitelně nečekal. Modř tmavla a tmavla a začaly z ní vykukovat zvědavé kmotry planety a zářit vzdálené skoro nedostupné krasavice hvězdy. A na mě teprve teď padl smutek. Těžký a lepkavý jako rozmáčený jíl. A co když má Hanka pravdu? Je tady náš domov nebo ne? Vždyť ani pozemšťanům na něm příliš nezáleží. Copak by se jinak mohlo tolik lidí živit mírem?

Ráno pak bylo opět jasné a modré jako předešlý den a připomínalo jitra ve Středomoří. I hojná rosa slibovala pěkný den, což mě příliš nezajímalo, já musel do krytu, když jsem s ním už jednou začal.

„Pohlídej Hanku. My jedem do města pro maso,“ zavolala Kristýna.

„Kde je teď?“

„Na písku. Tak ahoj!“

Tchán nastartoval svou rachotinu a byli pryč všichni čtyři.

Když jsem nakopal dost jílu a chystal se házet do kolečka, zjistil jsem, že kolečko nade mnou na fošně nestojí, protože jsem ho včera večer zapomněl někde za plotem. Zároveň se dostavila první ranní žízeň.

Vylezl jsem na svět a mžoural do dne. Vážně, obloha jako na Azurovém pobřeží. Ale kde je Hanka? Na písku není... V domě není... Nekaká? Nekaká. Hanko! Hančí! Ježíš, to bude zas průser. Jednou v životě člověk po tobě něco chce a ty... Tobě tak svěřit dítě!

A už metelím po silnici ke kostelu. Už probíhám kolem zasviněné požární nádrže. Už klopýtám na cestě v narudlé drti. Však já

vím, kde by mohla být. Pot mě pálí do očí a suché smrkové větévky mi drásají obličej. U rozpadlého trouchnivějícího triangulačního bodu popadám dech a rozhlížím se a volám ji jako šílený, dokud si nevzpomenu na nedalekou romantickou travnatou strž, o níž jsem se domníval, že ji známe pouze dva, Kristýna a já.

A mám ji. Už mi neuteče.

Sedí se mi tady dobře. Slunce mi hladí záda a někde za mnou oťukává datel borovici, je jich tady plno. Rád bych se na něj podíval, ale nechci se moc hýbat, abych neuvolnil kamínky, které by několika skoky dosáhly dna strže a předčasně Hance prozradily, co už stejně ví – že nikam neutekla. Nad strží se nafukuje přežraný bílý oblak, tak napucnutý, že se nemůže ani hnout. Nebe je jinak stále čisté.

Zřejmě usnula. Jen ať si trochu zdřímne, je čas. Tady je ale soušek! Být jen trochu blíž, vyrazím sem s dvoukolákem a zásobím se na celou zimu. Jsem úplně blázen do toho zlověstného praskotu, když se strom začne naklánět do směru, který jsem mu řezem předurčil. A pak to prohučení mezi ostatními stromy, ten třesk lámaných větví, ten tupý úder o zem a to ticho – jen smítka a jehličí se snášejí k zemi, tak němě a pomalu jako bachraté sněhové vločky.

Až se probudí, snad s ní bude řeč. Budu jí muset říct, že naši předkové sem utekli, protože Bibula byla na pokraji sebevraždy. I jinak to tam stálo za draka. Naším předkům se zde líbilo. Země byla pro ně učiněný ráj v porovnání s Bibulou. Směšné mory a cholery, válčičky vedené tak primitivně, až žasli. Jenže čas pracuje často i proti nám. Země se přiblížila úrovni Bibuly, ale nezničí se, jako se nezničila Bibula. A mně se nechce pryč. Za prvé – Kristýna by nešla a ji neopustím. Za druhé – docela se mi tady líbí. A za třetí – útěk není řešení. Spíš bychom se měli nějak postarat o to, aby ta hysterie

přešla. Možná by stačilo nebrat ji na vědomí. Nebo pár facek, to prý na hysterii platí. Třeba nám pomohou i pozemšťané.

Tak nějak to Hance povím. Pak ji vezmu za ruku a řeknu: Pojd', musíme domů, máma by měla starost.

1985

Optimista

Představte si místnost. Už to máte? Tak si k tomu přimyslete ještě pět krát pět metrů a bez oken. To je, co? Kovral barvy modří svini-brodské. Hned vlevo u dveří stojí v koutě gong, k němu přiřetězena filcovaná palička, aby ji nikdo neukrad. Moje pracoviště. Proti dveřím stůl, na něm mikrofon a láhev sodovky, popelník a scénář. To je zas Mánino pracoviště. Bez ní má práce nemá smysl a naopak. My se totiž, jak se říká, tvůrčím způsobem doplňujeme.

Máňa je osamělá čtyřicátnice, už dávno odbarvená blondýna se zahnědlýma kořínkama vlasů. Z hlavy jí zkrátka vyrůstá měď a plaší to zlato a žene ho před sebou, a když už to zlato neví kudy kam, uniká kamsi do zakouřena naší pracovny.

Dneska jsem tady dřív než ona. Sedám si za její stůl a zapaluju si. Kouřím, sedím, celou směnu budu stát.

Když jitřně dokašlu, svlíknu se do nátělníku, protože bude hic a pak na to nebude čas. Každý náš den je rasovina. My totiž děláme čas.

Vlítne dovnitř, odhodí pršáček na věšák, v chůzi si prohrábne vlasy, stáhne si svetr na zadek, dosedne jím na zahřátou židli, zapálí si. To je fofr, to je fofr, povídá.

Tak co, Máño, začnem? ptám se dychtivě a v jejích očích jsem asi jenom padesátiletý mužíček s prořidlýma, dozadu sčesanýma vlasama už ocelový barvy, v hnědejch kalhotách a pomačkaným nátělníku, co by moh bejt bělejší. Vsakuju kouř do propadlýho hrudníčku a zatahuju břicho. Teď jsem drobněj padesátník s interesantně prošedivělejma skráněma. Beru filcovanou paličku.

Máňa neodpoví. Zmučeně se přisune ke stolu, otevře ohmatanej scénář, nalistuje příslušnou stránku. Občas mám pocit, že bysem to už mohla říkat zpaměti, povzdechne si a zapne mikrofon. Hned ho zas vypne, protože se musí napít. Napije se rovnou z flašky, zapne mikrofon, přiloží prst na první řádek a lhostejným hlasem – co by po ní taky mohli za ty prachy chtít, ne? – praví:

Gong oznámí šest hodin přesně.

Už nejsem pan Fafejta. Jsem Gong. Mrknu na ni a udeřím.

Udeřil jsem pěkně. Elegantně. Vyloudil jsem decentní, takovej přímo komorní zvuk. Máňa se na mě uznale podívá, a dokonce se usměje. Jenom nakrátko, protože hned jede dál:

Gong oznámí šest hodin deset sekund.

Co kdyby tak jednou řekla, že pan Fafejta úderem na gong oznámí...

Gong oznámí šest hodin dvacet sekund.

A co třeba takhle: Pan Fafejta vám oznámí šest hodin dva...

Gong oznámí šest hodin třicet sekund.

Já se snad ani v myšlenkách nevyjádřím. To je kvalt! Jenom jestli mě už taky nepovažuje za ňákej gong...

Gong oznámí šest hodin čtyřicet sekund.

Taky by mohla říct, že Venca vám teď vodbouchne...

Gong oznámí šest hodin padesát sekund.

Kdepak, jsem Gong a mydlím do zlatýho kotouče paličkou, jednou rukou přidržuju řetěz, aby nechrástil, ale ten tam musí bejt, co kdyby tu paličku chtěl někdo votočit...

Gong oznámí šest hodin jednu minutu přesně.

Oznamuju.

To je makačka, co? Ale nelitujte mě. Máňa se na mě usmála! Takže přece jen mám nějakou šanci. Víte, já ji mám rád a hluboce si vážím její práce. Jen považte, vosum hodin denně maximálního

soustředění! Prst jí nesmí sjet z řádku, jinak... Je to holt odpovědnost. Taky na to má maturitu. Kdežto já, to je jenom těch dva tisíce vosum set a něco buchů.

Gong oznámí šest hodin jednu minutu deset sekund.

Někdo má v hrdle zlato, Maruška čas. To jí musím říct, to je dobrý.

Gong oznámí šest hodin jednu minutu dvacet sekund.

Věřím, že budoucnost je naše. Pokrok se nedá zastavit. Nás dva jednou nahradí stroje. Třeba v takovém Žaponsku se na tom už dělá. Na jejím místě vidím figurínu, v ní je nějak zabudovaný něco, co dovede číst a mluvit, nebo to má celej scénář v sobě a jenom mluví, jako by ho umělo z paměti.

Gong oznámí šest hodin jednu minutu třicet sekund:

A ta figurína je nějakým táhlem propojená s panákem, a vždycky když dořekne čas, zatáhne a panák bouchne. Ale pokrok...

Gong oznámí šest hodin jednu minutu čtyřicet sekund.

... pude dál. To mě napadaj mnohem fantastičtější věci. Třeba by ta figurína mohla bouchat sama. To by se i ušetřilo. Snad se toho ještě dožijem a my dva s Máňou budem dělat něco jinýho a budem si moct spolu konečně kloudně promluvit.

Gong oznámí šest hodin jednu minutu padesát sekund.

Maruško, povídám jí, někdo má v hrdle hrdlo, ale vy máte v čase čas. Asi jsem to splet, ale ona zrudne a usměje se. Moc hezky se usměje. A dívá se mi do očí.

Gong oznámí šest hodin jednu minutu padesát sekund.

Asi to vidí taky optimisticky, Maruška moje. Budme všichni optimisty.

Kniha poslední, kteráž slove *Thanatos*

1. Na počátku byl člověk, který panoval nad rybami mořskými, a nad ptactvem nebeským, i nad hovady, a nade vší zemí, i nad všelikým zeměplazem hýbajícím se na zemi.

2. I bylo světlo.

3. Země pak byla nesličná a pustá, a tma byla nad propastí, a zlo vznášelo se nad vodami...

1985

KNIHA ČTVRTÁ

KORESPONDENCE

Cena za cenu za cenou

... a vypisujeme zcela regulérně literární soutěž o STŘÍBŘITĚ LESKLÝ HALMOCHRON, a jak už sama cena napovídá, podmínkou je povídka s tématem cestování v čase. Normalizovaný strojepis s jednou kopií do rozsahu 10 stran zasílejte do konce září na adresu: Karel Borovička, Nepomucká 15, 317 04 Plzeň...

V Praze dne 28. října 1984

Ahoj Karle,

ještě jednou Ti chci poděkovat. Ten stříbřitě lesklý halmo-chron mi skutečně udělal radost. Chyběl mi do sbírky. Vítězství v Tvé soutěži mě vážně překvapilo, i když jsem s ním v skrytu duše tak trochu počítal: jsme přece kamarádi. A bažil jsem po něm převelice. V naší rodině totiž není větší radosti (snad krom Vánoc), než když se odněkud vrátím, a navíc přitáhnu nějakou cenu. Děti tleskají ručičkami, žena se usmívá a říká: „Táto, kam ten krám dáš? Doufám, že do komory!“ A pak bývá teplá večere.

Musím Ti vylíčit, co se dělo pak, protože ruch Miniconu 84 nás roztrhl. Příliš ses dal, Karle, strhnout primitivními počítačovými hrami, kterých by sis mohl užít dosyta na kterékoli pouti, a přednáškou o vědeckofantastických kreslených seriálech s diapozitivy, jejichž prostota zajisté oblažovala Tvou dobrotivou duši.

Jak dobře víš, předávání ceny mě vytrhlo od skromného oběda v milé společnosti profesionálních autorů science

fiction nenuceně konverzujících s plnými ústy o sexuálních vrazech. Když jsem se vrátil ke stolu a k vychladlému popraskanému páрку, bavili se zrovna o elektronice a halmochronu nevěnovali nijak zvláštní pozornost, pominu-li skutečnost, že spisovatel Synovec se podrbal ramínkem na zádech, a sledován blyštěním brýlí spisovatele Bílého, halmochron zapojil do sítě. Neblikal, nebzučel, nedělal zhola nic. A tak mi ho nechali.

Mrzuté bylo, že se na Miniconu nesmělo kouřit a k pití se nabízely pouze limonády. Kolem páté hodiny nás to přestalo na rozdíl od Tebe bavit a s manželi Železnákovými jsme odjeli do civilizace.

Proklínal jsem Tě a srdečně Tě nenáviděl. Krabice s halmochronem byla neforemná (přesto dík, bude se nám teď hodit na staré boty, které povežeme na chalupu na spálení), překážela v chůzi a kdekdo se na mě koukal. Byl bych ji rád někde odložil, ale bál jsem se, že halmochron bez obalu vzbudí ještě větší pozornost, a pak jsem měl strach, že odložením krabice na chodníku se mohu kvalifikovat jako domnělý terorista. Jistě si to dokážeš představit, když jsi tu krabici vlácel až z Plzně. Nálepka na ní přitom tolik slibovala:

Kiskörösi kadarka palackozták a borköv alapítö szövetkzetei kiskörös, alkohol 11–12.5 tf%, cukor 10–20 g/l. Chutná moc ke kuřeti na soli.

Ivo Železnák se mě ptal, kam že s tím chci cestovat, a když jsem mu řekl, že halmochron funguje v rozsahu plus minus 10 let, zlomyslně se po krátkém propočtu zachechtal.

V restauraci U Kazdů si jeho žena Jitka všimla, že u halmochronu chybí klika, třebaže je v návodu uvedena. Tento šlendrián z Tvé strany jí zřejmě musel ležet v hlavě, protože

ještě dlouho poté, v restauraci U Medvídků, se ptala svého chotě, zda má Borovičkovi vyhovět a sehnat mu tu prémii edice Klíč, o kterou tolik škemral, když z něho Ivo mámil dluh Kč 19.50 za lístky do kina. Ivovi to bylo upřímně jedno, protože se stále ještě radoval ze znovuzískaných devatenácti padesáti a z dvacetikoruny, kterou vydělal nepřehlednými machinacemi mezi svou a Jitčinou peněženkou, když se Ti snažil vrátit na stovku. Tak jsem se za Tebe přimluvil já, protože ty čocky halmochronu jdou nastavit i ručně.

Cestou domů jsem v metru potkal jednoho známého. „Co to neseš za blbost?“ zeptal se a já mu dal nahlédnout. Smutně pokýval hlavou: „Měl jsem pravdu.“ Další dvě stanice litoval původního obsahu krabice.

Doma jsem halmochron pohodil vedle křesla a zavlažil se sodovkou. Pak jsem si uvařil nechutnou kávu (mně káva ode mě nikdy nechutná), zapálil startku a rozložil si pasiáns. Ten mi napoprvé nevyšel, a tak jsem si ho dal zvrhle ještě třikrát. Příjemně unaven jsem ulehl s Bobem Shawem a skoro ho dočetl. Spalo se mi dobře.

Při snídani jsem se pustil do podrobnější četby návodu. Zaujaly mě zejména parametry tělesa přenášeného v čase: výška 200 cm, šířka 5 cm, délka 5 cm, hmotnost 8533 g. Přitom jsem přišel na to, že chybí i reflexní hmota, o níž se návod stejně jako o klice rovněž zmiňuje. Teď už mě to mírně a slušně řečeno naštvalo. Pak jsem si ale řekl, že by to mohl být učený název pro to zrcátko uprostřed, jenže to je pouze jedno. Průměr má něco přes 6 cm, takže by mohlo sloužit k umístění přenášeného předmětu.

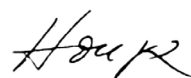
Že s tím já cestovat nemohu, mi bylo hned jasné. Měřím pouze 170 cm. Proto mě napadlo jedno jediné možné využití:

pivo z před 15. 10. 1984! Dalo by se přece naskládat nad sebe do nějaké roury. Vycházíme-li ze skutečnosti, že jedna láhev měří zhruba 23 cm, vešlo by se jich do dvou metrů osm a ještě by zbylo místo na jednu plechovku levnějšího džusu do vodky. Ale pak mě napadlo, jestli to nebude vážit víc než oněch 8533 gramů. Nalil jsem tedy do prázdné láhve od piva vodu a postavil ji na kuchyňskou váhu: 900 gramů. Ke stejnému výsledku bych zřejmě došel i bez plné láhve, stačilo ji zvážit prázdnou a připočíst půl litru. No nic, chybami se učí nejen člověk. Devět set krát osm je sedm tisíc dvě stě. To by bylo v pořádku. Jenže jsem zapomněl na průměr. Krejčovský metr mi ukázal obvod 22,5 cm. Nalistoval jsem v Populární encyklopedii matematiky příslušný vzorec a dosadil: $6,28 r = 225$. Ale co s tím? Co mám vydělit čím? Na tento oříšek jsem vyzrál pomocným vzorcem: $2 r = 4$. Aha! Vyšlo mi pak něco přes 3,5. Krát dvě, to je moc, to je moc, ty zvíře. Nakonec jsem přeměřil dno: 6,5 centimetru. Někam se ztratilo minimálně půl centimetru a s ním i naděje na pivo i na levný džus.

Ptám se Tě – co s takovým křápem?

Zatím končím. Chtěl jsem Ti vlastně jen poděkovat, protože halmochron mi udělal nesmírnou radost.

Zdraví

P. S. Brzo se ozvu, jak jsem s halmochronem pokročil. K něčemu přece být musí!

* * *

V Praze dne 17. října 1993

Ahoj Karle,

nevím, jestli si na mě ještě vzpomínáš a jestli ještě žiješ na staré adrese. Pár let jsem byl jaksi mimo, i když nepříliš daleko od Tebe.

Něco bych od Tebe potřeboval. Ne, nejdřív Ti musím říct, co jsi s tím zatraceným bazmekem způsobil. Měl jsem dost času o tom přemýšlet.

V pondělí ráno, po tom setkání na Miniconu 84, jsem Ti odeslal dopis s poděkováním za halmochron. Vzpomínáš si? Večer přijdu z práce a koukám, že na halmochronu leží lísteček. Vzal jsem ho a na něm bylo: Funguje, blbečku. Je pátek 28. 10. 94. Nevotravuj.

Ježišmarjá, vono to funguje! žasl jsem. V neděli děti z legrace zapnuly halmochron do sítě a já si toho nevšiml. Hned jsem si uvědomil, oč jde. Předně nesmím porušit zákony kauzality. Mé budoucí já mi odpovídá na něco, na co jsem se ptal. Zplodil jsem následující dotaz: Funguje to? Jaké je datum? Pak jsem hvízdnul halmochron deset let do budoucnosti.

Ve středu, to bylo 31. října, jsem přišel lehce podroušený z předávání vědeckých cen, které jsem organizoval (to předávání) a na halmochronu ležel lístek s lakonickou zprávou: Ani se neptej.

Tahle převrácená konverzace mi začala lézt na nervy. Poslal jsem svému budoucímu já návod k použití a dotaz: Jak se vede? A hned na to: Proč?

Pak už to jelo jako po másle.

Nemůžu říct.

Proč?

Kauzalita.

Můžu se tomu nějak vyhnout?

Bacha na Rabase.

Vrtalo mi hlavou, proč bacha zrovna na Rabase. Pro jistotu jsem mu ve čtvrtek nezavolał, i když jsem měl slíbené nějaké magazíny. Ve čtvrtek a v pátek jsem neměl na halmochron čas a přes víkend jsem byl jako obyčejně na chalupě.

V neděli večer se mé budoucí já ozvalo samo.

Potřebuju půjčit prachy.

Kolik?

Pět táců.

To je moc.

Děláš to pro sebe.

A tak jsem mu je poslal. Nejsou to přece ztracené peníze, řekl jsem si. Za pár let, jako bych je našel.

Následující den jsem chtěl po sobě dalších pět tisíc. I ty jsem si, já blbec, poslal a veškeré úspory byly v tahu. Kdybych byl spořil na knížku, třeba by k tomu nebylo došlo. Ale zase jsem tím získal pár zachovalých a prázdných ponožek.

Rabase jsem nevyhledával a život si supěl dál. Den co den, v poledne a k večeru, jsem chodil do antikvariátu a jako na potvoru začali mít zboží, a ne ledajaké. Jenže já byl švorc. Kvůli sobě. Antikvář Tašo je naštěstí rozumný člověk a byl ochoten mi knihy schovávat, dokud nebudu solventní. Jeho kolegyně Pavla a Julie se dokonce nabízely, že mě založí, ale to jsem odmítl, takovou věc já po nich nechci.

Tak to šlo vesele dál, až mi Tašo jednoho dne řekl, že bych ty paperbacky přibližl měl přece jen co nejdřív odkoupit, protože vedoucí se onehdy divil, co se to tam vzadu válí za balík knih a proč nejsou na pultě. Požádal jsem Taša, aby mi

řekl, kolik to dělá. Zašel dozadu, vrátil se a dělalo to něco přes dva tisíce. Slíbil jsem, že zítra to vyřešíme.

Před antikvariátem mě odchytil Rabas. Taky neměl peníze, přesto jsme se nějak zakecali. Vždyť ho znáš.

A najednou bylo šest, já stál uprostřed vlastních nedopalků, Rabas dopodrobna rozebíral nedostatky jednoho překladu a zaměstnanci antikvariátu se trousili zvolna domů. Julie se usmála. Na Pavlu čekal manžel. Tašo mi přátelsky řekl: „Ty jseš tady ještě, ty šílenče?“

Asi ve čtvrt na sedm jsem spatřil paní pokladní, jak míří k podchodu. Nevím, co mě to popadlo. Nechal jsem Rabase Rabasem a hurá za ní.

Tašku jsem jí vytrhl ještě na schodech a mazal pryč. Správně jsem usuzoval, že byla slušná tržba, jak se později zjistilo. Ta ženská se dala do řvaní, jako by jí ty prachy patřily.

Za to, co se stalo pak, jsem vážně nemohl, ale nikdo mi to stejně nevěřil. Jako z udělání byl nablízku esenbák a nadběhl si mě. Křičím na něj: „Uhni, nebo se stane neštěstí!“ Vběhl mi do cesty. Ale já mu nic neudělal. Zřejmě neměl obušek zachycený, ten mu vypadl akorát mezi nohy, esenbák zakopl a vzal to úsměvem přímo do zábradlí. Ale to už mě drželi nějací výrostci. Nebránil jsem se. Jediná polehčující okolnost. Ale chabá. Ten esenbák, jak jsem se později dozvěděl, si vyrazil většinu zubů, pár jich spolykal a dva mu dokonce museli operovat z plic. Mrzelo mě to, protože z toho udělali loupežné přepadení, vyhrožování veřejnému činiteli při výkonu funkce a těžkou újmu na jeho zdraví. Stalo se to 21. listopadu 1984. A mrzelo mě to dost dlouho, když jsem si musel balit Tarase Bulbu.

Konečně jsem venku, ale potřebuju nějaké prachy. Je to trapné. Ale potřebuju fakt na čas založit. Chci totiž napsat báječný román, něco jako Tulák po hvězdách, ale něco jinýho. Bude to bomba, určitě vyhraju zas nějakou cenu, když vidím, co se tak dneska píše. Deset táců by stačilo. Když mi nepomůžeš, musím si poradit nějak sám, škrtů. Dál se nalejvej pivem v tý Tvý Plzni a vymejšlej si další blbinky jako halmochron, ale Praze se vyhni. Mám teď pár bezva kámošů.

Poděkování:

Karlu Jedličkovi za inspiraci

Ivo Železnému za incident s příslušníkem

Pavlu Kosatíkovi za stanovení trestní sazby

Tašovi Andělkovskému za cenné rady antikvární

Nadě Dohnalové za ověření trestní sazby

(říká se tomu trestní sazba?)

84 11 12

Několik odstavců aneb o jedné cestě časem

9. 10. 89

Milý Karle,

poslední týdny měsíce září 1989 znovu a jasně ukázaly, že i když jsem se celé léto zaklínal výroky typu „Karel bude čumět“ a „Karla musím dojmout k slzám“, ve skutečnosti se mi mozek dost zoufale vzpíral všemu, co by vyvolalo Tvůj údiv, natož slzy. Nápady, které mě napadaly, jsem rozhodně odmítal. Některé byly výslovně antiakčildejské, a tak jsem je nakonec dal z toho jinak prázdného náměstí ve své hlavě vyklidit.

Tytéž týdny však zároveň ukázaly, že se musím vymanit z letargie a že čas kvačí stále rychleji, nápad nenápad. Pohyb času se tak začal stále povážlivěji srážet s nehybností mysli, rostlo napětí a začalo mi hrozit nebezpečí otevřené tvůrčí krize.

Takovou krizi si aspoň já nepřeji.

A tu mi chlebodárce nečekaně umožnil cestu strojem času RO 234. Páchlo to v něm jako v dobře zavedené telefonní budce po celé necelé dvě hodiny cesty. Trasu od časiště lemovali pak ve stometrových rozestupech bezpečníci s obušky, vládnět tam Mikuláš s chotí Helenou. Mají zřejmě strach, třebaže podle hesel na veřejných budovách jest epocha Mikulášova zlatou érou temporismu...

... nicméně v tom zlatém čase nemají lidé jako my dohromady co jíst, nějakým zázrakem však žijí dál, zvykli si, protože bezpečníků je tam den co den tolik, co v našem čase ve třetí dekádě osmého měsíce...

... před velvyslanectvími zemí, v nichž čas běží svým během, stojí bezpečníci se samopaly. Před naším s pistolí...

... když se Mikuláš přemísťuje vzduchem, nikdo krom opeřenců a mezinárodních linek v něm nesmí být, ani báječní muži na deltaplánech snášející se ze zlatistých hor do zelených dolin...

... v tom čase mají samozřejmě i muzeum. Celé jedno patro strážené bezpečníky a zřízenkyněmi je velikolepou ódou na Mikuláše a Helenu. Byli jsme jedinými návštěvníky oněch deseti sálů o celkové rozloze bezmála 20 arů a dávali jsme si pozor, abychom chodili každý sám, jinak bychom si vyměňovali dojmy, kterýžto vexl by jistě neunikl bdělým zrakům modročervených bezpečníků. Našli jsme tam všechno a zmáhali se pouze na jedno jediné – ježišmarjá! Byly tam dary občanů toho času i vlád jiných časů. Gobelíny, obrazy, intarzie s nejgeniálnější dvojicí, modely výdobytků těžkého, středního i lehkého průmyslu, kly, ebenové sošky, indiánská čelenka, hollywoodská režisérská křesla, české sklo, míšeňský porcelán, čestné doktoráty a občanství...

... v obchodech samé džemy a kompoty, které nikdo nechce, jeden jediný osamělý salám, který by prý ani kočka nežrala, fronty na něco, nikdo neví na co, ale co kdyby. A věčné přití. Jen slunce si nedalo poručit...

... mají tam náměstí Jednoty, z něho vede třída Vítězství temporismu k Paláci. To vše na ploše, kde ještě před šesti sedmi lety vzkvétala malebná čtvrt. Na třídě Vítězství tem-

porismu pustne na osm tisíc bytů ve stylu, v němž se už pomalu třicet let nestaví. Nejdřív musí citadelu temporismu osídlit Mikuláš, teprve pak se nastěhují jeho dvořané a moc rádi vymění své vily za novostavbové byty se státním nábytkem, v nichž se pod parketami už stačily zabydlet myši. Rádi, moc rádi se nastěhují, chtějí-li i nadále patřit mezi milce. Do této čtvrti je zakázán vjezd, a tak ze stanice metra na náměstí Jednoty putují zamlklí mravenčkové přes kilometr k dalšímu spoji městské hromadné dopravy...

Jenže já tu čtvrt viděl jinak. Palác rovnal se pevnosti, novostavby hradbám. Náměstí stále ještě dýchalo nebeským klidem. Nechtěl bych tam být, až lid bude požadovat, aby čas opět plynul ve svém dlouhém dálném běhu a nikdo už do něj nefušoval.

Rád jsem se vrátil. Dodneška nevím, zda jsem byl v minulosti nebo v budoucnosti.

A tím se dostávám k vlastní gratulaci. 40 let je letos nejen Tobě, jsi o pár dnů mladší než NDR, a doufám, že ty čtyřicátiny oslavíš ještě mohutněji. Ne, že bych Ti nepřál všechno nejlepší a hlavně to zdravíčko, ale já Ti přeji spíš a sobecky i nám všem, mezi něž se taky počítám, aby ona cesta byla cestou do minulosti.

P. S. Těch pět piv, co bych asi tak vypil, nechť za mě vypije Zdeněk. 13. 10. budu popíjet Gambrinus a budu duchem s celou Vaší stolní společností, již tímto srdečně pozdravuji.

A Evě vyříd', že se moc těším na její příspěvek k Tvým narozeninám.

Rozhovor s Honzou Hlavičkou

(místo doslovu)

Milý vítězi!

Z Opavy Tě zdraví neodbytní scifisti. Tentokrát nepožadujeme zápis do památníčku. Redakční rada našeho fanzinu Labyrint se rozhodla vydat speciálku věnovanou Parconu a v té nesmí chybět rozhovor s čerstvým držitelem Mloka.

Takto začínal dopis adresovaný Honzovi Hlavičkovi, který obsahoval šestnáct otázek.

A tady máte odpovědi:

Čteš nebo četl jsi někdy náš fanzin Labyrint?

Loňský speciál. Cestou z Ostravy. Vaše chyba, nesmíte zůstat na lokální úrovni.

Co a kdy tě přivedlo k psaní?

Co... Co vlastně vede člověka ke psaní a co vede člověka třeba k leteckému modelářství? Myslím, že za to nikdo z nás nemůže, je nám to dáno nějak do vínku.

Kdy... Můj první pokus vznikl někdy v šedesátých letech pod dojmem zemětřesení v Alžírsku. Zahnán na kutě jsem před spaním složil básničku, jak lidé z domů utíkají, co se to jen děje, sanitka už houká a Agadir se boří nebo tak nějak, ono se to i rýmovalo. Možná, že bych to někde doma našel, protože otec si onu básničku zapsal a druhý den mi ji přinesl přepsanou na stroji a já měl poprvé v živo-

tě ten báječný pocit vidět svou věc „vytištěnou“. No a pak se nedělo dlouho nic, dokud jsem se v osmé nebo v sedmé? třídě romanticky nezamíloval a ovlivněn Stendhalovou Kartouzou parmskou nezačal psát drobnou a srdceryvnou milostnou lyriku. K poezii jsem pak tíhl i v dalších letech, ovlivněn zejména Jaroslavem Hutkou. Hráli jsme na kytary, skládal jsem balady a protestsongy, pak jsem hlavně překládal, třeba i české lidovky do němčiny, ale hlavně z němčiny (vydávali jsme je za dánský folklór), německá lidová tvořivost je u nás velmi málo známá, a přitom hodně věcí se obsahově i melodicky vyrovná těm krásným starým francouzským písním.

Měli jsme v sedmdesátých letech skupinu Kyselo a hráli jsme cizí folklór ve správném, tedy adekvátním překladu, protože nás štválo, že Rangers, později Plavci, ukradli melodii a na ni napsali nový a pitomý text třeba o tom, že přijíždí cirkus. V základní vojenské službě jsem psal převážně lyriku, uplatnil jsem ji pak v roce ? v jakési soutěži deníku Mladá fronta, Skarlant o tom napsal, že je to prý příslibem do budoucna, dali mi třetí cenu a pět kilo a svět mi ležel u nohou. Půl roku nato mi umřel táta a já najednou zjistil, že nemám co říct. Od té doby jsem už nebásnil. Začal jsem překládat, a to H. Frankeho krátké povídky, podařilo se mi je i udat. Potom byl vyhlášen první Parcon a já se děsně moc chtěl dostat do Pardubic, a tak jsem nějak dokončil tři povídky, se kterými (bylo to asi patnáct stran) jsem se mořil dva roky. Od té doby píšu.

Píšeš jenom SF?

Zatím ano, ale doufám, že se přes SF jednou dopracuji k něčemu, čemu se říká „mainstream“. Jakýsi Číňan kdysi řekl a já to budu citovat silně nepřesně – je snazší nakreslit draka než švestkový květ, protože švestkový květ zná každý. Jsem si vědom, že o skutečném životě vím stále strašně málo, jenom to, co jsem sám prožil, a psát

celý život jenom o sobě, to mi připadá divné. Ale ten únik od SF se mi už začíná projevovat, některé náměty jsem musel násilně připisovat na SF. Zdá se mi, že v SF mohu být upřímnější. V SF mám přece jen nějakou tu naději, že budu čten. Non SF opusy bych psal jenom do šuplíku. Chtěl bych psát mainstreamovou SF, čímž nemyslím uznání i v oficiálních kruzích, ale realistickou SF, realistickou fikci jako protiklad k fiktivnímu realismu, který je kolem nás všude produkován.

Po kolika letech jsi zaznamenal první úspěch?

Těžko říct. Mám pocit, že jsem o úspěch neusiloval, a když přišel, bral jsem ho jako ocenění, měl jsem z něho radost, bral jsem ho jako nalezenou desetikorunu. Úspěch byl pro mě třeba v tom, že mi někdy v roce 69 nebo 70 otiskli báseň v Divokém víně, neúspěch byl, když mi druhou vrátili, a ještě mi opravili chybu ve slově myriády, které jsem napsal jako miriády. Úspěch byl, když jsem měl ideologický průšvih na vysoké škole kvůli jedné písničce, přičemž Pepa Nos, který byl o rok výš (nebo o dva?) a který psal mnohem divočejší texty, průšvih neměl – nad ním už zlomili hůl. Za úspěch se dá považovat i ta Mladá fronta, první Parcon...

Jaký je tvůj největší literární úspěch (mimo Mloka)?

Úspěchem zřejmě myslíte úspěch veřejně proklamovaný, oceněný ať morálně, či materiálně. V tom případě by to byl díky oné veřejné proklamaci Mlok. Jinak nevím... Za úspěch jsem považoval, když mi ve francouzském Antaresu vyšel překlad povídky Turista. Překládali jsme do franštiny spolu s ženou a pak jsme byli mile překvapeni relativně malým počtem chyb. Byl to fajn pocit.

Co pro tebe znamená Mlok?

Bude to znít kacírsky, ale teď už nic. Získal jsem ho v době, kdy už mi byl lhostejný. No, radost jsem měl, to ne že ne, ale mnohem větší radost bych měl třeba před pěti lety. Touhy se nám splňují, když o ně již neusilujeme. Nějak mi to začalo být jedno, jestli dostanu tu či onu cenu, jestli vyjdu nebo nevyjdu, psaní mě prostě baví, i když vyhledávám jakoukoli příležitost, abych psát nemusel, abych se mohl vymluvit, že prostě psát nemohu, a tím zakryl sám před sebou, že mi to prostě nejde, že nevím, jak dál. Když o nic neusilujete, může na vás méně lidí. Nemusíte se tolik podvolovat. Špatně. Když usilujete jen pro radost z práce, je vám jedno, jestli bude honorována, pak na vás nemohou, potom nemusíte škrtat a přepisovat, potom se nemusíte hrbít před vrchností, abyste postoupili v žebříčku víc, abyste dostali vedoucí místo, abyste vyjeli na zahraniční tuzexovou expertízu atp. Chce to jen mít svůj mikrokosmos, o kterém mluvil už Jarda Hutka.

Věděl jsi před vyhlášením výsledků, že jsi získal Mloka?

Věděl. Ale nikdo mi to výslovně neřekl. Můžete to brát jako ESP i jako dedukci. Když vám jeden na ulici gratuluje k povídce, když vám k ní pak gratuluje druhý a třetí říká, že je fajn, ale že by to napsal jinak, a když to jsou všechno porotci... Když přijedete do Olomouce a lidi s vámi mluví stále o té samé povídce a mají na ni nejrozumnější názory (i negativní), zatímco v minulých letech takové debaty o mých povídkách neprobíhaly... A pak už to bezpečně víte předem v oné minutě po předání druhé ceny. U Hlavou proti vzduchu mám radost, že jsem se zřejmě do něčeho trefil. Měl jsem strach, že bude přijata nepříznivě, že nebude uznána jako SF, ale už jsem nechtěl psát jenom hříčky. Všechny výtky proti ní беру a souhlasím s nimi, jenže potom by to byl román. Samotného by mě víc zajímaly

ony dozorčí ženštiny, víc by mě zajímal tlustý chlapeček a mnohé jiné. Za tu povídku může Pavel Kosatík, on mě vyprovokoval, abych napsal dlouhou „kládu“ do připravované sbírky povídek.

Dočkáme se v dohledné době tvé povídkové knížky?

Co je to dohledná doba? Snad ano. Snad v Československém spisovateli, ale určitě dřív v sebraném vydání mých povídek, které připravuje Zdeněk Rampas. Zde bude úplně všechno, od póvlu až po to, co se oceňovalo, třebaže mám na všechny pohled poněkud shovívavý, jsem si příliš vědom jejich slabin. Ale pro začínající autory to může být vzpruha, povzbuzení jejich sebevědomí. „Vždyť takovouhle kravinu dovedu napsat taky“. Teď odbočuji, ale napadá mě někdy otázka, zda by úplně nový autor, kdyby použil nějakou moji povídku, dostal jedno z prvních pěti míst. Říkám si, jestli to není jako ve škole – jakmile si jednou uděláš reklamu, tak se s tebou vleče, ať negativní či pozitivní.

O objektivnosti – špatně – o anonymitě Parconu nemůže být řeč. To přiznal konečně už Ivo Železný v jednom rozhovoru pro Zápisník, že autoři se dají poznat už podle stylu. Kdyby jen podle stylu. Já píšu stále o určitém okruhu postav, takže porotní veterán si pamatuje jména jako Rumplbrecht nebo Bokvas. Nedělám to kvůli ovlivňování poroty. Já o nich musím psát, protože se v nich stále musím rozebírat, protože se mi vyvíjejí a doplňují a uceluje se mi pohled na ně. Někdo může namítnout, že by stačilo změnit jména, ale já nechci. Kdyby se Bokvas jmenoval Tykve, přestane být pro mě Bokvasem. Navrhoval bych jisté změny. Kdo má Mloka nebo kdo se umístil na prvních třech místech, nechť postoupí do jiné kategorie spolu s profíky. Ale to je vlastně taky blbost. Nechme to.

Kdybys vydal knihu a mohl si vybrat ilustrátora, který by to byl?

Nemám přehled ve výtvarném umění. Přesněji řečeno – vůbec se v něm nevyznám a nerozumím mu. Rozhodně bych nechtěl Káju Saudka (necht to nebere osobně, prostě si myslím, že by se k mým povídkám nehodil). Stejný případ by byl s Renčínem, Slívou, Jiránkem. Tuto čtveřici mám rád, ale nepasuje dohromady. Rampasovu edici mi má ilustrovat Inka Jelínková, proč ne, možná to neví, ale rukou připomíná enderáka Hanse Tichu, měla by se na něj někdy podívat. Ne, já výtvarnému umění nerozumím. Možná bych použil kreseb svých dětí. Aspoň by ty prachy zůstaly v rodině.

Ted' vážně. Kdyby se mi podařilo napsat víc povídek zaměřených sociálně, týkajících se manipulace s člověkem, tedy ty mé pochmurné, pak bych chtěl, aby je svými fotografiemi doprovázel Severomoravák Jindřich Šrait. Na jeho výstavě v pražské Fomě na Jungmannově náměstí jsem byl třikrát. Mám pocit, že naše názory a naše vidění světa si korespondují. V jeho katalogu si ustavičně listuji, to jsou fotografie, ke kterým by se daly psát příběhy – ale to bych musel být machr a dokázat psát „mainstream“.

Kdy si troufneš na román?

Na tomto místě bych vám, drazí přátelé, chtěl poděkovat z plna srdce, že jste mě vytáhli z mučivého přemýšlení nad románem, že jste dali záminku, jak se mu pro dnešní dopoledne vyhnout, jak mít pocit, že jsem dnešní dopoledne nepromarnil, že jsem musel dělat něco jiného. Rampas dostal vaše otázky ve čtvrtek, volal mi domů, ale já měl před dovolenou, a tak jsem si je nechal poslat na své letní sídlo do Ostrovce. K mému překvapení přišly už v pondělí. Náhoda? Pravidlo? Přestavba? Mám tady tchánův stroj Underwood, dvě kila podpůrného materiálu. Psaní přirovnávám ke stavbě. Už

vím, že můj román by neměl být zámek, ale šedá administrativní budova. Mám představu, z čeho budu stavět, kolem se mi válí navezený stavební materiál, ale dosud nevím, kde budou dveře a okna, kolik bude mít místností. Přenáším cihly nebo tvárnice sem a tam, mám vykopané základy, ale stále mám strach poklepat na základní kámen. Všude říkám, že dělám na románu, abych se ho ve své ješitnosti donutil napsat. Možná, že v něm bude Rumpelbrecht s dcerou a Kaprál, ale možná budou jiní, než je znáte. Možná to bude úplně blbý a pak to nevyjde, možná to bude dobrý a pak to vyjde Rampasovou péčí a možná se u nás přestanou chovat jako urážlivá slečinka a pak to vyjde normálně. Ale to je všechno jedno. Hlavně napsat, napsat si pro radost, zkusit si, jestli to dokážu.

Co máš teď rozepsáno?

Román. Jinak bych chtěl napsat aspoň jednu povídku pro bratislavský Parcon, abych měl oprávnění k účasti a abych nemusel dělat porotce, ale třeba se tam dostanu i bez účasti v soutěži. Hlavou proti vzduchu jsem ukončil jednu etapu psaní a vlastně začal novou. Chtěl bych se vrátit ke svým úplně prvním povídkám a napsat je z hlediska jiné postavy, okrajové postavy, která je v nich jenom zmíněna. Například by mě zajímalo, proč došlo k poruše v Bedýnce, co se stalo s Bedíkem, co dělá – jak se jmenovala? Looys? v zemi nejmužnějších mužů. Prostě autorský kanibalismus. Autorská koprofagie.

Jsi členem Parcorán klubu, který Parcon se ti nejvíc líbil?

Člen Parcorán klubu... Ono vystoupení na pódium a postavení se do řady patří k trapným okamžikům mého života, třebaže v Olomouci bylo příjemným překvapením napít se elixíru, který byl vskutku mocný, a že má padesát grádů jsem oproti Ondrovi odhadl velmi přesně, čímž nechci říct, že by pocel Inky nebyl příjemný,

ale ta slivovice patřila nám každému, kdežto Inka patří jedinému, tudíž ten polibek byl zdvořilostní a s vřelostí onoho loku, který člověku zarazil dech a propálil se mu až do útrob a volal po opakování, se to srovnat nedá. Jinak budu mluvit v sedmdesáti. Necht' mi Inka promine, Inka, jejíž povídce o bláznovi bych dal vyšší počet bodů než dostala.

Ted' si uvědomuji, že kecám o něčem jiném, ale stejně se musím vrátit k Parcorán klubu. Tento klub má jednu nesmírnou výhodu. Mohu a nemohu být vyloučen, vyškrtnut nebo jinak postižen. Jsem v něm a nemohu za to. Myslím, že klub by měl neklubáky nějak kompenzovat. Třeba sborovým zpěvem scifistických písní, vtipnou scénkou pranýřující nešvary plynoucí z maloměstských přežitků v naší rozvinuté socialistické společnosti, popř. tanečkem. Místo toho tam stojíme jako... A všichni na nás útrpně čuměj jako na blbečky. Dobře nám tak. Ale necht' klub pokračuje, necht' je míra trapnosti vypita do dna, do smrti posledního z nás. Kterýpak to asi bude? Možná bychom měli počkat, až nás bude o něco méně a potom za každého odpadnuvšího přivolovat (to je pěkný tvar, co?) nějakého nejzasloužilejšího subparcorána, ale stále odbočuji. Nejkrásnější byl ten první, nejkrásnější byly Pardubice, tam jsme byli nějak doma, třebaže Ostrava byla organizačně vymakanější, třebaže byla objektivně snad nejlepší, ale Pardubice, tam bychom se měli aspoň ještě jednou vrátit. Jenom ne proboha Prahu, tam nemám společné ubytování s ostatními a musím se v noci potácet domů, odkázán na časové limity městské hromadné dopravy.

Jak se ti sloužilo na vojně, zejména v prvním roce?

Chacha, vojna. Já se děsně rád poslouchám, když mám posluchače, a vždycky závidím Ondrovi, že mě překecá a je hvězda on, a obdivuji Zdeňka, že mlčí a to, co řekne, že sedí.

V prvním roce se mi sloužilo stejně jako v posledním, jsem absik, špagát, jak chcete, vy dvouročáci. Nastupoval jsem na vojnu s děsem, protože jsem měl v živé paměti poměry v jednom útvaru v západočeském kraji (vidíte tu perfektní autocenzuru?), kde jsme jako vysokoškoláci dostali za měsíc pořádně zahulit, kde jsem přemýšlel nad tím, jaký je rozdíl mezi prvosledovaným útvarem a nápravným zařízením I. popř. II. skupiny, kde jsem spokojeně spal v dešti a v louži, hlavně že nám dali pokoj, kde jsem řval hurá a útočil na bodák, šilhaje nalevo i napravo, jestli mě spoluhurácející nechtějí napíchnout ve svatém nadšení. Dostal jsem se tedy k útvaru, který byl oproti západočeskému jako lázně, ale lidé si toho nevážili. Měli se jako prasata v žitě, buzerovali se navzájem (tím myslím dvouročáky), po nás, po absicích se chtělo, abychom vytvářeli náročnou a spravedlivou vojnu pro nováčky (to chtěli, hlavně po stránce náročnosti, mazáci), abychom se nekompromisně stavěli proti šikaně atd. Nepatřili jsme ani mezi lampasáky, ani mezi dvouročáky, byli jsme nakonec sami pro sebe. Buzeraci jsme nezabránili. Buzerace neexistovala, protože útvar soutěžil v nízké trestnosti útvaru. Všechno se ututlalo. Když podporučík akademický malíř Mareš (keramik) četl rozdělení služeb a byl vojínem Bliklinkem fyzicky napaden, spravilo to sedm ostrých, podle řádů to bylo na prokurátora. Lampasáci se ustavičně dotazovali bigošů, zda je my absici nebuzerujeme, až jsme nakonec nedokázali rozlišit, co je a co není buzerace, třebaže jsme jednali podle řádů, a tak jsme se na to nakonec vy... Poslední vzmach byl v případě absolventa Jeřábka, který sepsal všechny připomínky (opilství lampasáků ve službě, řízení vozidel v podroušenosti, buzerace atd.), byl označen jako chartista, a aby major nedostal do ruky corpus delicti, byl donucen své připomínky sežrat. Žili jsme pak v jakési diaspoře, v dobré intelektuální společnosti,

redaktor Pondělíček (přeložil Kdo by kradl nohy a díky jemu se znám s Ivem Železným), Jirka Dědeček, malíř Šimice, sociolog Němeček, keramik Mareš. Četli jsme kvanta knih, psali jsme (Jirka Dědeček své písničky), chodili do nekonečných služeb na bránu, na malého koně, na rotu, trpěli hanušovickým pivem, opíjeli se nicméně, dělali bordel, díky Dědečkovi jezdili každých šest neděl domů, nenáviděni podporučíky mladšími i o pět let, blýskali jsme se zlatem, stali se z nás celí chlapi.

Někteří mě považují za militaristu. Atsi. Ze zlého je třeba vybrat to dobré. Za ten rok jsem měl možnost přečíst kupu knih, poznal jsem pět přímá lidí, díky jimž jsem se duchovně obohatil. Myslím, že by tato povinná služba měla zůstat zachována, ale beze zbraní, nebo jen s nezbytným výcvikem sborky a rozborky, ale i to je dneska při těch vymakaných zbraních k ničemu. Viděl bych ekologické jednotky, třeba. Na zabíjení je možno zřídit profi armádu, lidi by se určitě našli.

Tedy abych to uzavřel: byl jsem nešťastný a nepřál jsem si nic jiného, než abych byl opět doma.

Když někdo čte tvoji povídku dvakrát, třikrát, proč to dělá, co si o tom myslíš?

Proč proboha čtete moje povídky dvakrát nebo třikrát? Lichotí mi to, proč to nepřiznat, nicméně to nechápu. Takoví lidé mají asi příliš času, protože tak dobře určitě nejsem. A nemám rád lidi, kteří čtou věci víckrát. Pak v nich nacházejí nonsensy a štouraj a štouraj a štouraj.

Máš děti? Kolik? Jak se dívají na otce scifistu?

Martin, ročník 77, Dáša, ročník 78. Nic ode mě nečetli. Je to v rodině. Žena taky ne. Moje matka mé věci nechápe a tchán si myslí,

že píšu něco ve stylu J. Verna. Děti mají dojem, že se živím psaním, vůbec netuší, že jsem úředník, nezajímá je to. Mám pocit, že se na mě celá rodina dívá jako na neškodného blázna, kterého je občas možno použít třeba při opravě kočárku pro panenky.

Jaká byla tvá bezprostřední reakce na naši žádost o tento rozhovor (neslušná slova vytečkovat!)?

.....

.....

.....

..... (můj stroj nemá bohužel vykřičník)

Uvažoval jsem o tom, že večer si celý opus znovu přečtu, upravím a pak přepíšu. Je to moc dlouhé, jsem líný, nechávám prvopis, bude to aspoň působit realisticky.

Díky, Honzo!

malá informace pro ty, kteří nevědí:

Jan Hlavička (1951) vystudoval francouzštinu a němčinu na FF UK a je zaměstnán v zahraničním odboru Úřadu prezidia ČSAV. Píše a překládá SF. V prvním ročníku literární soutěže O cenu Karla Čapka získal v Pardubicích roku 1982 čestné uznání za povídku Bedýnka se modře rozzářila, na Parconu '83 druhou cenu za povídku Pravý krajník ve směru letu nechť svítí zeleně. Na dalších Parconech se pravidelně umísťoval na předních místech. V roce 1989 získal první místo a cenu Karla Čapka za povídku Hlavou proti vzduchu.

Bibliografická poznámka

Povídky z let 1981 až 1989

Zvýrazněné povídky jsou obsahem této knihy, ostatní naleznete v knize Hlavou proti vzduchu, kterou vydává Art-servis.

S povídkami Jana Hlavičky jste se zatím mohli setkat v knihách Stalo se zítra a Návrat na planetu zemi (Svoboda 1985), Lovci zlatých mloků (Mladá fronta 1988), Planéta Zem potřebuje hrdinův (Východoslovenské nakladatelství 1990), dále v samizdatu Lidštější než lidé (SF klub „BC“, Praha 1985) a ve většině klubových fanzinů, zejména v Kočasu, Villoidu, Slanu, Siréně a Labyrintu, z něhož je převzat i rozhovor s autorem.

1981

Nedopsaná

Bedýnka se modře rozzářila

Dvanáctého listopadu u Mylerů

1982

Služební cesta

Naši draci, to jsou hoši

Pravý krajník ve směru letu nechť svítí zeleně

Jak tenkrát bude lákat čas

1983

Protekce

Z tiskové konference

Řetězová reakce

Cenzorická derivace na Titanu 9
Poslední povídka robovoda Boguskiho
Sudba Petra Mylera
Staropanenská
Začít znovu
Turista

1984
Vpřed a vzhůru
Tak tohle zas, potomečkové, ne!
Vyrazil Jimram zjitra na robotu
Panelfíšn
Cena za cenu za cenou
Solitér

1985
Kniha poslední, kteráž slove Thanatos
Kterak Ludovicus Rumplbrecht demonstroval
O tom, co se vskutku stalo
Nevěřím
Jsme tady doma
Konec Prahy skrze gumu
Ludovikův času stroj
Informuj

1986
Rozkošná paralelka

1987
Ryba a host

1988

Sodovka

Optimista

Hlavou proti vzduchu

1989

Hurá, hřbitov jede!

Několik odstavců

Zdeněk Rampas

Jan Hlavička
Panelfixn

Výběr a sestavení Zdeněk Rampas
Ilustrace na obálce Lorywood.store/Shutterstock.com
Korektura Lukáš Borčický
Technická redakce Petra Kučerová

Vydala Městská knihovna v Praze
Mariánské nám. 1, 115 72 Praha 1

V MKP 1. elektronické vydání
Verze 1.0 z 10. 7. 2026

ISBN 978-80-274-5083-1 (epub)
ISBN 978-80-274-5084-8 (pdf)
ISBN 978-80-274-5085-5 (prc)

KNIHOVNA? KNIHOVNA!

Využijte **prostor**
pro studium, setkání,
kulturu i relax.

Stahujte **e-knihy zdarma**
z e-knihovna.cz, prohlížejte
digitalizované tituly na
digitalizovane.cz.

Sledujte **videocasty**
a přednášky na
youtube.com/@knihovnaPraha.

Půjčte si obraz v Artotéce,
audioknihy, CD, film
nebo deskovou hru.

Tvořte se dřevem, papírem,
barvami, kůží i látkami.
Otevřený ateliér DOK16,
Atelier Jezerka a Kreativní
centrUM v Ústřední knihovně.

Navštivte přednášky,
koncerty, autorská čtení,
filmové projekce, akce
pro děti. Sledujte
mlp.cz/akce.

**Městská
knihovna
v Praze**

Vyzkoušejte svět
virtuální reality.
Více na mlp.cz/vr.